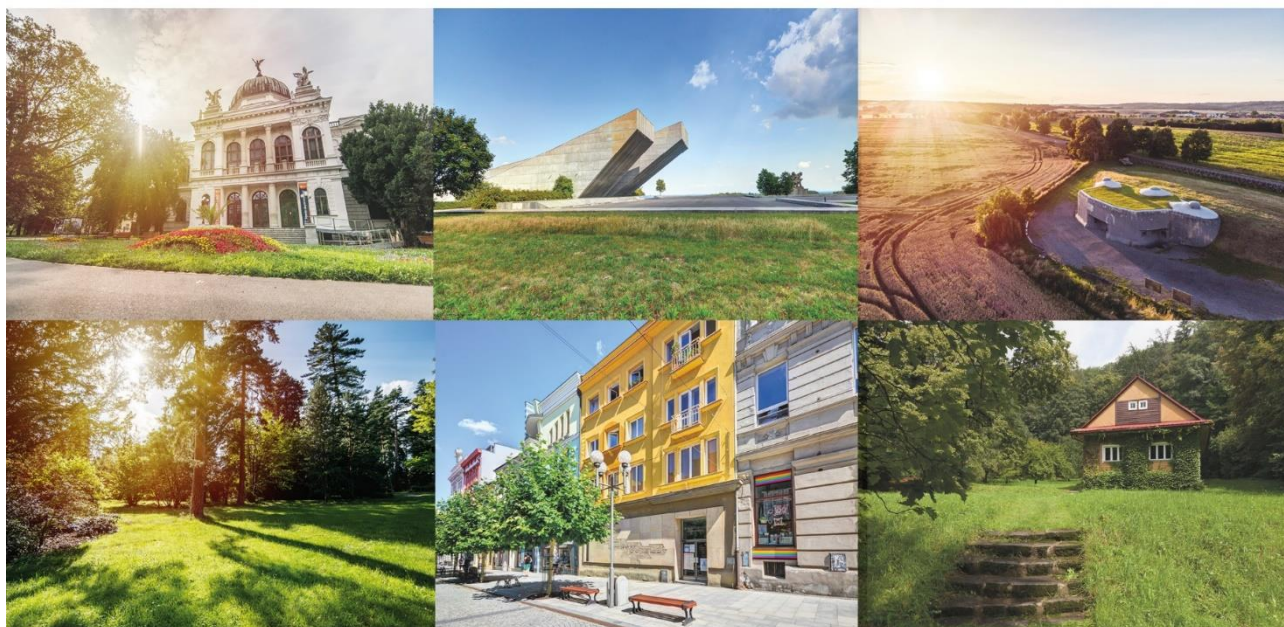

Koncepce rozvoje Slezského zemského muzea

2022–2027

říjen 2021

Zpracovatel: Slezské zemské muzeum

Členové zpracovatelského týmu:

Mgr. Jana Horáková, ředitelka

Mgr. Kamila Poláková, náměstkyně pro odborné činnosti a vedoucí Národního památníku II. světové války

Ing. Renata Kolderová, náměstkyně pro ekonomiku a provoz

Ing. Petr Kašpar, vedoucí oddělení provozně-investičního

Mgr. David Váhala, vedoucí oddělení vnějších vztahů

Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D., vedoucí oddělení historického výzkumu

Mgr. Pavel Petr, vedoucí oddělení ochrany sbírkových předmětů

Obsah

1. Základní údaje o SZM.....	1
2. Úvod.....	1
3. Období let 2016-2021	2
3.1 Vyhodnocení základních cílů SZM na léta 2016-2021	2
4. Strategie rozvoje Slezského zemského muzea 2022-2027 – stanovení základních cílů.....	9
4.1 Sběrka SZM.....	11
4.1.1 Výchozí stav.....	11
4.1.2 Cíle a opatření	16
4.2 Vědecko-výzkumná a odborná činnost	19
4.2.1 Výchozí stav.....	19
4.2.2 Období 2022-2027 dle odborných oddělení.....	20
4.2.3 Cíle a opatření	29
4.3 Knihovna SZM (KSZM)	31
4.3.1 Výchozí stav.....	31
4.3.2 Období 2022-2027	32
4.4 Výstavní činnost.....	33
4.4.1 Výchozí stav.....	33
4.4.2 Expozice a výstavy.....	34
4.4.3 Období 2022-2027	38
4.5 Vzdělávací činnost a volnočasové aktivity	40
4.5.1 Výchozí stav.....	40
4.5.2 Cíle a opatření	43
4.6 Provozně-investiční činnost	45
4.6.1 Výchozí aktuální stav hlavních objektů SZM, majetek SZM.....	45
4.6.2 Plánované projekty 2022-2027, termíny a předpokládané finanční náklady.....	55
4.6.3 Digitalizace správní a provozní činnosti.....	59
4.7 Vnější vztahy, propagace, marketing	60
4.7.1 Výchozí stav.....	60
4.7.2 Období 2022 – 2027, cíle a opatření	61
4.8 Lidské zdroje a řízení organizace	64
4.8.1 Výchozí stav.....	64
4.8.2 Mzdová politika	66
4.8.3 Cíle a opatření v oblasti lidských zdrojů a mzdové politiky.....	67
4.9 Poskytování standardizovaných služeb, cíle a opatření	70
5. Ekonomická činnost, financování muzea.....	71
5.1 Vyhodnocení hospodaření SZM v letech 2016-2020.....	71
5.2 Střednědobý plán na roky 2022-2027	74
5.3 Zdroje financování	75
5.4 Cíle a opatření	76
6. Spolupráce s vědecko-výzkumnými, odbornými a vzdělávacími institucemi v České republice a v zahraničí pro období 2022-2027	77

7.	Závěr	86
8.	Přílohy.....	86
8.1	Koncepce sbírkotvorné činnosti	86
8.2	Koncepce digitalizace.....	86
8.3	Organizační struktura k 30. 9. 2021	86
8.4	Analýza obecných rizik.....	86
8.5	Seznam zkratek.....	86

1. Základní údaje o SZM

Název instituce: SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

Právní statut: příspěvková organizace MK ČR

Sídlo: Nádražní okruh 31, 746 01 Opava

IČ: 00100595, DIČ: CZ00100595

Ředitelka: Mgr. Jana Horáková

Telefon: +420 553 622 999

Fax: +420 553 622 999

E-mail: szm@szm.cz

Internetové stránky: www.szm.cz

Způsob zřízení: Zřizovací listina vydaná MK ČR dne 4. 3. 2014

Zřizovatel: Ministerstvo kultury ČR

2. Úvod

Slezské zemské muzeum v Opavě je třetím největším muzeem v České republice a je muzeem nejstarším. Jeho historie je dlouhá a bohatá a sahá k roku 1814, kdy ve státním gymnáziu umístěném v bývalé jezuitské koleji na Dolním náměstí vzniklo nejstarší veřejné muzeum na území dnešní České republiky.

Slezské zemské muzeum (dále jen SZM) je státní příspěvkovou organizací zřizovanou Ministerstvem kultury České republiky, plní funkci muzea ve smyslu § 10 odst. 6 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. Předmět hlavní činnosti je vyjádřen ve zřizovací listině vydané 4. 3. 2014. SZM je institucí, která spravuje bohatý sbírkový fond čítající 2,68 mil. sbírkových předmětů. Shromažďuje sbírku hmotných dokladů vývoje přírody, prehistorie a historie společnosti, české i zahraniční provenience, především ale z území historického Slezska, severní a severovýchodní Moravy. Sbírkový fond a poznatky získané jeho zpracováním muzeum prezentuje veřejnosti v expozicích a výstavách, publikační, vzdělávací a kulturně-výchovnou činností. Významnou součástí SZM jako vědecko-výzkumné instituce, poskytující veřejnosti služby ve smyslu informací o přírodovědné a společenskovední problematice, je veřejná vědecká knihovna. Instituce uchovává a spravuje historický knižní fond a sbírku písemností archivní povahy.

Ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR realizuje archeologické výzkumy a dohled nad nimi na území Moravskoslezského a Olomouckého kraje. Vydává osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty na základě zmocnění v zákoně č. 71/1994 Sb., na základě tohoto zákona může podávat návrhy na prohlášení těchto předmětů za kulturní památky.

SZM je rovněž výzkumnou organizací Ministerstva kultury ČR, provádí základní a aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj a šíří jejich výsledky především prostřednictvím publikační a vzdělávací činnosti.

SZM spravuje rozsáhlý nemovitý majetek – ve své správě má 36 objektů (u 1 objektu, kterým je bývalá přírodovědná stanice v Domašově, probíhá převod na Úřad pro zastupování státu), z toho 6 expozičních a 6 památkově chráněných.

Střednědobá koncepce SZM 2022-2027 stanovuje vizi a strategické cíle, kterých chce instituce v tomto období dosáhnout a navazuje na Koncept rozvoje Slezského zemského muzea 2016-2021.

Prioritou pro období let 2022-2027 je pokračovat ve zlepšování kvality všech činností. Nadále využívat potenciálu pro další odbornou, vzdělávací a prezentační činnost a významně se podílet na zvyšování úrovně kvality vzdělání a sociální soudržnosti. A především být institucí otevřenou a přátelskou vůči veřejnosti a plnit zodpovědně všechny stanovené úkoly.

3. Období let 2016-2021

V období 2016-2021 se Slezskému zemskému muzeu podařilo naplnit všechny stanovené základní cíle. Upevnilo svou pozici třetí největší muzejní instituce v České republice, rozšířilo nabídku služeb veřejnosti a výrazně rozšířilo nabídku edukačních aktivit pro všechny věkové kategorie návštěvníků.

Pro efektivní naplňování cílů v oblasti vědy a výzkumu byla vytvořena koncepce vědecko-výzkumné činnosti a zpracována metodika evaluace odborných pracovníků. Byla podpořena účast odborných pracovníků v domácích i zahraničních vědeckých týmech, zlepšeno technické zázemí pro řešení vědeckých a výzkumných úkolů.

Aby fungovaly efektivně řídicí a rozhodovací procesy, byla vytvořena nová organizační struktura a provedena systemizace pracovních míst, což vedlo k optimalizaci platových limitů a možnosti zlepšovat platové ohodnocení zaměstnanců. Veškeré vnitřní řídicí procesy jsou důsledně kontrolovány interním auditem.

Slezské zemské muzeum v uplynulém období realizovalo řadu investičních akcí, které vedly k opravám a rekonstrukcím v mnoha objektech a areálech, které muzeum spravuje. Úspěšná rekonstrukce Müllerova domu rozšířila možnosti prezentace a pořádání edukačních a volnočasových aktivit. Prioritním cílem minulého období byla realizace centrálního depozitáře, tento úkol se však podaří naplnit až v tomto období. Až v roce 2020 se podařilo najít vhodný objekt pro depozitář, v němž bude zajištěno řádné uložení sbírkových předmětů. V současné době je objekt odkoupen a příslušnost s ním hospodařit je převedena na SZM.

Do dalšího období své činnosti vstupuje SZM jako stabilizovaná, konsolidovaná instituce, která má dobrou pozici pro rozšiřování své činnosti a poskytování kvalitních služeb veřejnosti.

3.1 Vyhodnocení základních cílů SZM na léta 2016-2021

1. SZM musí upevnit postavení třetí největší muzejní instituce v České republice prostřednictvím stálého zvyšování kvality práce ve všech klíčových činnostech, zejména v oblasti uchovávání kulturního dědictví, v oblasti prezentační, vědecké a vzdělávací.

SZM za uplynulé období (2016-2021) upevnilo pozici třetí největší muzejní instituce v České republice. Odborní pracovníci uchovávají a prezentují doklady především z historie Slezska a severní Moravy. Na přípravě prezentačních akcí se podílel tým pracovníků, kteří připravovali nejen atraktivní výstavy, ale také doprovodné akce k výstavám či významným výročím. Významně se rozšířila nabídka edukačních programů pro všechny věkové kategorie. Na poli vědy bylo SZM úspěšným řešitelem řady grantů. V uplynulých šesti letech bylo velké úsilí soustředěno na zefektivnění komunikace jak se širokou veřejností, tak s médii, což se projevilo v kontinuálně narůstající návštěvnosti nejen expozic a výstav, ale také doprovodných akcí a edukačních programů. Muzeum rozšířilo nabídku prezentace v on-line prostředí, a to formou virtuálních prohlídek výstav, 3D projekcí a videopozvánek k návštěvě muzejních areálů.

2. Využíváním širokého spektra marketingových forem se SZM musí stát důležitou atraktivitou s přínosem pro zvyšování cestovního ruchu v regionu.

V Moravskoslezském kraji má SZM se svými šesti výstavními areály nezastupitelnou roli také v cestovním ruchu. Areály se stávají cílem školních, seniorských či rodinných výletů. Marketing muzea zajišťuje oddělení vnějších vztahů, které se před rokem 2016 potýkalo s velkou fluktuací zaměstnanců a bylo velmi těžké naplnit stanovenou marketingovou strategii a koncepci.

V roce 2016 prošlo dnešní oddělení vnějších vztahů přeměnou a bylo vytvořeno sloučením oddělení marketingu a komunikace s oddělením produkce a je rozděleno do dvou pracovišť – komunikace a marketing a realizace výstav tak, aby byl co nejefektivněji naplněn předmět jeho činnosti.

Rozšířila se spolupráce s Českým rozhlasem, Českou televizí, TV Polar a dalšími. Oddělení zajišťuje provoz webových stránek a sociálních sítí, kde stoupá jejich sledovanost a dosah příspěvků. Muzeum se prezentuje jak na facebooku, tak na instagramu, twitteru a na youtube.

Propagace výstav neprobíhala již jen prostřednictvím plakátů a zpravodajů, ale též billboardů, velkoformátových bannerů a citylightů, umístěovaných na exponovaných místech. Muzeum se také prezentovalo na cestovních veletrzích, kulturních a prezentačních akcích, např. ve spolupráci s Opavským Slezskem.

Všechny tyto aktivity se kladně promítly do vzrůstající návštěvnosti muzejních expozic a výstav. Zvrat přinesl rok 2020, kdy došlo v důsledku pandemie SARS – COV 2 k několik měsíců trvajícímu uzavření expozic.

Návštěvnost

ROK	NÁVŠTĚVNOST
2016	84 061
2017	93 020
2018	95 137
2019	101 781
2020	50 249

3. Realizovat výstavbu nového centrálního depozitáře a zlepšit tím kvalitu péče o sbírkový fond, připravit a realizovat rekonstrukci Blücherova paláce a navrátit mu podobu barokního městského paláce v centru města Opavy, dokončit rekonstrukci

historických staveb a cestní sítě v Arboretu Nový Dvůr, připravit a realizovat výstavbu provozní budovy v Areálu čs. opevnění Hlučín-Darkovičky, dokončit rekonstrukci Paláce Razumovských. Optimalizovat movitý i nemovitý majetek SZM, dokončit pasportizaci budov a technologií, zvýšit podíl “in-house“ řešení v oblasti drobných oprav.

V minulých letech přetrvávala nadále potřeba vybudování centrálního depozitáře, a to hned z několika důvodů. Sbírkový fond muzea je v současné době uložen v deseti různých objektech, což znesnadňuje práci se sbírkami i jejich ochranu. Objekt františkánského kláštera, kde jsou uloženy společenskovední sbírky, musí být vydán v rámci církevních restitucí, objekt Blücherova paláce je v nevyhovujícím technickém stavu a vyžaduje generální opravu. V roce 2021 SZM získalo pozemek se třemi budovami v Neplachovicích-Loděnici nedaleko Opavy. Po nezbytných úpravách – prostorových a klimatických bude objekt sloužit k deponování muzejních sbírkových předmětů.

Pro objekt Blücherova paláce byl v roce 2021 aktualizován investiční záměr k provedení průzkumu a projektové dokumentace generální rekonstrukce objektu.

V Arboretu v Novém Dvoře proběhla rekonstrukce alpina, chaty nad skalou, historických drobných staveb a v září 2021 začala celková rekonstrukce budovy záměčku.

V roce 2017 byla dokončena velmi zdařilá rekonstrukce Müllerova domu, o čemž svědčí dvě ocenění – **Hlavní cena a cena Grand Prix** v soutěži Stavba Moravskoslezského kraje 2019 za rekonstrukci objektu a zahrady Müllerova domu a 2. místo v kategorii **"Neobjevený skvost Moravskoslezského kraje"** v soutěži Ceny cestovního ruchu Moravskoslezského kraje 2020.

Podarilo se dokončit další etapu rekonstrukce Paláce Razumovských, který je sídlem ředitelství SZM. Byla rozšířena prostorová kapacita kancelářských prostor, provedena oprava vnějších izolací a dešťové kanalizace, v roce 2021 byla provedena rekonstrukce oplocení mezi objekty, sousedícími s Palácem Razumovských a ve vnitřních zahradách.

Provozní objekt v Areálu čs. opevnění v Hlučíně-Darkovičkách nebyl realizován, a to z důvodu havarijního stavu objektu MO S 19 Alej, kde byla v roce 2020 provedena sanace stropní desky a v roce 2021 rekonstrukce svislých izolací, kanalizace, svodů a fasády.

V rámci optimalizace majetku SZM byl v roce 2021 zahájen proces předání objektu bývalé přírodovědné stanice v Domašově (Jeseníky) Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Nad rámec plánovaných oprav se podařilo realizovat řadu akcí, jejich výčet bude uveden v kapitole, týkající se provozně-investiční činnosti.

4. Připravit metodiku pro restrukturalizaci sbírky Slezského zemského muzea, prakticky naplňovat aktualizovanou koncepci sbírkotvorné činnosti a koncepci digitalizace sbírkového fondu a zlepšit podmínky pro evidenci sbírkových předmětů. Rozvíjet akviziční politiku, připravit metodiku sběru dokladů současnosti.

V roce 2018 byl dokončen v SZM patnáctiletý cyklus inventarizace sbírkového fondu. Během těchto patnácti let došlo na některých pozicích kurátorů k výměně pracovníků, proto po dohodě s odbornými pracovníky i s poradním sborem pro sbírkotvornou činnost bylo dohodnuto, že v průběhu inventarizace budou vytipovány podsbírkky, u nichž docházelo v minulých letech k duplicitě a teprve po ukončení inventarizace bude připravena metodika restrukturalizace podsbírkky. K duplicitě docházelo zejména při akvizicích ve společenskovedních sbírkách,

konkrétně jde o podsbíрку historickou, fotografickou a novodobé dějiny. Pro následující období se předpokládá rozdělení kompetencí tak, že fotografické pracoviště bude primárně dokumentovat oblast umělecké a dokumentační fotografie, pracoviště novodobých dějin bude shromažďovat dokumenty k politickému vývoji a historické pracoviště doklady k hospodářským, sociálním a kulturním dějinám. Na základě této dohody se připravuje metodika pro restrukturalizaci sbírky Slezského zemského muzea, která vejde v platnost v roce 2022. Koncepce sbírkotvorné činnosti a digitalizace sbírkového fondu byla naplněna, tak jako se nadále rozvíjela akviziční politika a sběry dokladů současnosti.

5. **Vytvořit novou rámcovou koncepci vědecko-výzkumné činnosti s důrazem na posílení vazeb na paměťovou, vzdělávací a zážitkovou funkci muzea, využívat rozmanité zdroje financování (NAKI, GAČR, OPVK, VISK, IGS). Zapojit se do výzkumných akademických týmů domácích i zahraničních. Připravit dosud chybějící evaluační systém hodnocení výsledků práce vědeckých a odborných pracovníků SZM.**

Slezské zemské muzeum bylo zapsáno na seznam výzkumných organizací v roce 2009. Od tohoto roku získává na vědeckou činnost institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (IP DKRVO) a dále využívá také rozmanité zdroje financování (NAKI, GAČR, OPVK, VISK). Odborní i vědečtí pracovníci se zapojili do několika výzkumných akademických týmů. Směrnicí ředitele číslo 8/2018 byl vytvořen doposud chybějící evaluační systém hodnocení výsledků práce vědeckých a odborných pracovníků. Tato evaluace probíhá periodicky dvakrát ročně. V roce 2018 byla vytvořena nová Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Slezské zemské muzeum na léta 2019-2023.

V uplynulých letech lze shrnout výzkumné aktivity SZM do čtyř hlavních oblastí, které budou zásadní pro oblast výzkumu i v následujících letech. Oblast SBÍRKA SZM mapuje genezi sbírkového fondu a obecnější trendy v oblasti muzejnictví a památkové péče. Na tento směr výzkumu úzce navazují další oblasti. Oblast MĚSTSKÁ SPOLEČNOST se zaměřuje na komplexní postižení modernizačních trendů v městském prostředí od středověku po současnost. Oblast KRAJINA je zaměřena na mapování proměn v krajině Slezska a severní Moravy v důsledku antropogenních vlivů s využitím přírodovědných a archeologických metod. S výzkumem proměn krajiny je úzce propojena oblast ENTOMOLOGIE, jež dlouhodobě patří k prioritním odvětvím výzkumné činnosti organizace. Výzkumy ve všech oblastech jsou zároveň vedeny tak, aby současně s vědeckými výsledky byl získáván sbírkový a dokumentační materiál k dalšímu zkvalitnění sbírkového fondu.

VĚDA a VÝZKUM

ROK	POČET VÝZKUMNÝCH PROJEKTŮ
2016	12
2017	12
2018	13
2019	14
2020	16

- 6. Nově definovat dlouhodobou i střednědobou koncepci výstavní činnosti, jejímž výsledkem bude široká nabídka moderních expozic, obsahově srozumitelných výstav a doprovodných programů. Sbírkové předměty v mnohem větší míře zpřístupňovat veřejnosti na webových stránkách (virtuální muzeum, kolekce sbírek, příběhy sbírkových předmětů).**

SZM mělo definovanu dlouhodobou i střednědobou výstavní koncepci výstavní činnosti. Především díky těmto koncepcím byly nově a moderně upraveny stálé expozice v Historické výstavní budově, Památníku Petra Bezruče či Arboretu Nový Dvůr. Ve třech výstavních areálech (HVB, NPDSV a PPB) rovněž vznikaly nové výstavy a doprovodné programy, které se snažily návštěvníkům srozumitelnou formou předat informace a prezentovat sbírkové předměty SZM či výpůjčky z jiných muzeí České republiky. Především v tzv. koronavirových letech (2020-2021) zpřístupňovalo SZM své sbírky a jejich příběhy na webových stránkách, facebooku, instagramu či na kanálu youtube. Prezentace zahrnovaly fotografie, dokumenty, virtuální prohlídky, videa či aktivity pro děti a měly velký ohlas u veřejnosti.

ROK	VÝSTAVY	AKCE	PŘEDNÁŠKY
2016	22	47	23
2017	31	47	27
2018	22	50	18
2019	47	55	22
2020	38	8	7

- 7. Atraktivitu prezentačních areálů zvýšit vytvořením nových prostorových možností pro edukační a volnočasové aktivity, zajistit vysoký návštěvnický komfort (občerstvení, šatny, místnosti pro matky s dětmi, prostor pro uschování kol se základním vybavením pro opravy). Vytvořit nabídku doprovodných a vzdělávacích programů pro všechny kategorie školní mládeže, připravit program dalšího a celoživotního vzdělávání a speciální programy pro tělesně handicapované a seniory.**

Pro volnočasové a edukační aktivity byly k dispozici prostory ve třech výstavních areálech, které technickým i prostorovým vybavením odpovídají nárokům muzejní pedagogiky. Konkrétně se jednalo o Národní památník II. světové války, Historickou výstavní budovu a nově zrekonstruované prostory Památníku Petra Bezruče. V ostatních výstavních areálech neprobíhala muzejní edukace v podobě edukačních programů, ale prostřednictvím komentovaných prohlídek a doprovodných akcí vzdělávání návštěvníků probíhalo. Edukační programy i ostatní doprovodné akce byly připravovány pro všechny věkové kategorie od předškolních dětí, po školní děti a mládež, přes seniory, osoby se zdravotním postižením či rodiny s dětmi. Každým rokem se nabídka těchto programů a akcí obměňovala, po evaluaci se doplňovala a rozšiřovala. Ve třech areálech (HVB, NPDSV a AND) byla nabízena také možnost občerstvení. Šatní skříňky byly k dispozici v HVB, nově vybudované byly šatny v Památníku P. Bezruče. V ostatních areálech buď nebyly šatny potřeba (AOD, AND, SPB) nebo v místnostech pro edukaci byly připraveny věšáky k odložení (NPDSV). Místnost pro matky s dětmi byla v jednom areálu SZM, a to v HVB. Na požádání však bylo

matkám s dětmi vždy vyhověno. Prostory pro uchování kol byly k dispozici v NPDSV a HVB. Některé areály cyklisté nenavštěvují (HVB), v ostatních areálech byly k dispozici stojany na kola, ale nebyla možnost úschovy (AND a AOD).

Nabídka edukačních programů

ROK	POČET EDUKAČNÍCH PROGRAMŮ
2016	43
2017	53
2018	64
2019	76
2020	54

- 8. V oblasti řízení lidských zdrojů připravit novou organizační strukturu, podporovat vzdělání zaměstnanců, zvyšování jejich kvalifikace, zavést motivační systém, připravit plán kariérního růstu a osobního rozvoje. Systemizací pracovních míst optimalizovat mzdové limity, snažit se zlepšit platové ohodnocení zaměstnanců.**

Slezské zemské muzeum je třetí největší muzeum v České republice a vykonává široké spektrum činností. V uplynulém období bylo nutno zefektivnit a zjednodušit některé procesy tak, aby bylo zajištěno pružné fungování instituce. V roce 2016 vstoupila v platnost nová organizační struktura, která byla upravena v roce 2019, kdy z archeologického pracoviště bylo vytvořeno samostatné oddělení. Mnozí zaměstnanci si individuálně zvyšovali svou kvalifikaci. Dělo se tak buď studiem na vysokých či středních školách nebo absolvováním různých akreditovaných kurzů, jazykových kurzů či seminářů. Ke vzdělávání zaměstnanců přispěly také konference, workshopy či odborné semináře, které se týkaly všech zaměstnanců, od odborných a vědeckých pracovníků přes muzejní pedagogy po zaměstnance ekonomického a provozního oddělení. Zvyšování kvalifikace a profesních znalostí se promítlo v zařazení zaměstnanců do vyšších platových tříd nebo ve zvýšení osobního ohodnocení.

V uplynulém období se podařilo zastavit vysokou fluktuaci zaměstnanců a vytvořit na jednotlivých odděleních stabilní pracovní týmy. Výhodou SZM je vysoká odbornost zaměstnanců, kdy ze 126 zaměstnanců má 66 vysokoškolské vzdělání.

- 9. V ekonomické oblasti co nejefektivněji hospodařit s finančními prostředky, snažit se zvýšit podíl vlastních výnosů, zefektivnit kontrolní mechanismy na všech úrovních a zlepšit tak ekonomický stav instituce.**

Provoz základních činností SZM je zajišťován příspěvkem zřizovatele, kterým je Ministerstvo kultury ČR. Z dotací zřizovatele jsou financovány i některé investiční akce, vědecko-výzkumná činnost, odborná činnost, např. konzervace a restaurování sbírkových předmětů. V instituci byly pravidelně měsíčně vyhodnocovány stanovené finanční plány, které si organizace sestavuje v návaznosti na stanovené roční rozpočty a které umožňují, v případě jakýchkoliv odchylek, rychle a

adekvátně reagovat tak, aby bylo dosaženo vyrovnaného hospodářského výsledku, maximalizovat oblast výnosů a optimalizovat část nákladů.

SZM má obsazenu pozici interního auditora, tudíž ekonomická činnost je ve všech oblastech průběžně monitorována interním auditem, který v souladu se Statutem interního auditu přezkoumával a vyhodnocoval operace vnitřního kontrolního systému a na základě nálezů navrhoval eventuální nápravná opatření, směřující k optimalizaci hospodaření. Interní audit probíhal na základě střednědobých a ročních plánů interního auditu a napomáhal svými zjištěními dosahovat stanovených cílů a zlepšování řídicích kontrolních procesů.

V letech 2016-2021 bylo vykonáno 24 interních auditů, z toho 5 auditů operativních. V roce 2017 byl proveden také audit Ministerstva kultury ČR, který neshledal žádná závažná pochybení v hospodaření SZM.

10. Naplňovat standardy ekonomické dostupnosti poskytováním široké škály členěného vstupného dle různých kategorií návštěvníků a poskytovat volný vstup do expozic a na muzejní výstavy ve vybraných dnech.

SZM nabízelo několik typů vstupného dle různých kategorií návštěvníků. Ve všech areálech to bylo základní či snížené vstupné (pro děti a mládež od 6 do 18 let, seniory, držitele karet ISIC / ITIC a EYCA, členové Klubu přátel výtvarného umění – KPVU) a rodinné vstupné (pro 2 dospělé a 3 děti do 18 let). Pro některé návštěvníky byl vstup zdarma (např. Členové dětského klubu Čtyřlístek, členové Fondu ohrožených dětí, děti do 6 let, držitelé čestné nebo jednorázové vstupenky Slezského zemského muzea, držitelé průkazu Asociace muzeí a galerií ČR, průkazu Mezinárodní rady muzeí ICOM, průkazu ZTP a průkazu ZTP/P vč. průvodce, pedagogický doprovod školních tříd, zaměstnanecká karta s nálepkou Ministerstva kultury ČR, průkazu člena Sdružení válečných veteránů MSK či průkazu spolku Pacienti IBD, z. s. – pro volný vstup na WC. Zároveň byly v každém výstavním areálu určeny dny, ve které byl vstup zdarma pro všechny návštěvníky. Byl to například Mezinárodní den muzeí, Den vítězství, Den vzniku samostatného státu – 28. říjen, Slezská muzejní noc nebo Den dětí.

11. Poskytovat metodickou pomoc muzeím v Moravskoslezském (a Olomouckém) kraji, stejně jako rozvíjet spolupráci s nimi, a to na celém území historického Slezska – tedy na české i polské straně hranice.

SZM poskytovalo metodickou pomoc zvláště menším muzeím zřizovaným obcí nebo městem. Jednalo se o pomoc především při realizacích výstav či expozic (Hranice na Moravě, Chuchelná, Bolatice) a dále metodickou pomoc při ochraně sbírkových předmětů. Partnerským muzeem SZM v Polsku bylo Muzeum Śląskie v Katowicích. Ředitelka SZM byla členem muzejní rady. V roce 2017 si toto muzeum prohlédlo také 47 zaměstnanců SZM, kteří se zde vydali v rámci zájezdu pořádaného SZM.

V roce 2016 byla vytvořena pracovní skupina, kterou tvořili zástupci Ministerstva kultury, Slezského zemského muzea, Masarykova ústavu vyšších studií ČVUT v Praze a nezávislí specialisté v daném oboru k vytvoření metodiky pro výběr a aplikaci osvětlovací techniky v rámci muzeí a galerií. Cílem této metodiky je pomoci muzejním institucím stanovit podmínky pro realizaci veřejných zakázek, aby získaly takovou osvětlovací techniku, kterou skutečně potřebují

pro výkon svého poslání. Materiál je věnován otázkám typologie světelného parku s ohledem na jeho výběr pro muzejní účely. Byla nadefinována základní osnova pro výběr osvětlení a jeho úspěšnou aplikaci. Je nutno zdůraznit, že zmíněná problematika musí být neustále prověřována optikou preventivní konzervace. Metodika je dobrým sumarizujícím nástrojem pro muzejní pracovníky i jejich zřizovatele, jak se v problematice orientovat, co při plánování výstav a expozic akcentovat a co neopomenout. Shrnuje aktuální stav odborné muzejní literatury a metodik zahrnujících i doporučení a standardy v oblasti osvětlení a světelné expozice sbírkových předmětů. Jedná se o praktickou příručku, která pomůže při rozhodování každému, komu není otázka světla v muzeích a galeriích lhostejná. Metodika byla vydána v roce 2018.

4. Strategie rozvoje Slezského zemského muzea 2022-2027 – stanovení základních cílů

Sbírka SZM

1. Realizovat rekonstrukci objektu v Holasovicích-Loděnici pro účely hlavního depozitáře SZM, v souvislosti s tím vytvořit metodiku, harmonogram a logistiku stěhování sbírek
2. Aktualizovat koncepci preventivní ochrany sbírkových předmětů a metodiku dokumentace současnosti
3. Pokračovat v digitalizaci rozsáhlého sbírkového fondu SZM

Vědecko-výzkumná činnost

4. Připravit témata a výzkumné cíle DKRVO pro období 2024-2028 a vytvořit novou Dlouhodobou koncepci rozvoje výzkumné organizace na léta 2024-2028
5. Pokračovat ve zlepšování kvality vědecko-výzkumné činnosti SZM a zajišťování kvalitního zázemí pro tuto oblast činnosti, podporovat účast odborných pracovníků v řešitelských týmech projektů institucionálních (IGS), celostátních (NAKI III, GAČR, TAČR) i mezinárodních a prohlubovat dlouhodobou institucionální spolupráci
6. Prezentovat výsledky vědy a výzkumu dostupnou formou široké veřejnosti a lidem se zdravotním znevýhodněním

Výstavní činnost

7. Definovat střednědobou koncepci výstavní činnosti pro další období, na jejím základě připravovat atraktivní výstavy a doprovodné programy a inovovat stávající expozice tak, aby se zvýšila atraktivnost SZM pro širokou veřejnost
8. Část veřejného výstavního prostoru věnovat prezentaci studentských projektů, neziskovému sektoru, mladým umělcům

Vzdělávací činnost a volnočasové aktivity

9. Zvyšovat atraktivitu prezentačních areálů a jednotlivých expozic pro různý segment návštěvníků, vytvořit nabídku doprovodných a vzdělávacích programů pro všechny věkové kategorie, rozšířit nabídku prezentace SZM na sociálních sítích

Provozně-investiční činnost

10. Realizovat všechny zahájené i plánované investiční akce

Vnější vztahy, propagace, marketing

11. Udržet a rozvíjet dobré jméno SZM a povědomí o smyslu a činnosti instituce
12. Připravit nové webové stránky SZM včetně e-shopu a virtuálního muzejního informačního centra
13. Zvyšovat atraktivitu prezentačních areálů a jednotlivých expozic pro různý segment návštěvníků, vytvořit nabídku doprovodných a vzdělávacích programů pro všechny kategorie návštěvníků, rozšířit nabídku doprovodných a vzdělávacích aktivit pro návštěvníky se speciálními potřebami
14. Zvýšit podíl prezentace sbírkového fondu a činnosti muzea ve virtuálním prostředí

Lidské zdroje a řízení organizace, mzdová politika

15. V oblasti řízení lidských zdrojů nadále podporovat vzdělání zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace, systemizaci pracovních míst optimalizovat mzdové limity, snažit se zlepšit platové ohodnocení zaměstnanců

Poskytování standardizovaných služeb

16. Naplňovat standardy ekonomické dostupnosti poskytováním široké škály členěného vstupného dle různých kategorií návštěvníků, poskytovat volný vstup do expozic a na muzejní výstavy ve vybraných dnech

Ekonomická činnost muzea

17. V ekonomické oblasti co nejefektivněji hospodařit s finančními prostředky, zvyšovat podíl vlastních výnosů a zefektivnit kontrolní mechanismy na všech úrovních. Na základě nezávislé, objektivní zjišťovací činnosti interního auditu zlepšovat řídicí procesy, zlepšovat efektivnost řízení rizik a kontrolních procesů správy a řízení organizace.

4.1 Sbírka SZM

4.1.1 Výchozí stav

Sbírka SZM je zapsána v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy České republiky (dále jen „CES“) pod číslem ZMO/002–05–07/150002. Obsahuje doklady vývoje přírody a společnosti historického Slezska, především pak jeho současné české části. Tvoří ji 21 oborových částí (podsbírek): Archeologie, Botanika, Dendrologie, Divadlo, Entomologie, Etnografie, Fotografie,

filmy, videozáznamy a jiná média, Geologie, Historie, Knihy a časopisy, Muzeologie, Novodobé dějiny, Numismatika, Paleontologie, Památník II. světové války, Písemnosti a tisky, Sbírka Slezský ústav, Muzikologie, Výtvarné umění, Zoologie, Živé dřeviny.

Sbírka čítá přibližně 2 700 000 j., což je dle Centrální evidence sbírek (dále jen CES) MK ČR 643 000 př. a inv. č. (stav k 1. 9. 2021) muzejních sbírkových předmětů z oblasti přírodních i společenských věd. Sbírkové předměty jsou uloženy v deseti objektech, z nichž přibližně 70 % jsou budovy historické, nevyhovující, se zastaralým mobiliářem, jedna z nich podléhá církevní restituci. K přímému ohrožení fyzického stavu předmětů nedochází, ale prostorová roztržitost, zastaralé vybavení mobiliáře a nesystematičnost při uložení snižují potenciál využitelnosti a dostupnosti sbírkových předmětů. Proto SZM v období platnosti koncepce (2016-2021) intenzivně řešilo nákup nemovitosti vhodné k vybudování centrálního depozitáře či jeho výstavbu. V roce 2020 našlo vhodný objekt, který byl odkoupen od původního majitele. Po schválení investičního záměru bude zpracován projekt rekonstrukce objektu na depozitář, na jehož základě budou provedeny nezbytné stavební úpravy a následně vybavení mobiliářem.

Péče o sbírkové předměty se řídí vnitřní směnicí Režim zacházení se Sbírkou SZM, jejíž aktuální verze byla vydána v roce 2018, Koncepcí sbírkotvorné činnosti SZM na léta 2015-2021 a Koncepcí preventivní ochrany sbírkových předmětů SZM na léta 2017-2021, které metodicky upravují postup při nabývání, převezech či vyřazování sbírkových předmětů a způsob jejich evidence, ochrany a využívání. Poradním orgánem ředitele pro tuto oblast činnosti je Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost.

Pro všechny sbírky SZM je využíván jednotný evidenční software ProMuzeum (BACH), sbírka Knihy využívá evidenční software VERBIS. Digitalizace sbírky probíhá na základě Koncepce digitalizace sbírky Slezského zemského muzea na léta 2015-2021 a vnitřní směrnice k provádění dokumentace sbírky v digitální podobě. Profesionální digitalizace je prováděna na fotografickém oddělení, které rovněž zajišťuje správu fotografické sbírky a dokumentaci muzejních akcí. Digitalizací se rozumí jak zpracování chronologické a systematické evidence v evidenčním softwaru, tak tzv. evidenční fotografování sbírkových předmětů, využitelné pro databázový záznam, které provádějí odborní pracovníci. V současné době je zdigitalizováno v muzejních databázích 685 484 j. (chronologická evidence), resp. více než 700 000 j. (systematická evidence). Vytváření úplných záznamů, kdy je v evidenci jak záznam, tak fotografie, postupuje většinou v řádu několika set jednotek za rok na oborovou část sbírky, k 1. pololetí roku 2021 byl celkový počet záznamů o předmětech (muzejní sbírkové předměty, kulturní památky, předměty kulturní hodnoty) evidovaných v úplné digitální podobě v databázi (včetně obrazové dokumentace, metadat atd.) 211 588 j.

O ochranu sbírkových předmětů se v SZM stará Oddělení ochrany sbírkových předmětů (dále jen OOSP), které poskytuje komplexní servis pro všechny oborové části Sbírky SZM, počínaje průzkumem stavu, péčí o sbírkové předměty nástroji preventivní konzervace až po sanační konzervaci a restaurování. Personální obsazení OOSP bylo v uplynulých šesti letech již plně stabilizováno – k 1. 1. 2021 činil stav pro toto oddělení 8 úvazků. Rovněž technické zázemí bylo zdokonaleno, obnoven a zmodernizováno (zde je nutno zmínit např. podstatné rozšíření systému pro monitorování mikroklimatu depozitářů, pořízení spektrometru, otryskávacího zařízení nebo bezpečnostní skříně na uložení hořlavin a dalšího přístrojového vybavení, především z prostředků programu ISO/D).

V souladu s ustanovením § 44a odst. 7 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých dalších zákonů byla zpracována Pravidla o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí při práci s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými směsmi, včetně jejich projednání v rámci Krajské hygienické stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě (2017). Značným problémem zůstává výrazné prostorové omezení objektu, v němž OOSP sídlí (v potřebných místnostech v suterénu objektu jsou deponovány sbírkové předměty z muzikologické a etnografické oborové části Sbírký), není zde k dispozici dílna pro konzervaci a restaurování rozměrnějších sbírkových předmětů. Velkou komplikací pro efektivní koordinaci pracovních činností je dlouhodobé výrazné omezení úložné kapacity příručního depozitáře OOSP, který provizorně slouží především jako depozitář archeologické a etnografické oborové části sbírky. Většina prostor v rámci 2. a 3. NP objektu slouží jako depozitář knihovního fondu Knihovny SZM.

Oddělení ochrany sbírkových předmětů v neposlední řadě zajišťuje oborový servis ostatním institucím v rámci celé ČR.

Na základě výše popsaného stavu je možno obecně stanovit tyto problematické oblasti:

- nedostatek depozitárních prostor
- nedostatek prostor pro preventivní konzervaci (chybí především desinfekční místnost s příslušným zázemím a karanténa pro uložení vybraných akvizic před fyzickým zařazením do sbírkového fondu). Je žádoucí zajistit volný prostor pro organizované uložení sbírkových předmětů, které jsou na pracovištích OOSP krátkodobě deponovány (před ošetřením nebo po ošetření, resp. před transportem)
- nedostatek prostor pro konzervaci a restaurování (nedostatečná velikost některých ateliérů a dílen sťažuje, popř. neumožňuje práci na rozměrnějších sbírkových předmětech)

Sbírka SZM je neustále doplňována, a to buď sběrem, koupí předmětů nebo darem, významné akvizice byly získány převodem sbírkových předmětů přes Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM). K těm nejvýznamnějším akvizicím patřily v letech 2016 až 2021 například tyto:

Rok 2016

1. Soubor Marianum – soubor architektonických plánů opavského Mariana a dalších především opavských staveb. Projekční a realizační dokumentace, 420 kusů. Součástí akvizice je i servírovací set, tři plastiky a 8 malířských děl (např. Valentina Držkovice) z majetku dárců, koupě
2. Soubor ševcovského nářadí (130 ks) z dílny ševce Františka Lebedy (1897-1980), dar
3. Ceroplastika Cyril a Metoděj pod šturcem, konec 19. století, převod ÚZSVM
4. Plastika Sv. Jan Nepomucký, dřevořezba, konec 18. století, převod ÚZSVM
5. Plastika Madona s Ježíškem pod šturcem, dřevořezba, konec 18. – poč. 19. stol., převod ÚZSVM
6. Holotyp nového fosilního druhu *Acartophthalmites clusioides* (Diptera, Acalyptrata) z baltského jantaru, koupě
7. Preparát slona indického – sluně Sumitra, (o rok dříve i preparát samce Calvina), dar ZOO Ostrava

2017

1. Herbářová položka druhu černýš rolní (*Melampyrum arvense*), ohrožený druh naší flóry (ochranná kategorie C3)
2. Bronzový depot, lokalita Starý Jičín, kultura popelnicových polí, sběr
3. Scénografické návrhy Alexandra Babraje pro inscenaci realizovanou ve Slovinském národním divadle v Lublani, koupě
4. Plastika/anonym „Svatá Anna – vyučování Panny Marie, 1. pol. 16. stol., kulturní památka

2018

1. Fritz Krusperský, Horský démon s ještěrkou v dlani, olej na dřevě, koupě
2. Augusto Giacometti, Studie k malbě Die Sinnlichkeit, 1909, kresba tužkou, sběr
3. Herbářová položka druhu plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*), ohrožený druh naší flóry (ochranná kategorie C3), sběr

2019

1. Bedřich Stefan, Rozsáhlá sochařská, kresebná a písemná pozůstalost sochaře Bedřicha Stefana, kolekce 158 kusů návrhů, většinou v patinované sádře, koupě z dotace MK
2. Antonín Procházka, Zátíší s rybami, 1928, překližka, enkaustika
Emil Filla, Zátíší s fajfkou, 1915, olej na plátně
Otakar Nejedlý, Z Cejlonu, 1911, olej na plátně
Josef Lada, Zimní radovánky, 1936, tempera
Josef Lada, Hrusice, 1939, tempera
Václav Radimský, Krajina s řekou, olej na plátně
Václav Radimský, Krajina s řekou, olej na plátně
- vše převod z Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových
3. soubor německých vojensko-historických publikací z 20. - 40. let 20. století z pozůstalosti Karla Neumanna-Stapenhorst, významného důstojníka německého válečného námořnictva v období první i druhé světové války, dar
4. Pečetidlo s letopočtem 1552 s latinským opisem "Sigillum duodecim ordinum annotatorum 1552" z lokality Rusín, okr. Bruntál, sběr

2020

1. Herbářová položka druhu žebrovice různolistá (*Blechnum spicant*), vzácnější druh naší flóry vyžadující další pozornost (ochranná kategorie C4), sběr
2. pozůstalost legionáře a účastníka protinacistického odboje Bohumila Sůry, dokumentující každodennost na frontách první světové války, dar
3. podstatné rozšíření pozůstalosti Františka Mosera, předního protagonisty Sokola a české menšiny prvorepublikového Opavska, koupě

2021

1. Herbarium vivum od Franze Mückusche (jednoho ze zakladatelů muzea), vlastnoručně psaný soupis rostlin s lokalitami jejich výskytu, nalezen v Blücherově paláci v Opavě, sběr

Slezské zemské muzeum své sbírkové předměty také často zapůjčovalo pro prezentační účely jiným institucím. Mezi nejvýznamnější zápůjčky patřily například tyto:

2018

1. Österreichische galerie Belvedere (SV04/2018)

Výstava „BEYOND KLIMT. New Horizons In Central Europe“

Zapůjčeno dílo Paula Gebauera, Portrét Kocha, ředitele banky v Krnově, 1928; mezi 19. 3. 2018 až 29. 8. 2018.

2. The Center for Fine Arts / BOZAR, Brusel (SV24/2018)

Výstava „BEYOND KLIMT. New Horizons In Central Europe“.

Zapůjčeno dílo Paula Gebauera, Portrét Kocha, ředitele banky v Krnově, 1928; mezi 17. 9. 2018 a 30. 1. 2019.

3. Městské kulturní středisko Moravský Krumlov, Městské muzeum a galerie Knížecí dům (SV10/2018)

Výstava „Liechtensteinové na Moravském Krumlově 1621-1908. Vojevůdci, diplomaté, mecenáši“. Zapůjčeno 5 sbírkových předmětů v hodnotě téměř 1.500.000,- Kč; v období 21. 5. 2018 až 16. 11. 2018.

2019

1. Muzeum Magdeburg (D)

Výstava Faszination Stadt. Zápůjčka stříbrného renesančního pečetidla města Dolní Benešov v roce 2019-2020

2. Pražský hrad

Výstava Český a římský král Václav IV. Zápůjčka kovaného železného svícnu na výstavu Gotické umění krásného slohu kolem roku 1400

2020

1. Kooperativa Pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, Praha (SV28/2020)

Výstava „Josef Mánes - dílo a jeho doba“ v období 21. 12. 2020 až 28. 2. 2021. Zapůjčena olejomalba Josefa Mánese, Portrét Františka Josefa I. 1853.

2. Třebechovické muzeum betlémů

Zapůjčeny figurky husitů, květen 2020 až říjen 2021

4.1.2 Cíle a opatření

Cíl 1: Realizovat rekonstrukci objektu v Holasovicích-Loděnici pro účely centrálního depozitáře SZM

SZM spravuje rozsáhlý sbírkový fond, který je v současnosti uložen v nevyhovujících podmínkách s nulovou kapacitní rezervou. Kromě toho sbírkový fond, který je nyní deponován ve zcela zaplněných objektech Blücherova paláce a bývalého františkánského kláštera, musí být v nejbližším období přesunut do nové lokality. Zajištění depozitárních prostor v Holasovicích-Loděnici bude kromě zlepšení péče o sbírkové předměty znamenat i další pozitiva:

- splnění veškerých nároků, které vyžaduje problematika preventivní konzervace také s ohledem na ukládání akvizic nebo sbírkových předmětů po návratu z výstav nebo zápůjček (v rámci nezbytného zázemí bude vybudován také desinfekční box)
- posílení depozitární kapacity s dostatečnou prostorovou rezervou, což zajistí rozvoj sbírkotvorné činnosti a zhodnocování sbírky (umožní pokračování systematické akviziční činnosti)
- urychlení procesu zavádění a využívání moderních obalových materiálů (v oblasti uložení a ochrany sbírkových předmětů jsou nevhodné a zastaralé obaly systematicky nahrazovány standardními obalovými materiály)
- vytvoření standardního zázemí pro bezpečné zpracování, pořádání a správu sbírkového fondu včetně moderního badatelského zázemí
- zahájení další fáze optimalizace a restrukturalizace nemovitého majetku SZM
- zajištění značných provozních úspor ve výdajích za energie
- vybudování dílny pro konzervaci a restaurování rozměrných sbírkových předmětů

Cíl 2: Vytvořit metodiku, harmonogram a logistiku stěhování sbírkových předmětů do nového centrálního depozitáře SZM v Holasovicích – Loděnici

Přesun sbírkového fondu, který je velmi rozdílného charakteru a v současnosti je deponován v objektech Blücherova paláce a bývalého františkánského kláštera, vyžaduje nejen detailně zpracovaný plán stěhování, ale i jasně specifikované požadavky na obalový materiál, bezpečnou manipulaci a vlastní transport. Značné finanční náklady si vyžádá zapojení externích profesionálů v oboru stěhování. Harmonogram byl již jednou zpracován, a to v roce 2016-2017, nyní bude aktualizován s ohledem na znalost lokace budoucího depozitáře.

Termín zpracování harmonogramu stěhování přírodovědných sbírek a zpracování předpokládaných finančních nákladů	2022
Adaptace objektu v Holasovicích – Loděnici na nový centrální depozitář SZM	2022-2023
Termín přípravy na stěhování sbírkových předmětů – zabalení sbírkových předmětů a příprava pro transport	2022-2023
Stěhování sbírkových předmětů do centrálního depozitáře	2023-2024

Cíl 3: Aktualizovat koncepci preventivní ochrany sbírkových předmětů

V rámci SZM jsou uplatňovány standardní nástroje preventivní péče o sbírkové předměty dle Koncepce preventivní ochrany sbírkových předmětů. Tato Koncepce vstoupila v platnost v rámci rozhodnutí ředitele č. 3/2017 dne 1. 3. 2017. Úkoly, které byly vytyčeny na léta 2017-2021, jsou průběžně úspěšně plněny. Aktualizace tohoto dokumentu bude realizována v souladu se strategií adaptace a využití objektu nového hlavního depozitáře SZM v Holasovicích-Loděnici. I nadále jsou systematicky podnikány kroky vedoucí ke zvyšování bezpečnosti sbírkových předmětů a to rozšiřováním systému elektronického zabezpečení, digitalizací sbírkových předmětů, zkvalitňováním přístrojového a dalšího vybavení Oddělení ochrany sbírkových předmětů a Oddělení archeologie, rozšiřováním systému monitorování mikroklimatických podmínek depozitářů a expozic a v neposlední řadě zajišťováním provozních finančních prostředků na péči o sbírkové předměty, která zahrnuje především nákup materiálu pro konzervaci, restaurování a preparování a nákup obalového materiálu pro bezpečné uložení a transport sbírkových předmětů. Finanční prostředky na výše uvedené činnosti by neměly rámcově klesnout pod úroveň 150.000 korun za kalendářní rok.

Zkvalitnění péče o sbírkové fondy bude realizováno formou nástrojů preventivní konzervace. Úkoly, které jsou vytyčeny pro sledované období let 2022-2027, lze definovat následně:

- konzervace, restaurování a preparace sbírkových předmětů vytipovaných za účelem připravovaných výstav a expozic a externích zápůjček
- průběžné zavádění moderních obalových materiálů v rámci ošetřování sbírkových předmětů, v neposlední řadě také v rámci pravidelné inventarizace a digitalizace sbírkového fondu
- monitoring stavu sbírkových předmětů vystavovaných, deponovaných nebo zapůjčovaných, včetně realizace nezbytných opatření
- monitoring možného výskytu biologického napadení s důrazem na depozitáře a expoziční prostory, v nichž se nachází sbírkové předměty organického původu
- realizace ověřených postupů při preventivní desinsekci a desinfekci vybraných sbírkových fondů i jednotlivin, včetně operativního řešení aktuálních problémů v rámci péče o sbírkové předměty
- uložení sbírkových fondů v bezpečném a klimaticky stabilním centrálním depozitáři

Termín pro aktualizaci koncepce ochrany sbírkových předmětů	2022
Termín pro zajištění odpovídajícího technického zázemí	průběžně
Předpokládaný náklad	150 tis. ročně
Zdroj financování	vnitřní zdroje SZM, ISO/D

Cíl 4: Aktualizovat metodiku dokumentace současnosti

V SZM se dokumentaci současnosti věnují především oborové části Novodobé dějiny, Historie, Muzeologie, Památník II. světové války a provádí ji také fotografické pracoviště. Stejně jako v jiných muzejních institucích však jejich kurátoři řeší otázku, co a ze kterých oborů lidské činnosti

sbírat a uchovat pro budoucí generace. Na základě detailní analýzy a široké diskuse odborných pracovníků SZM bude aktualizována metodika pro tuto oblast akviziční činnosti i s ohledem na činnost jiných muzeí jednak v rámci resortu Ministerstva kultury ČR, jednak v regionu severní Moravy a Slezska.

Termín:	2022-2023
----------------	------------------

Cíl 5: Pokračovat v digitalizaci sbírkového fondu v souladu s koncepcí digitalizace

Koncepce digitalizace sbírky SZM je aktuálně platná do roku 2024. Od 1. 2. 2022 je platná rovněž vnitřní směrnice k provádění dokumentace sbírky SZM v digitální podobě, aby byl zajištěn jednotný způsob a výstupy, které jsou slučitelné navzájem i s běžně rozšířenými elektronickými standardy, a to bez ohledu na množství a různorodost digitalizovaných předmětů a rozdílný časový odstup mezi etapami digitalizování.

Termín:	průběžně
Termín zpracování koncepce digitalizace sbírky SZM na léta 2025-2027	2024

Strategie a nástroje pro dosažení stanovených cílů

Stanovit pracovní týmy pro:

Zpracování koncepce ochrany sbírkových předmětů.

Zpracování metodiky dokumentace současnosti.

Zpracování harmonogramu a stanovení metodiky stěhování sbírkových předmětů z objektů Blücherova paláce a františkánského kláštera, včetně finančního dopadu do provozního rozpočtu.

V souvislosti s revizí struktury sbírky připravit následnou restrukturalizaci a návrh metodiky deakcese sbírkových předmětů.

Stanovovat reálné roční plány digitalizace.

Pololetně vyhodnocovat plány digitalizace.

Zajistit programové a technické vybavení pro plynulý chod digitalizace.

Indikátory

Schválená koncepce ochrany sbírkových předmětů.

Zpracovaná metodika dokumentace současnosti.

Zpracovaný harmonogram a metodika stěhování sbírkových předmětů.

Uložení sbírek v novém depozitáři.

Zpracovaný návrh restrukturalizace sbírky včetně metodiky deakcese.

Počet digitalizovaných sbírkových předmětů.

Dokončená inventarizace sbírkových předmětů dle vyhlášky MK č. 275/2000 Sb.

4.2 Vědecko-výzkumná a odborná činnost

4.2.1 Výchozí stav

Slezské zemské muzeum je výzkumnou institucí, jejímž hlavním účelem je provádět základní výzkum, aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj a šířit jejich výsledky prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií. Výzkum a vývoj je zakotven ve zřizovací listině Slezského zemského muzea, podle níž instituce provádí nejen přírodovědný a společenskovední výzkum území, z něhož sbírkové předměty získává, ale ve své vědecko-výzkumné činnosti se zabývá specifickými tématy celostátního a mezinárodního charakteru. Vědecko-výzkumná činnost má v instituci dlouholetou tradici, v SZM působila a působí řada etablovaných vědeckých pracovníků z oblasti přírodních i společenských věd, jejichž jména byla a jsou mezinárodně uznávána.

Slezské zemské muzeum je vydavatelem tří recenzovaných neimpaktovaných časopisů – Časopisu Slezského zemského muzea (série A přírodovědná, série B společenskovední) a renomovaného vědeckého časopisu Slezský sborník.

Na vědecko-výzkumné činnosti se podílejí odborní pracovníci z oddělení přírodních a společenských věd, součástí SZM je od roku 1993 také bývalý Slezský ústav AV ČR (dnes oddělení historického výzkumu – Slezský ústav). Slezské zemské muzeum je od roku 2009 rovněž výzkumnou organizací Ministerstva kultury ČR a v této oblasti činnosti je podporováno zřizovatelem v rámci institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumných organizací (IP DKRVO).

Odborní pracovníci jsou zapojeni do projektů v rámci interního grantového systému, Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016-2022 (NAKI II) a Grantové agentury ČR.

Vědecká a výzkumná činnost tvoří v současnosti významnou součást ediční a publikační činnosti SZM, výstavní a vzdělávací činnosti, již SZM musí výsledky vědeckého bádání zprostředkovávat široké veřejnosti.

Přestože SZM dosahuje opakovaně vysokého hodnocení vědecké činnosti, je i zde velký potenciál rozvoje.

Obecně lze konstatovat, že se podařilo naplnit cíle, které minulá koncepce stanovila. Byla zpracována koncepce rozvoje vědy a výzkumu, která nadeřinovala prioritní témata výzkumné činnosti, byl vytvořen systém evaluace odborných a vědeckých pracovníků. Byl stabilizován tým kmenových vědeckých a odborných pracovníků. Byla rovněž odstraněna disproporce v podílu přírodovědných projektů na vědecko-výzkumné činnosti. Odborní a vědečtí pracovníci pořádají pravidelně workshopy, konference a přednášky a je podporována jejich účast na odborných konferencích v ČR i v dalších evropských zemích.

Postupně je zlepšováno jak pracovní prostředí, tak technické zázemí pro vědeckou a odbornou činnost, což se odráží v širokém spektru řešených vědeckých projektů. Přetrvávajícím problémem je to, že řada špičkových vědeckých pracovníků je v důchodovém věku nebo těsně před ním.

4.2.2 Období 2022-2027 dle odborných oddělení

Oddělení společenských věd (OSV)

Výchozí stav

V rámci OSV byly klíčové cíle minulého období buď splněny, nebo nahrazeny alternativními projekty. Oddělení participovalo na rakousko-belgickém výstavním projektu Beyond Klimt. New Horizons in Central Europe, který byl realizována ve vídeňské Österreichische galerie Belveder a bruselském The Center for Fine Arts /Bozar. Výstupem spolupráce na česko-polském projektu Stopami Poláků ve střední Evropě byla publikace MATEJKO-PETERKA, Ilona, – GROSSMANNOVÁ, Dagmar – KAŠPAROVÁ, Dagmar: *Polské mince, medaile a papírová platidla z muzejních sbírek* (Moravské zemské muzeum, Slezské zemské muzeum) / *Polskie monety, medale i banknoty ze zbiorów muzealnych* (Moravské zemské muzeum, Slezské zemské muzeum), Fundacja „Silva Rerum Polonarum“, Częstochowa 2018, 379 s. ISBN 978-83-945669-1-3. V obecné rovině projekt cílil na sledování kulturních a společenských stop polského etnika ve střední Evropě, a to zejména prostřednictvím evidence hmotných pramenů polské provenience ve slezských a moravských muzeích. Významným přínosem polsko-české participace byla také podpora plnění kontrolovatelného cíle v rámci Institucionální podpory dlouhodobého rozvoje výzkumné organizace (IP DKRVO) v oblasti č. 2 Městská společnost (konkrétně cíl pro rok 2019 2.1.2. Výzkum podoby a transformace obytné zástavby měst východní části rakouského Slezska v 16.-18. století se zvláštním zřetelem k situaci v Jablunkově), jehož výstupem je publikace dílčích výsledků ve studii HANIČÁK Ondřej – JEŽ Radim: *Knížecí dům v Jablunkově*. K historii, stavebnímu vývoji a architektonickým souvislostem objektu, in: Těšínsko, roč. 63, č. 2, 2020, s. 19–58. ISSN 0139-7605. Tento výstup alternoval plánovaný projekt nerealizovaný z důvodů personálních změn na straně zahraničního partnera. V rámci divadelního pracoviště byla zpracována vybraná hesla osobností pro databázi Česká divadelní encyklopedie vztahující se zejména k uměleckým osobnostem ostravského regionu, které byly doplněny výběrem předmětů převážně ze sbírkového fondu fotografií. Historické pracoviště v kooperaci s Ústavem dějin umění AV ČR, v.v.i. připravilo k vydání jubilejní publikaci, prezentující mimo jiné výsledky základního výzkumu uměleckohistorické topografie v regionu (DOLEJŠÍ, Kateřina – HANIČÁK, Ondřej (edd.): *Modestiae at signum sapientiae*. Studie nejen o středověkém umění k poctě Dalibora Prixe. Praha – Opava, 2021, s. 423, ISBN 978-80-88283-46-1). Významnou aktivitou historického pracoviště byla participace na akcích souvisejících s dvousetletým výročím tzv. Opavského kongresu, u jehož příležitosti byla realizována výstava, publikován katalog (HANIČÁK, Ondřej – HOCHÉL, Marián – ŠÍL, Jiří (ed.) – ROSOVÁ, Romana a kol: *Opavský kongres 1820*. Křižovatka evropské diplomacie. Opava: Statutární město Opava, 2020, s. 253. ISBN 78-80-7572-025-2) a uspořádány další popularizační aktivity (vzhledem k epidemii covid-19 šlo zejména o virtuální komentované prohlídky a on-line streamované přednášky). Na všech pracovištích OSV v minulém období kontinuálně probíhala kooperace na výpůjčkách s tuzemskými subjekty, které uplatňují sbírkové předměty jak v rámci svých stálých expozic (muzea, galerie, instalované objekty), tak krátkodobých výstav. Dále byly zpracovávány odborné posudky studií připravené partnerskými a kooperujícími

institucemi a rešeršovány ikonografické podklady a další pramenný materiál pro publikace, studie, články a výstavy. Nezbytnou součástí aktivit bylo také předkládání sbírkových předmětů ke studiu jak tuzemským, tak zahraničním badatelům.

Období 2022-2027

Klíčovou příležitostí a zájmem OSV v následujícím období bude vědecké zhodnocení významných částí sbírkových fondů, a to zejména těch celků, které se vyznačují nadnárodním přesahem. Na předchozí počiny na tomto poli naváže vědecký cizojazyčný katalog, který bude uceleně a v náležité komparativní perspektivě prezentovat v českém kontextu unikátní sbírku koptských textilií. V kooperaci s dalšími českými a zahraničními institucemi pak bude také formou katalogu publikován dokumentačně cenný soubor vedut Franze Biely, podávající přehled o stavební kultuře a topografii střední a z části též západní Evropy. V rámci mezioborové spolupráce bude rovněž usilováno o zpracování katalogů dochovaných děl v regionu činných scénografů 20. století, jejichž tvorba je významná jak z uměleckohistorického, tak teatrologického hlediska. Významným publikačním počinem s podstatným nadregionálním přesahem bude také dvoudílná encyklopedie amatérských loutkářských souborů ve Slezsku a na severní Moravě vč. severní části střední Moravy patřící do bývalého Severomoravského kraje. K významným publikačním a prezentačním počínům bude patřit výstava uspořádaná u příležitosti čtyřsetletého jubilea zisku krnovského knížectví Karlem I. z Lichtenštejna. Výstava a doprovodný katalog budou připraveny v kooperaci s tuzemskými a zahraničními odborníky a budou prezentovat historický význam a umělecký mecenát knížat z Lichtenštejna v někdejší Rakouském Slezsku a na severu Moravy. V souvislosti s jubileem vídeňského uměleckého spolku secese a ve vztahu k jednomu z jeho zakládajících členů, opavskému rodákovi Josefu Maria Olbrichovi, bude připravena reprezentativní výstava s katalogem postihující fenomén secesního výtvarného umění v regionu a jeho vazby k centrům tehdejší umělecké tvorby. Publikačně bude hodnocena také v kontextu českého muzejnictví ojedinělá muzeologická sbírka, zejména cenné dokumenty vzešlé z činnosti Krajské kronikářské rady a Krajské muzejní rady před rokem 1989. Komplementárním doplňkem vědecké a prezentační činnosti OSV bude také činnost akviziční, zaměřující se primárně na všestrannou dokumentaci oblasti někdejšího Rakouského Slezska a přilehlých severomoravských lokalit s přihlédnutím k oborovým specifikům jednotlivých pracovišť OSV. V jejich akviziční strategii je však nutné počítat s dvojicí významných rizik, a to jednak s prostorovým omezením současných depozitárních prostor, jednak s rizikem snížení poskytovaných prostředků na úplatné akvizice. Pro zajištění všech odborných činností je potřebné adekvátní personální zajištění jak na kurátorských postech jednotlivých pracovišť, tak na pomocných pozicích dokumentátorů. Jen tak bude v dalších pěti letech možné aktivně naplňovat koncepci oddělení v plné šíři muzejních činností, tedy tezauraci, odborné evaluaci a adekvátní prezentaci příslušného sbírkového fondu.

Oddělení historického výzkumu – Slezský ústav (OHV)

Výchozí stav

V předešlém období se podařilo do značné míry stabilizovat personální zajištění oddělení a omezit fluktuaci pracovníků, k níž docházelo v minulosti. Došlo také k upřesnění koncepce vědy a

výzkumu. Oddělení se díky tomu efektivně zapojovalo do plnění kontrolovatelných cílů IP DKRVO, projektů NAKI II a dalších. Dílčím problémem zůstávají opakované personální změny na pozici výkonného redaktora Časopisu SZM-B. Navzdory tomu oba časopisy vydávané oddělením v současné době naplňují odborné standardy a usiluje se o jejich zápis do odborných databází.

Úspěchy v oblasti předpokládané spolupráce s jinými subjekty byly pouze dílčí, zejména vlivem personálních změn ve spolupracujících institucích, kdy někteří z klíčových spolupracovníků již nejsou v daných institucích zaměstnáni. Z předpokládaných spoluprací se nejvíce rozvíjela badatelská, vědecká a publikační kooperace v rámci projektu NAKI II se Slezskou univerzitou v Opavě a Karlovou univerzitou. Zároveň se oproti předpokladu podařilo navázat a rozvinout spolupráci s dalšími subjekty, zejména Etnologickým ústavem AV ČR a Spoločenskovedným ústavom CSPV Slovenské akademie vied.

Období 2022–2027

Řešení výzkumných úkolů vychází převážně z koncepce IP DKRVO na léta 2019-2023. Vědecko-výzkumné aktivity OHV jsou v současnosti realizovány v rámci rezortních programů IP DKRVO a GAČR. Do budoucna se jeví jako potřebné usilovat o větší využití jiných zdrojů financování (GAČR, TAČR, Visegrad Fund, Norské fondy a další). Úsilí o získávání grantové podpory je dlouhodobě limitováno omezeným personálním zajištěním pracoviště, jež nemůže v grantových soutěžích efektivně konkurovat akademickým institucím. Jako přirozené řešení se jeví prohlubování spolupráce s tuzemskými i zahraničními vědecko-výzkumnými pracovišti. Zde je nutno usilovat především o spolupráci dlouhodobou, která nebude účelově omezena jen na řešení konkrétního projektu či badatelského záměru. Budování takovýchto dlouhodobých vazeb zároveň zabrání tříštění badatelské koncepce OHV do řady disparátních publikačních výstupů závislých na aktuální grantové podpoře a naopak umožní dlouhodobé systematické zkoumání prioritních témat, plynoucích z dlouholeté profilace pracoviště i z koncepce vědecko-výzkumné činnosti SZM.

Ve střednědobém horizontu OHV usiluje zejména o obnovení a posílení kooperace s tradičními partnery (Spoločenskovedný ústav CSPV Slovenské akademie vied v Košicích, Slezský institut v Opoli atd.), která dočasně stagnovala vlivem strukturálních i generačních změn. Další cíl představuje prohloubení spolupráce s britskými univerzitami, navázané v předchozích letech. Důležitým partnerem se v současné době stává rovněž Etnologický ústav AV ČR. K rozšíření spolupráce lze přispět mj. pořádáním každoročních mezinárodních konferencí „Státní hranice a pohraniční regiony ve střední Evropě“ a příležitostným konáním dalších tematických konferencí a workshopů.

Badatelsky bude OHV pokračovat ve dvojici hlavních výzkumných směrů, tedy v oblasti dějin muzejnictví a hmotné kultury v oblasti Slezska a severní Moravy v kontextu obecných dějin muzejnictví, jednak ve výzkumech kolektivní identity, etnicity a migrací v kontextu politických a hospodářských dějin 20. století. V oblasti dějin muzejnictví je po syntetickém zpracování dějin opavských a ostravských muzeí, k němuž došlo v předešlém období, předpokládáno rozšíření badatelského zájmu o studium historie menších muzejních institucí a organizací v prostoru západního Slezska a severní Moravy. V oblasti výzkumů identit se počítá s pokračováním zkoumání dopadů druhé světové války a poválečných nucených migrací, stejně jako s hlubším studiem problematiky osidlování západního Slezska a severní Moravy po roce 1945.

V oblasti publikační činnosti se počítá se zápisem obou vydávaných periodik do odborných databází (SCOPUS a další). V této souvislosti již probíhá přizpůsobení formální úpravy časopisů požadovaným standardům.

V oblasti péče o sbírku je oddělení zajištěno adekvátně. Základ obou spravovaných podsbírek tvoří fotografie a písemnosti, uložené vyhovujícím způsobem. Ve střednědobém horizontu však bude nutné zajistit nové uložení pro fondy obrazů a textilu podsbírky Novodobé dějiny, zároveň hrozí nedostatek úložného prostoru při budoucím rozšiřování dalších fondů. Tento problém bude vyřešen se vznikem centrálního depozitáře. Problém OHV představuje absence badatelny, jejíž zřízení se předpokládá v následujících letech.

Významnou činností oddělení je přednášková činnost. Lze předpokládat větší využití digitálních technologií pro konání on-line přednášek. Témata přednášek budou reflektovat především významná výročí a prezentovat výsledky výzkumné a výstavní činnosti SZM.

V rámci OHV byla v prosinci 2021 přijata žádost o podporu GAČR na řešení projektu s názvem „Transformace Slezska 1945-1948“ ve spolupráci s Etnologickým ústavem AV ČR. V příštích letech je plánováno podání žádostí o podporu z Visegrádských fondů na výzkum identity a kolektivní paměti v národnostně smíšených regionech střední Evropy ve spolupráci se Společenskovedným ústavem CSPV Slovenské akademie věd a Opolskou univerzitou.

Z hlediska personálního zajištění je nutno poukázat na vyšší věkový průměr pracovníků OHV, z něhož plyne nutnost průběžné generační obměny v následujícím období.

S ohledem na očekávané penzionování části zaměstnanců v nadcházejících pěti letech se jeví jako potřebné posílit v tomto období oddělení alespoň o dva vědecko-výzkumné pracovníky na poloviční či vyšší úvazek. Dále je potřebné stabilně zajistit pracovní pozici redaktora, na níž v předchozím období docházelo ke fluktuaci.

Oddělení přírodních věd (OPV)

Výchozí stav

Díky podpoře institucionálních i celostátních projektů je OPV vybaveno potřebnou technikou, podařilo se také zajistit nejnovější odbornou literaturu. Kromě projektů IGS (v rámci IP DKRVO) se odborní pracovníci oddělení podíleli v letech 2018-2021 na řešení projektu NAKI II („Velký historický atlas Českého Slezska – Identita, kultura a společnost českého Slezska v procesu společenské modernizace s dopadem na kulturní krajinu“; identifikační kód projektu: DG18P020VV047, NAKI II), což znamenalo příklon k aplikovanému výzkumu. Od r. 2019 je institucionální výzkum (podporovaný IP DRKVO) prováděn v rámci Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace na léta 2019-2023, a to v oblasti 4. Entomologie, kde bylo dosaženo řady významných publikačních výsledků zveřejněných v renomovaných impaktovaných časopisech (1. a 2.Q). Tento výzkum přinesl řadu prioritních objevů, včetně jedné nové čeledi, několika nových rodů a více než dvou desítek nových druhů pro vědu.

Terénní aktivity v rámci projektů přinesly nejen množství fotodokumentačního materiálu, ale především znamenaly obohacení sbírek o nové, mnohdy unikátní přírůstky, v případě entomologického pracoviště šlo dokonce o objevy některých druhů nových pro vědu.

V rámci prezentační činnosti byla Příroda Slezska, část expozice v Historické výstavní budově zaměřená na přírodní podmínky a biodiverzitu regionu, v letech 2018-2021 průběžně aktualizována

a doplněna. Kromě toho oddělení připravilo několik výstav, přičemž některé z nich si vyžádala k zapůjčení jiná muzea. Realizovány byly všechny plánované výstavy.

Oddělení přírodních věd zajišťuje vydávání jednoho ze tří muzejních periodik, *Acta Musei Silesiae*, *Scientiae Naturales*. Časopis je zahrnut ve víceoborové databázi zahraničních e-časopisů DeGruyter. Redakční rada nadále usiluje o zařazení tohoto recenzovaného časopisu mezi časopisy impaktované. Odborní pracovníci publikují své výsledky v našich i zahraničních odborných časopisech, v rámci projektů se podíleli na několika publikačních výstupech.

Problémy: dva špičkoví vědečtí pracovníci jsou v důchodovém věku.

Období 2022-2027

I v následujícím období bude pokračovat digitalizace jednotlivých oborových částí sbírky, hlavním úkolem po ukončení digitalizace evidenčních záznamů přírodovědných sbírek bude doplnění fotografií k jednotlivým položkám. Prioritně jsou fotografovány významné sbírkové předměty. Komplikovanější je fotografování zoologických preparátů, které vyžadují převoz na fotografické oddělení. Drobnější předměty fotografují kurátoři přímo v depozitářích, aby se minimalizoval přesun sbírkových předmětů, a tím jejich případné poškození.

Akvizice budou i nadále získávány především vlastními sběry. Pokud to umožní ekonomická situace, bylo by vhodné zakoupit několik desítek kusů minerálů a hornin ze světových nálezů. Výstavní potenciál geologické podsbírky je již téměř vyčerpán a atraktivní sbírkové předměty by současnou podsbírku výrazně obohatily.

Terénní výzkumy budou hlavním zdrojem přírůstků především pro entomologickou, botanickou a geologickou podsbírku. Zpracování zoologických přírůstků a reprepary starších sbírkových předmětů budou časově závislé na činnosti preparátora. Zápůjčky ze zoologické podsbírky jsou nejžádanější, spolupráce na výstavách jiných muzeí bude pokračovat.

Kritický stav uložení přírodovědných sbírek by měl být vyřešen přestěhováním do nového centrálního depozitáře. V rámci příprav na stěhování bude pokračovat revize přírodovědných sbírek, vyhodnocení stavu jednotlivých předmětů, případně zajištění jejich konzervace.

Výzkumné aktivity oddělení budou pokračovat v letech 2022 a 2023 dle Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace. Oddělení přírodních věd naváže na své předchozí výzkumné aktivity, a to ve dvou hlavních oblastech: 3. Krajina – mapování proměn v krajině Slezska a severní Moravy v důsledku antropogenních vlivů s využitím přírodovědných a archeologických metod. Na výzkum změn v krajině navazuje druhá oblast, 4. Entomologie. Ta je již dlouhodobě prioritním odvětvím výzkumné činnosti organizace. Terénní výzkumy budou nadále významným zdrojem k získání zajímavého sbírkového materiálu.

Výstavní činnost a aktualizace jednotlivých částí stálé expozice budou připravovány v součinnosti s Programovou radou SZM. Vzhledem k tomu, že v Historické výstavní budově je prezentována příroda českého Slezska, plánuje především zoologické a entomologické pracoviště výstavy, které by využily unikátní sbírkový fond exotické fauny z celého světa.

V příštích letech bude oddělení pokračovat v zavedených aktivitách. Již tradičně by měla proběhnout Mezinárodní noc pro netopýry, Krajské kolo Geologické olympiády a další akce. Vzhledem k odbornému potenciálu jednotlivých kurátorů bude OPV připravovat více vzdělávacích programů a akcí pro školy i pro odbornou a laickou veřejnost. Kurátoři se budou účastnit odborných

konferencí, seminářů a terénních exkurzí. V oblasti vědy a výzkumů budou usilovat o získání dalších projektů v rámci programu NAKI III.

Oddělení archeologie (OA)

Výchozí stav

Díky podpoře institucionálních projektů je oddělení archeologie vybaveno špičkovou technikou - dronem (DJI Phantom 4 PRO), inspekční kamerou či geodetickou latí (Geomax Zenith 35 Pro). Oddělení bylo rovněž posíleno i personálně.

U plnění kontrolovatelného cíle v rámci IP DKRVO v oblasti č. 3 Krajina, 3.2.1. Terénní identifikace aktivit 2. světové války na katastru Smolkova, Hrabyně, Háje ve Slezsku a v blízkém okolí pomocí nedestruktivních archeologických metod byl proveden terénní nedestruktivní výzkum areálu v okolí vchodového srubu MO-S 41 „Nad Valchou“ na katastru obce Smolkov, dále průzkum demolovaného objektu KK4/OP/B v Opavě – Kateřinkách na Filípkově ulici. Významný z hlediska historie severní Moravy a Slezska a mediálně velmi sledovaný byl výzkum a vyzvednutí ostatků vojáků 2. světové války na katastrech obcí Bobrovníky, Hošťálkovice a Dobroslavice. Terénní aktivity přinesly množství archeologického materiálu a informací, které vedly k obohacení sbírek o nové, mnohdy unikátní přírůstky z období 2. světové války.

SZM se od roku 2020 věnuje v rámci povolení od Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. preventivní ochraně hradu Kaltenštejn (k. ú. Černá Voda). Zde pomocí nedestruktivních archeologických metod byl proveden ve dvou sezónách v letech 2020 a 2021 průzkum hradu za použití nejmodernějších postupů (snímkování pomocí dronu, zjišťování podzemních struktur prostřednictvím georadaru, zaměřování hradu a jednotlivých nálezů prostřednictvím přístroje Geomax apod.). Nálezy, které byly získány při preventivním detektorovém průzkumu, byly pečlivě zakonzervovány, na vybraných kusech byla provedena spektrální analýza či snímkování pomocí rentgenu. Předměty se pak staly součástí sbírek muzea. Na podkladě zjištění z první výzkumné sezóny byla v roce 2020 uspořádána v rámci Mezinárodního dne archeologie v prostorách Müllerova domu výstava. V roce 2021 proběhlo na Kaltenštejně v rámci Evropských dní archeologie několik komentovaných prohlídek pro širokou veřejnost, na níž byly představeny metody práce i její výsledky.

Oddělení archeologie má také vlastní webové stránky (www.muzejniarcheologie.cz), které prezentují nejen činnost oddělení, ale poskytují rovněž informace pro badatele a stavebníky.

Období 2022-2027

OA se od roku 2022 bude věnovat preventivní ochraně ohrožených fortifikací na Jesenicku. Jedná se o území, které je dlouhodobě ohroženo činností nelegálních hledačů pokladů, kteří svým jednáním ohrožují památky středověkého stáří a z míst odnášejí cenné movité nálezy. Ty se díky těmto nelegálním aktivitám dostávají mimo sbírky muzeí a ochuzují nás takto o výraznou část naší společné minulosti. Pro roky 2023-2027 se bude oddělení archeologie ucházet o finanční prostředky v rámci programu NAKI III na projekt Využití archeologických metod při ochraně ohrožených středověkých fortifikací v příhraničních periferních oblastech České republiky a následná aplikace moderních způsobů prezentace a péče o kulturní dědictví a území s historickými hodnotami. Cílem

je stejným způsobem, jako v případě hradu Kaltenštejn, preventivně chránit i další středověké fortifikace na Jesenicku. Aktivní získávání ohrožených movitých nálezů do sbírek, preventivní ochrana středověkých památek a jejich prezentace v podobě výstav, přednášek či edukačních programů jsou nedílnou součástí moderního muzejnictví.

Další činnosti, kterými se oddělení bude v následujícím období zabývat:

- v rámci zákona 20/1987 Sb. a v návaznosti na dohodu s Archeologickým ústavem AV ČR, Brno, v. v. i. provádění záchranných archeologických výzkumů v rámci přidělené oblasti
- provádění preventivní archeologie v rámci válečné tematiky spojené s výzkumem pozůstatků 2. světové války v českém Slezsku (vyzvedávání narušených pozůstatků vojáků)
- sbírkotvorná činnost prostřednictvím dobrovolníků v rámci AMČR-PAS (Portál amatérských spolupracovníků a evidence samostatných nálezů Archeologické mapy České republiky)
- pořádání výstav, přednášek, edukačních programů pro veřejnost v rámci Mezinárodního dne archeologie a Evropských dnů archeologie
- databázové zpracování nálezů z terénních výzkumů a jejich zpřístupňování veřejnosti

Památník Petra Bezruče (PPB)

Výchozí stav

Památník Petra Bezruče rozvíjel řadu výzkumných aktivit, zejména v rámci IP DKRVO, ale také v rámci projektu NAKI II.

V roce 2017 proběhla ve spolupráci s Katedrou české literatury a literární vědy Ostravské univerzity literárněvědná konference Petr Bezruč – bard první, co promluvil u příležitosti 150. výročí narození básníka. Na setkání vystoupili přední literární vědci věnující se dílu Petra Bezruče.

V roce 2017 vyšlo nové vydání Slezských písní s ilustracemi 81 současných výtvarných umělců. Některé z básní se tak vůbec poprvé za celou dobu své existence dočkaly výtvarného ztvárnění. Zároveň se sbírka stala přehlídkou současného výtvarného umění.

V roce 2017 vyšla publikace (O)hlasý žen v české kultuře: Ludmila Hořká, v rámci ediční řady věnované ženám, které zanechaly významnou stopu v české kultuře.

V letech 2017–2018 byl řešen projekt Komplexní zpracování, digitalizace, výzkum a zpřístupnění fondu kramářských tisků slezské oblasti v Památníku Petra Bezruče. Výstupem projektu byla studie Kramářské tisky ze sbírky Památníku Petra Bezruče Slezského zemského muzea v Opavě a také výstava Raděj se duše a buď veselá aneb Kramářské tisky z Památníku Petra Bezruče.

Od roku 2018 spolupracují pracovníci PPB s Ústavem české literatury Masarykovy univerzity v Brně v oblasti výzkumu fenoménu kramářských tisků v českém prostředí.

V rámci IP DKRVO byl v oblasti Sbírká SZM vydán obrazový katalog *Kramářské tisky ze sbírky Památníku Petra Bezruče Slezského zemského muzea v Opavě*, který přibližuje unikátní regionální sbírku nejen českých, ale i polských, slovenských a německých kramářských tisků a knížek lidového čtení odborné i laické veřejnosti.

V roce 2019 v PPB proběhla výstava Slezsko v pohádkách a pověstech, která připomněla bohatství repertoáru slezských pověstí – nejznámější pověsti z Těšínska, Opavska, Hlučínska a Ostravska, včetně jejich sběratelů a v rámci oslav 30. výročí od sametové revoluce výstava Václav Havel – Cesta svobody, která vznikla ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla.

V roce 2020 byl plněn kontrolovatelný cíl v rámci Institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace (IP DKRVO) v oblasti č. 1 Sbírká SZM (konkrétně cíl pro rok 2020 1.3.3. Zmapování duchovního života regionu na podkladě sbírek Památníku Petra Bezruče na příkladu osobností a děl Z. Škrabala a J. Veselého)

V roce 2021 byl plněn kontrolovatelný cíl v rámci Institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace (IP DKRVO) v oblasti č. 1 Sbírká SZM (konkrétně cíl pro rok 2021 1.3.1. Zpracování pozůstalostí ženských spisovatelek regionu ze sbírky PPB)

Od roku 2020 je spolu s Katedrou České literatury a literární vědy Ostravské univerzity řešen projekt podpořený z programu NAKI II s názvem „Literární obraz regionu 1918-2018 (severovýchodní Morava a české Slezsko) osobnosti, události, instituce, místa, texty“ (DG20P02OVV020), na němž se dále podílí Knihovna města Ostravy a ostravský antikvariát Fiducia. Výstupem projektu je putovní výstava Literární paměť regionu 1918-2018. Texty, osobnosti, místa, která přibližuje bohatou literární tradici Slezska a severovýchodní Moravy. Dalšími plánovanými výstupy je literární mapa regionu a literární slovník.

V roce 2021 proběhla výstava Zdeněk Burian – malíř ztraceného času, připravená ve spolupráci s Muzeem Zdeňka Buriana ve Štramberku.

Důležitou součástí činnosti PPB je také výchovně-vzdělávací činnost zaměřená na nejmladší generaci. Pracoviště poskytuje pestrou nabídku výchovně-vzdělávacích programů s tematikou života a díla Petra Bezruče (včetně literárních vycházek) a rovněž s tématy sezonních výstav. Rodinám s dětmi jsou určeny pravidelně konané tvůrčí dílny, pro osoby se speciálními výchovně-vzdělávacími potřebami jsou nabízeny programy přizpůsobené jejich potřebám. Pravidelně v PPB probíhají biblioterapie. Nedílnou součástí je činnost mimo muzeum – programy pro seniory či sociálně znevýhodněné osoby.

Dlouhodobě probíhá spolupráce s Opavskou kulturní organizací. V roce 2017 byl uveden do provozu Poeziomat, který veřejnosti zprostředkoval nahrávky nežijících a současných básníků, kteří jsou svým původem, životem či prací spojeni s naším krajem. Obměna nahrávek, zaměřená na současné básníky, proběhla v roce 2019. PPB také dlouhodobě spolupracuje se Statutárním městem Opava, zejména v rámci přípravy opavského kulturního festivalu Bezručova Opava, do nějž se zapojuje výstavami či dalšími kulturními akcemi. V rámci festivalu se např. každoročně koná vzpomínka na Petra Bezruče v den jeho narození 15. září. V roce 2017 byla v rámci festivalu Bezručova Opava založena recitační soutěž Stužkonoska modrá k počtě Petra Bezruče. Soutěž je určená žákům vyššího stupně opavských základních škol a víceletého gymnázia a klade si za cíl rozvoj dovedností uměleckého přednesu a rozvíjení vztahu k poezii u školní mládeže.

Pravidelnou součástí programu jsou tradiční akce pro veřejnost jako Den dětí, Muzejní noc či Dny evropského kulturního dědictví aj. V roce 2019 proběhla beseda se Zdenkou Tomáškovou, dobrovolnou sekretářkou Petra Bezruče.

Od roku 2017 pracovníci Památníku Petra Bezruče zajišťují odbornou praxi studentů Ostravské univerzity navazujícího magisterského oboru Český jazyk a literatura (základy archivní práce). Za součinnosti odborných pracovníků také vzniklo několik bakalářských či diplomových prací zpracovávajících fondy PPB.

Pravidelná je i spolupráce na filmových dokumentech připomínající život a dílo Petra Bezruče či dalších spisovatelů. V roce 2018 se pracovníci Památníku Petra Bezruče podíleli na přípravě filmového dokumentu Slezské univerzity Ještěr od Lysé hory (rež. J. Mudra), zachycující vztah Petra Bezruče k přírodě a beskydskému kraji. V roce 2019 se pracovníci PPB podíleli na přípravě

filmového dokumentu České televize Utajené city Petra Bezruče (rež. S. Motl). Pracovníci se podíleli na přípravě filmového dokumentu Slezské univerzity Rudolf Gudrich a jeho doba (rež. V. Hájek).

Období 2022-2027

Hlavním úkolem oddělení bude v následujícím období vybudování renomovaného regionálního literárního centra, které se bude vedle uchovávání, propagace a rozvíjení odkazu básníka Petra Bezruče a dalších moravských a slezských literátů aktivně zapojovat do současného literárního života, zejména prostřednictvím kulturních akcí pro veřejnost (literární čtení, besedy s autory, přednášky) a spolupráce s dalšími literárními institucemi a literárněvědnými pracovišti.

Důležité bude zejména rozvíjení multifunkčnosti PPB, který je od svého vzniku v roce 1956 literárním archivem, expozičním a výstavním areálem. Akviziční činnost bude nadále zaměřena na získávání a zpracování pozůstalostí významných literárních osobností Slezska a severní Moravy a dokumentaci regionálního literárního života. V depozitářích památníku se nachází přes 200 000 dokumentů z pozůstalostí zhruba 87 literátů či kulturních institucí. Tímto množstvím se řadí v rámci České republiky na druhé místo hned za Památník národního písemnictví v Praze.

V přízemí památníku se nachází nová stálá expozice Život a dílo Petra Bezruče. V prvním patře je pak sál sloužící pro krátkodobé výstavy. Nachází se zde také knihovna obsahující více než 1600 knih nejen regionálních autorů. Areál rozvíjí bohatou kulturně-výchovnou činnost, která je zaměřená na širokou laickou, i odbornou veřejnost. Poskytována je také široká nabídka výchovně-vzdělávacích programů pro různé věkové kategorie. Pravidelně zde také probíhají odborné praxe vysokoškolských studentů oboru český jazyk a literatura.

Další možnost obohacení činnosti areálu spočívá ve vybudování venkovního zahradního prostoru a jeho vybavení pro konání edukačních programů, akcí pro širokou veřejnost a literární akce.

Možností pro zvýšení kvality poskytovaných služeb badatelům je vybudování samostatné studovny s volně dostupnou příruční knihovnou.

Nedílnou součástí činnosti odborných pracovníků bude i nadále vlastní vědecko-výzkumná činnost, prostřednictvím interních či externích výzkumných projektů, zaměřujících se nejen na výzkum vlastního sbírkového fondu, ale i mezioborovou spolupráci.

Důraz bude kladen na další rozvoj spolupráce s univerzitami. Samozřejmostí je spolupráce v rámci konzultační a recenzní či posudkové činnosti odborných pracovníků. Prioritu bude mít spolupráce v rámci společných vědecko-výzkumných projektů. Rozvíjena by také měla být spolupráce v rámci výstavní činnosti. I nadále budou zajišťovány odborné archivní praxe pro studenty bohemistiky.

Potenciál rozvoje odborné činnosti spočívá rovněž ve spolupráci s pedagogickými fakultami v rámci pedagogických praxí studentů učitelství bohemistiky, učitelství výtvarné výchovy, muzejní pedagogiky či cestovního ruchu.

Nadále bude pokračovat úspěšná spolupráce se statutárním městem Opavou a Opavskou kulturní organizací v oblasti výstavní činnosti a přípravy akcí pro veřejnost, např. při pořádání festivalu Bezručova Opava.

Bude navázána hlubší spolupráce s expozicí Petra Bezruče v Kostelci na Hané, spravované Muzeem Prostějovska, nejen v odborné oblasti, ale také v oblasti výstavní činnosti a organizaci akcí pro veřejnost.

Prioritním zájmem bude prohloubení spolupráce s veřejnými knihovnami v rámci výstavní činnosti či společných akcí.

Důležitým cílem v příštích šesti letech bude další rozvoj široce pojaté muzejní pedagogiky, orientované nejen na školní mládež, ale různé věkové kategorie a sociální skupiny. I nadále bude rozvíjena spolupráce s centry pro seniory a dalšími institucemi. Cílem je také snižování prahu dostupnosti pro sociálně slabší cílové skupiny a navazování spolupráce s dětskými domovy či středisky volného času.

Důležitým prostředkem komunikace s veřejností jsou moderní komunikační technologie. V rámci sbírkové činnosti je nutností důraz na kvalitní digitalizaci fondů využitelné v rámci poskytovaných služeb badatelům. V rámci propagační činnosti je vedle spolupráce s médii důležité různorodé využívání sociálních sítí, včetně popularizace sbírkového fondu.

Srub Petra Bezruče na Ostravici

Srub Petra Bezruče na Ostravici je autentickým letním příbytkem básníka, který Slezské zemské muzeum získalo jako součást jeho dědictví. Obytná část srubu byla ponechána v původní podobě i se zařízením interiéru, který si Bezruč sám navrhl. Ke srubu přiléhá velká zahrada s původními stromy. Cílem je vytvoření nové stálé expozice namísto původní expozice Krajem Petra Bezruče z roku 1983, která by připomněla vztah Petra Bezruče k přírodě a krajině Beskyd.

Možnosti rozvoje činnosti areálu spatřujeme v konání akcí pro širokou veřejnost či exteriérových výstav. Cílem je také prohloubení spolupráce s obcí Ostravice.

4.2.3 Cíle a opatření

Cíl 1: Připravit témata a výzkumné cíle DKRVO pro období 2024-2028

V rámci DKRVO jsou výzkumné oblasti, dílčí cíle a kontrolovatelné cíle naplánovány a schváleny MK ČR na období 2019-2023, na další pětileté období je nutno stanovit prioritní výzkumné záměry SZM.

Termín	2022-2023
---------------	------------------

Cíl 2: Podporovat účast odborných pracovníků v řešitelských týmech projektů institucionálních (IGS), celostátních (NAKI III, GAČR, TAČR) i mezinárodních a prohlubovat dlouhodobou institucionální spolupráci

Podpora interních vědeckých úkolů je prioritou podpory vědecké činnosti pracovníků muzea. Pro zabezpečení realizace rozsáhlejších výzkumných záměrů je nutná podpora vědeckých pracovníků v zapojení do projektů národních i mezinárodních, do programů přeshraniční spolupráce, prostředků municipality, mikroregionů, nadací apod., stejně jako do výzkumných projektů akademických pracovišť a univerzit.

Termín	průběžně
---------------	-----------------

Cíl 3: Pokračovat ve zlepšování kvality vědecko-výzkumné činnosti SZM a zajišťování kvalitního zázemí pro tuto oblast činnosti

V této oblasti půjde zejména o podporu digitalizace, zajištění optimálního technologického vybavení, širší zpřístupnění dat získaných výzkumem a zároveň zajistit zvýšení kapacit diskových polí pro dlouhodobé ukládání dat a jejich následné využití.

Termín	průběžně
---------------	-----------------

Cíl 4: Prezentovat výsledky vědy a výzkumu dostupnou formou široké veřejnosti i spoluobčanům s handicapem

SZM prezentuje výsledky vědy a výzkumu několika způsoby. Jsou to jak publikační výstupy (např. monografie, příspěvky v odborných periodících), tak výstavy či přednášky. Epidemie covidu-19 v roce 2020 a 2021 přispěla k rozšíření prezentační činnosti v online prostředí a v tomto trendu bude SZM pokračovat i nadále s cílem přiblížit se širokému spektru návštěvníků, včetně handicapovaných.

Cíl 5: Vytvořit novou Dlouhodobou koncepci rozvoje výzkumné organizace na léta 2024-2028

Termín přípravy koncepce	2023
---------------------------------	-------------

Strategie a nástroje pro dosažení stanovených cílů

Stanovit prioritu výzkumných témat a cílů.

Podporovat účast v grantových projektech.

Spolupracovat s vědecko-výzkumnými institucemi v ČR i v zahraničí.

Každoročně posuzovat závěrečné hodnotící zprávy k dotačním programům v oblasti vědy a výzkumu

Podporovat další vzdělávání odborných pracovníků jednotlivých oddělení, jejich zapojení do výzkumných projektů meziinstitucionálních i mezinárodních

Nadále pokračovat ve zlepšování materiálně-technického a programového vybavení pro plnění úkolů v oblasti vědy a výzkumu.

Promítnout výstupy vědeckých projektů do prezentačních a edukačních aktivit SZM.

Indikátory

Počet přihlášených grantových projektů.

Počet schválených grantových projektů.

Počet smluv o spolupráci s domácími a zahraničními institucemi.

Počet výstupů vědecko-výzkumné činnosti.

4.3 Knihovna SZM (KSZM)

4.3.1 Výchozí stav

KSZM je veřejná specializovaná knihovna. MK ČR vydalo KSZM Osvědčení o zápisu do evidence knihoven pod č. 5787/2003. KSZM splňuje podmínky podle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). Aktuálně knihovní fond obsahuje na 301 000 svazků, část fondu tvoří sbírkový fond silesiak a starých tisků. Přibližně 180 000 svazků je již zapsáno v on-line katalogu.

KSZM spolupracuje na digitalizaci sbírkového knihovního fondu s Moravskoslezskou vědeckou knihovnou. Ročně je takto digitalizováno přibližně 50 - 70 titulů. Digitalizované tituly jsou dostupné v Digitální knihovně Kramerius. Digitální záznamy titulů slouží nejen k odbornému studiu, ale i k ochraně kulturního dědictví.

Fond tvoří společenskovedná literatura, především z oblasti historie, umělecké historie, muzeologie, etnografie, demografie, filozofie, sociologie, archeologie, politologie, numismatiky, divadla, hudebních věd a fotografie, a dále přírodovědná literatura z oblasti geologie, entomologie, botaniky, zoologie, mineralogie, dendrologie a paleontologie.

Knihovna disponuje i fondem časopisů, který tvoří 700 titulů vědeckých časopisů přírodovědných a společenskovedních.

Výpůjční doba byla rozšířena ve prospěch vědecké a odborné veřejnosti z 11 hodin na 16 hodin týdně takto:

úterý: 11:30-15:30 hod.

středa: 08:00-11:30 a 12:30-15:30 hod.

čtvrtek: 08:00-12:30 hod.

Knihovna poskytuje základní knihovní, informační a reprografické služby. V rámci získávání knihovního fondu výměnou je KSZM zapojena do sítě zahraničních a tuzemských spolupracujících institucí. Provádí a zprostředkovává meziknihovní a mezinárodní výpůjční službu. Dále dle plánu akviziční politiky a profilace knihovního fondu KSZM zajišťuje nákup titulů do knihovního fondu. V rámci ochrany fondu periodik zajišťuje vazbu a digitalizaci pro vybrané tituly novin a časopisů. Pro kvalitní výkon knihovnických prací a služeb má sice oddělení kvalifikované personální obsazení, ovšem zátěží pro výkon těchto služeb je omezená zastupitelnost jednotlivých pracovníků. Vytížená je linka katalogizace a odborné obsazení výpůjčních služeb ve studovně KSZM. Problémem je uložení knihovního fondu ve třech budovách v rámci SZM, což ovlivňuje čekací dobu fyzického předložení titulů ke studiu pro uživatele studovny KSZM. V knihovně je proto zaveden on – line objednávkový systém. Přípravu objednaných titulů zajišťuje jeden pracovník, který má kumulovaný úvazek s jinou pracovní činností. Vzniklá personální situace se datuje od roku 2010, kdy byl stav pracovníků knihovny zredukován na polovinu.

Do roku 2020 KSZM využívala dotačního programu VISK5 Retrokatalogizace pro zápis titulů do elektronické podoby knihovního systému. Aktuálně KSZM pracuje se systémem VERBIS a odborná veřejnost využívá on-line katalog Portaro.

4.3.2 Období 2022-2027

Pro zajištění kvalitních služeb knihovny pro veřejnost je nutno v následujícím období zajistit především dostatek zázemí pro uložení knižního fondu, aby bylo možno stabilizovat profil knihovního fondu a v jeho rámci pokračovat v akviziční politice. Je nutno v rámci spolupráce s oddělením ochrany sbírkových předmětů zajistit konzervování a opravu poškozených starých a vzácných tisků.

I v následujícím období bude pokračovat prezentace Knihovny SZM a knihovního fondu na webových stránkách a na sociálních sítích, nadále bude pokračovat ve spolupráci se Souborným katalogem ČR, s Moravskoslezskou vědeckou knihovnou na digitalizaci podsbírký KSZM, s ostatními veřejnými odbornými a muzejními knihovnami na území Moravskoslezského kraje. Úkolem bude rovněž efektivně spolupracovat se studenty/stážisty oboru knihovnictví a informační vědy. KSZM bude nadále pokračovat v retrokatalogizaci starých tisků a elektronickém zpracování stávajícího knihovního fondu. Snahou bude získat také mimorozpočtové finanční zdroje pro zajištění činnosti knihovny, zejména v oblasti digitalizace knihovního fondu.

Směrem k veřejnosti bude pokračovat prezentace knihovního fondu prostřednictvím tematicky zaměřených malých výstav v budově knihovny, v rámci pravidelné akce Slezská muzejní noc a prostřednictvím zápůjček sbírky KSZM jiným odborným institucím.

Cíle a opatření:

Pokračovat ve zlepšování služeb veřejnosti ve všech oblastech činnosti KSZM

Termín	průběžně
--------	----------

Strategie pro dosažení stanovených cílů

Zlepšovat personální, programové a materiálně-technické zázemí pro fungování moderní specializované knihovny.

Zajistit technické vybavení pro retrokatalogizaci a digitalizaci vybraných knihovních fondů.

Rozšířit edukační možnosti knihovny.

Vytvořit podmínky pro stáže studentů oboru knihovnictví a informační vědy

Indikátory

Počet realizovaných výpůjček.

Počet záznamů v on-line katalogu.

Počet digitalizovaných dokumentů z podsbírký KSZM.

4.4 Výstavní činnost

4.4.1 Výchozí stav

Slezské zemské muzeum disponuje šesti prezentačními areály – Historická výstavní budova a Památník Petra Bezruče v Opavě, Národní památník II. světové války v Hrabyni, Areál československého opevnění v Hlučíně-Darkovičkách, Arboretum Nový Dvůr – Stěbořice a Srub Petra Bezruče na Ostravici. V uplynulých šesti letech připravili vědečtí a odborní pracovníci ve spolupráci s kolegy z výstavního a provozního oddělení 150 výstav, přes 200 akcí a téměř 100 přednášek pro široké spektrum zájemců z řad veřejnosti.

Mezi velké výstavní projekty patřily zejména výstavy Magičtí Lucemburkové, Život a dílo Petra Bezruče, Liechtensteinové a Opava, rozsahem největší byl výstavní projekt Značka Československo, který byl připraven ke 100. výročí ČSR a zahrnoval v sobě několik výstav, akcí a dvě vojensko-historické ukázky – v Areálu čs. opevnění v Hlučíně-Darkovičkách a na Letišti Leoše Janáčka u příležitosti Dnů NATO & Dnů Vzdušných sil AČR.

V roce 2016 byla expozice Národního památníku II. světové války doplněna o sousoší zavražděných lidických dětí, které bylo do té doby umístěno v Muzeu a galerii severního Plzeňska v Mariánské Týnici. Jedná se o 82 původních sádrových dětských soch v nadživotní velikosti, které autorka, Marie Uchytlová, dokončila v březnu 1989, a které byly předlohou k bronzovému Pomníku dětským obětem války, umístěnému v areálu Památníku Lidice.

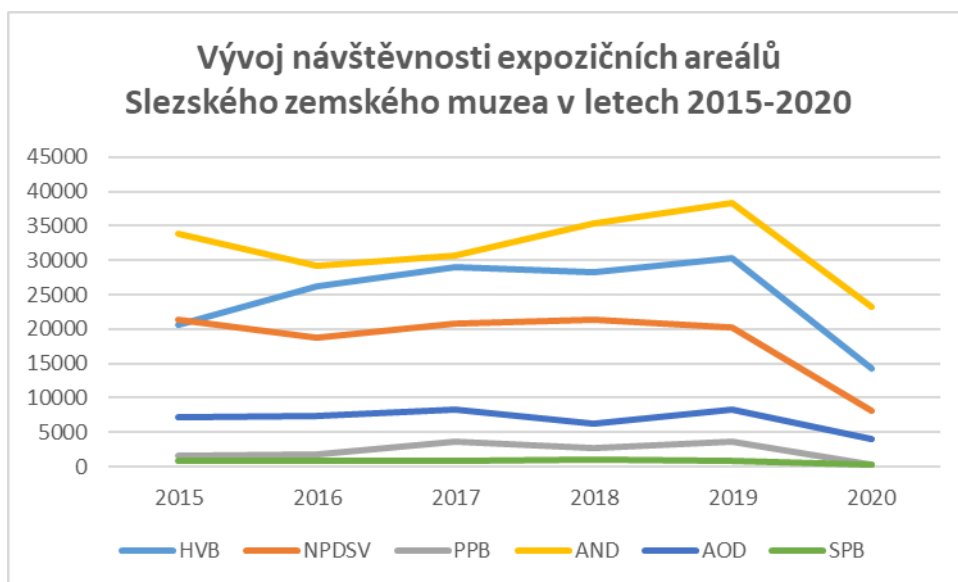
V roce 2020 byla inovována stálá expozice v Památníku Petra Bezruče a v roce 2021 všechny expozice Historické výstavní budovy.

V roce 2021 získalo SZM finanční prostředky na revitalizaci expozice Národního památníku II. světové války v rámci programu 13 471 – Kulturní dědictví ve vlastnictví státu, podporovaného evropskými fondy. Projekt nese název „Podpora socializace a interaktivity expozic Národního památníku II. světové války a výstavních prostor správní budovy. Stálá expozice Doba zmaru a naděje byla otevřena po generální rekonstrukci v roce 2009. Expozice byla vybavena řadou multimediálních prvků – informačních kiosků, plazmových obrazovek, scénických světel apod. Tyto prvky však nejen velmi rychle zastarávají, ale v posledních letech se řada z nich stala nefunkční. V roce 2018 byl proto zpracován projekt na novou expozici. Hlavní důraz byl kladen na její prožitkovost a podtržení výjimečnosti tématu českého a československého domácího a zahraničního odboje v kontextu předválečných a válečných dějin regionu.

V rámci rekonstrukce bude nově vytvořena stálá expozice památníku, v níž však zůstanou některá doposud zmiňovaná témata (např. již zmiňované sousoší lidických dětí). V expozici však přibude řada moderní audiovizuální techniky, která návštěvníkům přiblíží dějiny 2. světové války interaktivním způsobem. Také správní budova, která slouží k sezonním výstavám, projde částečnou rekonstrukcí. Dojde k zastřešení atrií a instalaci zastínění pro ochranu vystavených exponátů před působením světla a tepla.

Pozn.: Prudký pokles návštěvnosti byl způsoben uzavřením muzea v důsledku vládních protikoronavirových opatření.

Pozn.: HVB = Historická výstavní budova, NPDSV = Národní památník II. světové války, PPB = Památník Petra Bezruče, AND = Arboretum Nový Dvůr, AOD = Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky, SPB = Srub Petra Bezruče.

4.4.2 Expozice a výstavy

Historická výstavní budova (HVB)

Byla otevřena po celkové rekonstrukci v roce 2012. Expoziční a výstavní prostory Historické výstavní budovy byly v roce 2019 rozšířeny o rekonstruovaný Müllerův dům se zahradou. V Müllerově domě je v současné době k dispozici velký slavnostní sál umožňující konání nejrůznějších kulturních akcí (přednášky, besedy, workshopy, konference, ale i svatební obřady). V

suterénu objektu je připravována nová archeologická expozice Slezského zemského muzea a tyto prostory jsou prozatím využívány k menším výstavním projektům a edukačním aktivitám. Zahrada Müllerova domu, která je osázena krajovými odrůdami dřevin a okrasnou zelení, je využívána nejen ke konání kulturních akcí (Slezská muzejní noc, Mezinárodní den archeologie, Mezinárodní noc pro netopýry atp.), ale i k muzejním přírodovědným a společenskovedním edukačním programům.

Od roku 2016 je ve dvoraně Historické výstavní budovy instalován dermoplastický preparát sloního samce Calvina, kterého později doplnila samička Sumitra. Tyto exponáty slonů indických, které se podařilo získat díky vynikající spolupráci se ZOO Ostrava, se staly ikonickými exponáty muzea a těší se velké popularitě nejen u nejmladších návštěvníků.

V roce 2020 proběhla v Historické výstavní budově repase a opravy oken objektu, na což navázala výmalba vnitřních expozičních a výstavních prostor. Ve výstavní budově je návštěvníkům zpřístupněna stálá expozice Slezsko, která je rozdělena na dvě části – Příroda Slezska a Encyklopedie Slezska. Encyklopedická část expozice je záměrně koncipována heslovitě, což umožňuje její pravidelnou obměnu jak z důvodu preventivní konzervace, tak z důvodu návštěvnické atraktivity. Při příležitosti poslední rekonstrukce došlo k výraznější reinstalaci zejména společenskovední části expozice, přírodovědná část byla upravena částečně, avšak s její další reinstalací a doplněním se počítá v následujících letech. Prostory pro konání dočasných výstav umožňují pořádání jak větších výstavních projektů, kterým může být vyčleněno celé jedno patro budovy, tak menších výstav, a od roku 2019 jsou také pravidelně instalovány exteriérové výstavy v těsném sousedství Historické výstavní budovy. Expoziční prostory jsou také průběžně doplňovány různými edukačními prvky a pomůckami, které jsou využívány nejen během edukačních programů, ale i návštěvníky během standardního provozu expozičního areálu. V Historické výstavní budově a Müllerově domě se vzhledem k jejich poloze v centru Opavy pořádá také nejvíce kulturních akcí pro veřejnost – je záměrem do budoucna z tohoto areálu vybudovat důležité kulturní komunitní centrum nejen v rámci Opavy, ale i regionu.

Památník Petra Bezruče (PPB)

Expozice Život a dílo Petra Bezruče je instalována v budově Památníku Petra Bezruče, která se nachází v místě, kde stával rodný dům básníka. Na svou dobu velice progresivní expozice byla otevřena v roce 1967 pod záštitou organizace UNESCO v rámci oslav 100. výročí narození Petra Bezruče. V roce 2019 SZM přistoupilo k výrazné modernizaci celého expozičního prostoru včetně průhledu do zahrady na kamenný reliéf pod rekonstruovanou dřevěnou pergolou. Modernizace byla provedena citlivě s ohledem jak na jedinečnost tohoto prostoru, tak na původní architektonické záměry tvůrců expozice.

Expozice zpřístupněná v roce 2020 prezentuje vstup básníka do českého literárního prostředí a míst, z nichž čerpal inspiraci pro své dílo. Neopomíná také osobnosti, které Bezruče ovlivnily. V expozici jsou návštěvníkům k dispozici také ukázky jednotlivých vydání Slezských písní včetně cizojazyčných překladů. Neodmyslitelnou součástí expozice jsou cenná výtvarná díla, zejména plastiky, mající vztah k osobě básníka a jeho dílu.

V současné době dochází k rekonstrukci vnějšího pláště budovy směrem do dvorany objektu, na což v nejbližší době naváže úprava zahrady, která bude sloužit nejen návštěvníkům památníku, ale je záměrem zde pořádat muzejní edukační programy, workshopy, autorská čtení, besedy a jiné venkovní akce.

Dále je v plánu také modernizace výstavních prostor v prvním patře budovy, který slouží ke konání dočasných tematických výstav. V minulém období se v památníku pořádaly dvě až tři výstavy ročně, přičemž v nadcházejícím období je záměrem pořádat vždy jeden atraktivní a kvalitní výstavní projekt v sezóně a na něj navázat jak edukační aktivity, tak další doprovodný program.

Slezské zemské muzeum si uvědomuje specifické postavení Památníku Petra Bezruče v rámci svých expozičních areálů a z tohoto důvodu bude snahou všech zainteresovaných pracovníků vytvořit z tohoto expozičního areálu literární centrum s širokým spektrem kulturně-vzdělávacích aktivit.

Srub Petra Bezruče (SPB)

Srub Petra Bezruče na Ostravici získalo Slezské zemské muzeum jako součást dědictví po básníku Petru Bezručovi. Obytná část srubu byla ponechána v původní podobě i se zařízením interiéru, který si Bezruč sám navrhl. V přilehlém dřevníku byla v roce 1983 zbudována expozice s názvem Krajem Petra Bezruče, která byla ovšem kvůli své neaktuálnosti a technickému stavu demontována.

V současné době je připravován projekt revitalizace celého expozičního areálu včetně vybudování zázemí pro průvodce a sociálních zařízení pro návštěvníky, přičemž cílem je pořádat zde nejruznější kulturní a vzdělávací akce pro veřejnost.

Arboretum Nový Dvůr (AND)

Vznik arboreta je úzce spjat s majitelem novodvorského panství Quidem Riedlem (1878-1946), který za svého působení v Novém Dvoře (1906–1928) vytvořil na ploše 1,8 hektaru unikátní přírodně krajinářský park. Ten se stal posléze základem arboreta a dnes tvoří historickou část dendrologické expozice. V současné době arboretum spravuje na ploše 23 hektarů jednu z nejbohatších sbírek dřevin ČR – v současné době evidujeme cca 7 000 taxonů. V části pěstebních skleníků, na ploše zhruba 220 m², je také od roku 2010 veřejnosti přístupná malá expozice subtropických a tropických rostlin, včetně kaktusů a sukulentů. Většina dřevin a rostlin byla vypěstována přímo v arboretu, a to generativní cestou ze semen získaných z Indexu Seminum jiných botanických zahrad celého světa. Obdobně je tomu také u skleníkových rostlin.

Arboretum Nový Dvůr se těší největšímu návštěvnickému zájmu ze všech expozičních areálů Slezského zemského muzea. Je to dáno nejen atraktivitou parkové expozice, která se přirozeně proměňuje v průběhu roku, ale i nabídkou zajímavých dočasných výstav a zejména již tradičních akcí, ze kterých lze jmenovat zejména Víkend otevřených zahrad, Indiánské léto, Slezskou muzejní noc a Vyřež/š si svou dýni. Pracovníci arboreta také průběžně doplňují parkovou expozici o nové krajinářské a herní prvky – v posledním období vznikla např. broukoviště, rašeliniště, zázemí pro morčata v Zoo-koutku, v brzké době bude dokončeno velké jezírko pro chov kaprů Koi obložené kamennými prvky a doplněné posezením pro návštěvníky atd.

V roce 2021 také započala rekonstrukce novodvorského záměčku, kde mimo jiné vznikne zázemí pro pořádání kulturních akcí a svateb (arboretum je pro konání svatebních obřadů velmi populární destinací a v případě nepříznivého počasí nemá objekt pro jejich uskutečnění). Dále je v plánu vybudovat nové sociální zázemí pro návštěvníky a také rekonstruovat a modernizovat výstavní pavilon v parku. Počítá se také s revitalizací a zpřístupněním těžební štol v bývalém lomu u

arboreta, čímž by se zvýšila návštěvnická atraktivita tohoto expozičního areálu. Slezské zemské muzeum se také dlouhodobě snaží realizovat výstavbu nového expozičního skleníku.

Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky (AOD)

Pevnostní areál je evropsky vysoce ceněnou prezentací ojedinělého fortifikačního systému naší republiky, který vznikl v letech 1935–1938. Tvoří jej pěchotní sruby MO-S 17, MO-S 18, MO-S 19, MO-S 20 a lehký objekt LO vz. 37A. Objekty areálu představují různé odlišnosti po stránce projekční i palebně-taktické a rovněž různé stupně odolnosti.

Veřejnosti je v současné době přístupný pevnostní objekt MO-S 19 Alej. Interiér expozice, která je průběžně doplňována a vylepšována, nabízí k vidění originální výzbroj, kterou disponovala československá armáda před II. světovou válkou. Návštěvníci se tak mohou seznámit s podmínkami života vojáků v opevnění. V roce 2020 bylo přistoupeno k velké rekonstrukci tohoto objektu – byla realizována generální rekonstrukce stropní desky a kompletní izolace vnějšího pláště objektu, v roce 2022 bude dokončena oprava vnější fasády, přičemž je záměrem dát pevnosti autentický vzhled k roku 1938.

Ostatní objekty tohoto expozičního areálu bývají přístupné pouze výjimečně v rámci zde konaných akcí, neboť jejich současný stav neumožňuje standardní návštěvnický provoz.

Slezské zemské muzeum do roku 2018 pravidelně ve dvouletých intervalech pořádalo v tomto expozičním areálu vojensko-historickou akci Hlučín-Darkovičky ve spolupráci s městem Hlučín a Armádou ČR. Tato akce, jejíž pořádání bylo přerušeno pandemií covid-19, se vždy těšila velkému zájmu veřejnosti, přičemž poslední ročníky přilákaly kolem dvaceti tisíc návštěvníků. Slezské zemské muzeum chce v této tradici pokračovat i nadále.

Národní památník II. světové války (NPDSV)

V roce 2009 zde byla po rekonstrukci otevřena expozice Doba zmaru a naděje, jež prezentuje nejvýznamnější události 2. světové války. Prostřednictvím autentických předmětů, které věnovali muzeu příímí účastníci domácího i zahraničního odboje, stejně jako oběti holocaustu, expozice zpřístupňuje jejich osobní příběhy a každou sezonu je obměňována a doplněna o zajímavé sbírkové předměty a nové akvizice.

V menší výstavní budově jsou zpřístupňovány výstavy, které tematicky doplňují hlavní expozici. Stálá expozice památníku připomíná v chronologickém sledu nejdůležitější vojenské a politické události II. světové války s ohledem na české a československé dějiny. Expozice je rozčleněna do několika tematických celků a jejím cílem je nejen poskytnout návštěvníkům základní informace o období II. světové války, ale v osobních příbězích pamětníků zprostředkovat i emocionální prožitek, umocněný autentickými předměty, které pro expozici věnovali příímí účastníci bojů. Další části expozice jsou umístěny v klínech památníku. Nesou název Oběti a vrazi a Lidické děti. První z nich přibližuje život v koncentračním táboře Mauthausen, ve druhé je představena sádrová předloha sousoší lidických dětí od akademické sochařky Marie Uchytilové. Pro každou sezonu je expozice obměňována a doplňována o sbírkové předměty z nových akvizic i ze zápůček od soukromých sběratelů. Od roku 2016 je zpřístupněna také vyhlídka na jednom ze dvou klínů památníku, ze které je při dobré viditelnosti možnost dohlédnout až na vrcholek Pradědu, Lysé hory či na území Polska.

Ve správní budově památníku jsou instalovány sezónní výstavy vážící se k významným výročí a vojensko-historickým tématům, které doplňují hlavní expozici v památníku.

V expozičním areálu probíhají průběžné opravy, v roce 2021 generální rekonstrukce vstupního parteru. Od konce roku 2021 bude realizována výrazná proměna, modernizace a reinstalace stálé expozice.

Lze konstatovat, že Národní památník II. světové války se proměnil ve významný memoriální a muzejní areál Slezského zemského muzea, který svým zaměřením přesahuje hranice našeho regionu.

4.4.3 Období 2022-2027

Ve Slezském zemském muzeu byl v roce 2019 přijat příkaz ředitelky č. 4/2019 - Časový harmonogram organizace výstav, který je zásadním dokumentem pro přípravu výstavních projektů instituce. Součástí tohoto dokumentu je formulář Návrh výstavy, který autor předkládá Programové radě muzea. Po jeho schválení musí autor ve stanovených termínech odevzdat časový harmonogram organizace výstavy, návrh rozpočtu výstavy a technický scénář výstavy.

Programová rada muzea se schází pravidelně dvakrát ročně. Výstavy a reinstalace, příp. přípravy nových expozic, jsou plánovány s dostatečným předstihem a s důrazem na minimální omezení standardního návštěvnického provozu. Programová rada stanovuje v současné době harmonogram výstav na střednědobé období – velké a větší výstavní projekty jsou plánovány na pět let dopředu, tzn. nyní do konce roku 2025. Při realizaci výstav je dbáno na maximální využití vlastního sbírkového fondu a mobiliáře a také vlastních kmenových zaměstnanců.

Muzeum také prezentuje spravované sbírkové předměty a aktivity online a ve spolupráci s partnerskými institucemi vystavuje i mimo své expoziční areály – zde jsou využívány jak výstavní prostory těchto partnerských institucí, tak vhodné exteriérové lokace pro plenérové instalace.

Sbírkové předměty budou v mnohem větší míře zpřístupňovány veřejnosti na webových stránkách (virtuální muzeum, kolekce sbírek, příběhy sbírkových předmětů).

Ve spolupráci s municipalitou, neziskovým sektorem a partnerskými organizacemi budou vyhledávány možnosti pořádat výstavy také v prostorách mimo areály SZM.

Hlavní plánované výstavní projekty v nejbližším období (pracovní názvy):

2022

- Civilizace a barbaři aneb antická sbírka Slezského zemského muzea ve světle doby římské a stěhování národů ve Slezsku
- Koptské textilie ze sbírky Slezského zemského muzea
- Obnovená krása
- Zapomenuté obrazy

2023

- Mamince. 100 let oslav Dne matek
- Liechtensteini

- Válečná archeologie
- Netruchlete pro mne. Tragický osud vojáka a diplomata Heliodora Píky

2024

- Lumír Jisl
- Opava – 800 let od první písemné zmínky o městě

2025

- Scénograf Tomáš Volkmer
- Archeologické výzkumy pravěkých lokalit prováděné Slezským zemským muzeem v letech 2019–2023

Cíle a opatření

Cíl 1: Definovat střednědobou koncepci výstavní činnosti na léta 2026-2030

Termín přípravy střednědobé koncepce	2025
---	-------------

Cíl 2: Inovovat stávající expozice

V roce 2021 získalo SZM finanční prostředky na revitalizaci expozic Národního památníku II. světové války v rámci programu 13 471 – Kulturní dědictví ve vlastnictví státu, podporované evropskými fondy. Projekt nese název „Podpora socializace a interaktivity expozic Národního památníku II. světové války a výstavních prostor správní budovy“ a v jeho rámci bude nově vytvořena stálá expozice v objektu památníku, v níž však zůstanou některá doposud zmiňovaná témata (např. již zmiňované sousoší lidických dětí, které však bude nově nasvíceno a budou přidány zvuky a podkresy). V expozici přibude řada moderní audiovizuální techniky, která návštěvníkům přiblíží dějiny 2. světové války interaktivním způsobem. Expozice v památníku již nevyhovovala moderním výstavním trendům z hlediska technického a především ekonomického. Používání zastaralé audiovizuální techniky a osvětlení expozice přinášelo vysoké provozní náklady.

Také správní budova, v níž probíhají krátkodobé výstavy na jednu výstavní sezónu, projde částečnou rekonstrukcí. Z důvodu zatékání do výstavních prostor přibude zastřešení atrií a polep skel chránící vystavené exponáty před působením světla a tepla. Otevření nové expozice veřejnosti se předpokládá v dubnu 2023.

Termín revitalizace expozice	2021-2023
Zdroje financování	IROP
Získaná dotace	34.624.320,50 Kč

Cíl 3: Část veřejného výstavního prostoru věnovat prezentaci studentských projektů, neziskovému sektoru, mladým umělcům

- pokračovat ve spolupráci s dosavadními partnery, např. Slezskou univerzitou (filmová dokumentární tvorba), Charitou Opava (výstava Můj svět), kluby vojenské historie (ukázka obrany pevností), Aktivními zálohami ČR (soutěže s brannou tematikou v areálu Národního památníku II. světové války, SPŠ průmyslovou a uměleckou v Opavě, Církevní konzervatoří Opava (koncerty a vystoupení studentů) apod.

Termín	průběžně
---------------	-----------------

Cíl 4: Pokračovat ve zvyšování atraktivity výstav a expozic

Cílem SZM bude připravovat v letech 2022-2027 výstavy s použitím interaktivních prvků a s co nejmenším počtem textů podle současných trendů výstavnictví a pomocí kombinace informací, emocí a prožitků zprostředkovat poznání o oblastech společnosti, vědy, techniky, přírody a historie. V mnohem větší míře budou výstavy a bohatý sbírkový fond SZM zpřístupněny veřejnosti v online prostředí formou virtuálních výstav, komentovaných prohlídek, stejně tak odborní pracovníci muzea budou zprostředkovávat informace ze své činnosti formou podcastů.

Strategie a nástroje pro dosažení stanovených cílů

Zkvalitnění péče o sbírkové fondy a tím rozšíření možností jejich prezentace veřejnosti.

Rozšíření spolupráce s ostatními kulturními institucemi v regionu, v celé ČR i v zahraničí.

Zapojení studentů SŠ a VŠ do přípravy výstavního programu SZM, rozšíření možnosti prezentace studentských projektů.

Rozšíření prostorových možností pro výstavy o doposud nevyužité, ale atraktivní venkovní prostory (zahradu Paláce Razumovských, zahradu u Müllerova domu, vnitřní zahrada v Památníku P. Bezruče)

Pravidelná obměna stálých expozic.

Rozšíření možností propagace výstav.

Rozšíření nabídek doprovodných programů k výstavám.

Průběžné vyhodnocování návštěvnosti výstav a expozic.

Indikátory

Počet návštěvníků expozic a výstav.

Počet vzdělávacích programů.

Počet odborných přednášek pro veřejnost.

Počet skupinových návštěv expozic a výstav.

Zvýšení výnosů z prodeje vstupného.

4.5 Vzdělávací činnost a volnočasové aktivity

4.5.1 Výchozí stav

Edukační aktivity - Slezské zemské muzeum má ve svém sbírkovém fondu potenciál pro edukační činnost nejen v systému školního vzdělávání, ale také v systému celoživotního vzdělávání občanů. V současnosti jsou vzdělávací programy připravovány v Historické výstavní budově, v Památníku Petra Bezruče a v Národním památníku II. světové války, a to jak k sezonním výstavním projektům, tak také pro stálé expozice jednotlivých areálů. Po každé výstavní sezoně projde nabídka programů evaluací a ty, o které byl malý zájem, jsou staženy z nabídky. Oblíbené a úspěšné programy jsou nabízeny i více let – pokud navazují např. na rámcové vzdělávací programy - avšak vždy s menšími úpravami, které vycházejí z potřeb vzdělávacích institucí.

V nabídce SZM byly edukační programy již od roku 2012 a postupem času jejich počet stoupl přibližně na dvacet programů pro všechny věkové kategorie od předškolních dětí, přes školní mládež a studenty po seniory či rodiny s dětmi. Nejprve v instituci pracovali dva muzejní pedagogové, postupně jejich počet vzrostl až na šest. Avšak fluktuace na pozicích edukátorů je velká a jejím důvodem je nedostačující finanční ohodnocení. Často se do výběrových řízení hlásí pedagogové, kteří byli v předchozím období zaměstnáni v resortu školství, kde jsou platové podmínky zcela odlišné.

V dalších třech areálech SZM je návštěvníkům nabízena možnost komentované prohlídky s průvodcem, popř. i s pracovním listem.

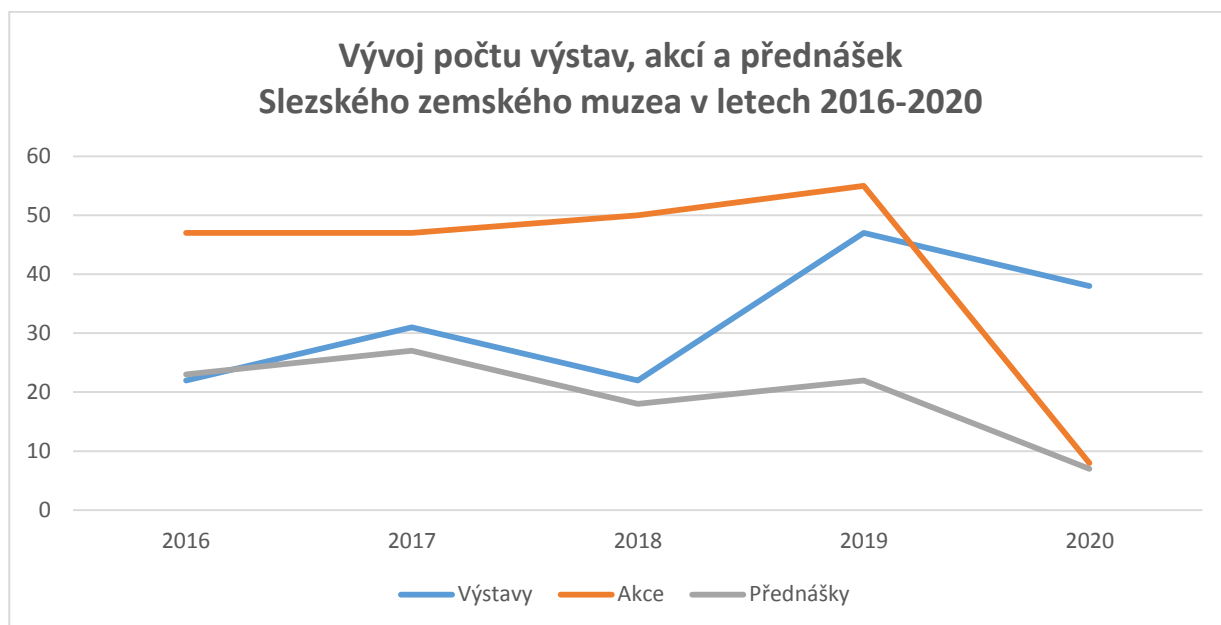
Největší návštěvnost mají vzdělávací programy vztahující se k přírodě Slezska či období Vánoc v Historické výstavní budově a programy pro období 2. světové války připravované v Národním památníku II. světové války. Na vzestupu je také návštěvnost edukačních programů a workshopů v Památníku Petra Bezruče.

Volnočasové aktivity – kromě edukačních programů připravuje SZM také doprovodné akce pro široké spektrum návštěvníků. Jedná se o oblíbené Letní edukační aktivity (obdoba příměstského tábora), konané ve dvou areálech SZM, a to v Historické výstavní budově a Národním památníku II. světové války. Tyto aktivity se konají v období jarních (pouze HVB) a letních školních prázdnin. Dále to jsou akce pro děti nebo pro rodiny, jako například Noc s Andersenem a malování baněk (HVB), Noc v muzeu (NPDSV), výtvarné a literární workshopy (PPB). Velmi navštěvované jsou akce Vyřeš/ž si svou dýni a Indiánské léto v Arboretu Nový Dvůr. SZM pořádá také akce pro dospělé či specificky zaměřené návštěvníky, jako je například Vzpomínková akce Hlučín-Darkovičky v AOD, zaměřená na zájemce o vojenskou historii. V tomto případě se jedná o největší vojensko-historickou ukázkou v rámci Moravskoslezského kraje, kdy je průměrná návštěvnost 15 000 lidí. Oblíbené jsou také odborné a populárně-naučné cykly přednášek v HVB.

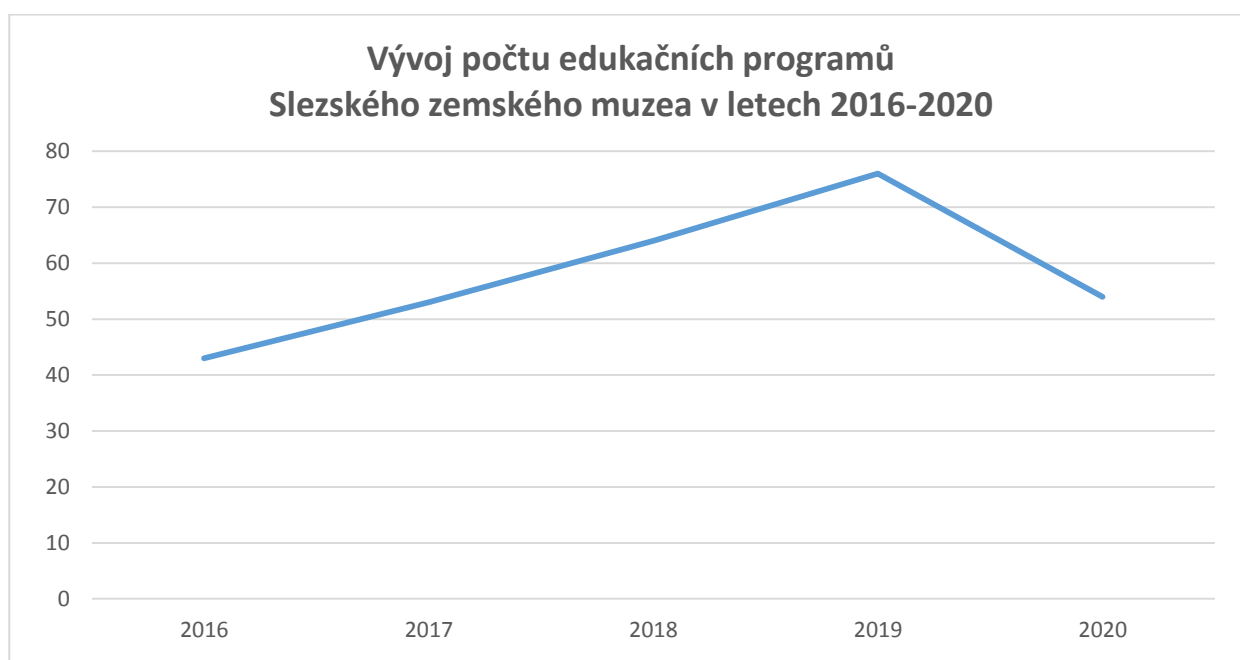
SZM je rovněž vyhledávaným místem pro pořádání svatebních obřadů, zejména v Arboretu Nový Dvůr, v poslední době také v Historické výstavní budově.

V řadě areálů byl zlepšen návštěvnícký komfort, např. v Arboretu v Novém Dvoře byly vybudovány herní prvky pro děti, v řadě areálů byly instalovány stojany na jízdní kola, v expozicích jsou rozšiřovány prostory pro odpočinek, např. starších návštěvníků, jsou budovány šatny, nově v Památníku Petra Bezruče. Do expozic jsou pořizovány haptické prvky pro zrakově handicapované návštěvníky, v Arboretu Nový Dvůr byla opravena část cestních sítí (terénní nerovnosti způsobovaly problémy a ohrožovaly bezpečnost návštěvníků, např. matek s kočárky nebo návštěvníků s pohybovým handicapem).

V uplynulých letech byly rozšířeny programy pro rodiny s dětmi a akce pro seniory, např. Mezinárodní den seniorů v NPDSV, kreativní dílny pro rodiče s dětmi

Pozn.: Prudký pokles počtu realizovaných akcí a přednášek pro veřejnost v roce 2020 byl způsoben uzavřením muzea v důsledku vládních protikoronavirových opatření.

Pozn.: Prudký pokles počtu nabízených edukačních programů v roce 2020 byl způsoben uzavřením muzea v důsledku vládních protikoronavirových opatření a uzavření Památníku Petra Bezruče z důvodu rekonstrukce.

Problémy

- častá fluktuace zaměstnanců na pozicích muzejních edukátorů do školství
- malá nabídka přírodovědných programů a programů z oblasti přírodních věd

- vysoké náklady při pořádání velkých akcí – nutnost zajistit finanční prostředky z externích zdrojů
- covidová pandemie, která vypukla v roce 2020, omezila počet návštěvníků edukačních programů

4.5.2 Cíle a opatření

Cíl 1: Rozšířit a zkvalitnit nabídku doprovodných služeb, zlepšit návštěvnický komfort

Návštěvníkům je potřeba nabídnout atraktivní prostor a možnosti jak strávit v prezentačních areálech více času než jen dobu vymezenou pro prohlídkou expozic a výstav. Proto je nutno:

- zvýšit atraktivitu areálů vybudováním prostorového a technického zázemí pro vzdělávací a volnočasové aktivity
- ve výstavních areálech umisťovat více interaktivních prvků zapojujících co nejvíce smyslů (hlavně hmat a čich)
- předávat informace ve výstavách moderním a efektivním způsobem bez zbytečných textů, zapojit návštěvníka více do příběhu výstav a expozic například používáním QR kódů a mobilní techniky
- přizpůsobit výstavy a expozice také znevýhodněným návštěvníkům, např. slabozrakým či neslyšícím (popisky či průvodce v Braillově písmu, hmatové prvky)
- zvýšit kapacitní možnosti parkovišť v areálech, které jsou nedostačující především při pořádání kulturních akcí
- v areálech instalovat venkovní i vnitřní orientační systém
- zlepšit stav cestních sítí – především v Arboretu Nový Dvůr a Areálu čs. opevnění Hlučín-Darkovičky
- pokračovat v budování odpočinkových zón, čítáren, rozšířit nabídku občerstvení
- do venkovních areálů instalovat dětské atrakce, např. dětská hřiště
- dále rozšiřovat možnosti úschovy kol
- zkvalitnit propagaci volnočasových aktivit
- nabízet možnosti pro pořádání firemních akcí a aktivit
- zavedení prvků digitalizace v muzeu - důležitého kroku k přilákání zejména mladých návštěvníků do muzejních objektů. Mezi budoucí projekty patří i tzv. virtuální prohlídky vybraných sbírkových předmětů, které formou digitálního zpracování lze přiblížit všem potencionálním zájemcům formou obrazových cyklů, jejichž záměrem je představit především vybrané lokality českého Slezska ve všech jeho aspektech – architektonické proměny během minulého století, významné společenské, kulturní a politické události, které během minulého století byly zachyceny tehdejšími fotografy

Termín	průběžně
---------------	-----------------

Cíl 2: Zvyšovat atraktivitu prezentačních areálů a jednotlivých expozic pro různý segment návštěvníků, vytvořit nabídku doprovodných a vzdělávacích programů pro všechny věkové kategorie

- připravovat doprovodné programy pro všechny kategorie návštěvníků, od předškolních dětí přes školní mládež až po rodiny s dětmi, seniory a návštěvníky s handicapem
- rozšířit nabídku o vzdělávací programy se zaměřením na environmentální výchovu, výchovu k vlastenectví, apod.
- komunikovat s pedagogickou veřejností jednak o možnostech využívání sbírkového fondu SZM ve výuce jak ve školách, tak v prostorách SZM, jednak o nabídce programů v návaznosti na rámcové vzdělávací programy
- využít potenciál prezentačních areálů – zejména Arboreta v Novém Dvoře a Národního památníku II. světové války pro pořádání příměstských táborů
- pořádat workshopy a výtvarné dílny jak pro mládež, tak pro osoby s handicapem a pro seniory
- připravit programy dalšího a celoživotního vzdělávání a speciální programy pro tělesně handicapované a seniory
- využít potenciálu odborné veřejné knihovny
- podporovat vzdělávání personálu na pozicích průvodců a muzejních edukátorů

Termín	průběžně
--------	----------

Cíl 3: Rozšířit nabídku prezentace SZM na sociálních sítích

- koronavirová pandemie ukázala zájem veřejnosti o virtuální prostor, proto bude pokračovat prezentace výstav s vazbou na muzejní sbírkový fond muzea, komentované prohlídky, výukové materiály, podcasty, které je možno využít i ve standardním režimu a rozšířit tak zlepšení přístupu k výstavám a vzdělávacím akcím také osobám se zdravotním znevýhodněním
- rozšířit využívání nových digitálních, komunikačních a virtuálních technologií pro vzdělávací činnost - vytváření interaktivních průvodců i didaktických aplikací, a e-learningu jako nové formy prezentace sbírek a informací, vhodné k použití pro výuku všech stupňů škol

Termín	průběžně
--------	----------

Strategie a nástroje pro dosažení stanovených cílů

Rozšíření možností nabídky doprovodných programů v médiích.

Širší využití sociálních sítí – facebook, twitter, instagram.

Vytvoření nových webových stránek.

Nabídka aplikací pro chytré telefony a tablety.

Připravit dětské průvodce a průvodce v Braillově písmu pro stálé expozice SZM.

Doplnit expozice a výstavy o větší počet interaktivních prvků.
Zapojit do příprav doprovodných akcí odborné pracovníky SZM, zejména kurátory.
Do příprav prezentačních akcí a výstav více zapojit muzejní edukátory.
Efektivněji prezentovat muzejní programy (doprovodné či edukační) vůči veřejnosti.

Indikátory

Počet realizovaných doprovodných akcí.
Počet návštěvníků doprovodných a vzdělávacích programů.
Počet realizovaných skupinových návštěv vzdělávacích programů.
Počet realizovaných workshopů.
Počet programů pro rodiny s dětmi.

4.6 Provozně-investiční činnost

Provoz a správu budov a areálů zajišťuje provozně-investiční oddělení SZM a převážná část činností s tím souvisejících, tj. údržba travnatých ploch, opravy, dohled nad provozem zařízení, je v gesci technických pracovníků oddělení. Externími službami jsou zajišťovány pouze specializované služby, jako jsou např. revize zařízení, havarijní stavy a velké opravy a také oblast bezpečnosti práce a požární ochrany.

Provozně-investiční oddělení v kooperaci s oddělením ochrany sbírkových předmětů a IT pracovištěm pravidelně vyhodnocuje také bezpečnostní rizika, spojená s ochranou objektů, zajišťuje bezchybné fungování elektronických systémů a jejich rozšiřování a inovaci.

4.6.1 Výchozí aktuální stav hlavních objektů SZM, majetek SZM

SZM hospodaří k 30. 9. 2021 s majetkem ve výši:

- dlouhodobý nehmotný majetek – **4 198 tis. Kč**
- dlouhodobý hmotný majetek – **643 002 tis.**

Celková aktiva SZM k 30. 9. 2021 **539 531 139, 98 Kč**

Počet objektů ve správě SZM: 36

Objekty SZM po rekonstrukci:

1. Národní památník II. sv. války v Hrabyni

- generální rekonstrukce 2006-2008

Realizované opravy

- oprava podlah a dilatační spáry ve správní budově – 2017

- oprava vysokonapěťového rozvaděče – 2020
- generální oprava rozvodů a elektroniky automatických vstupních dveřních systémů ve správní budově i v hlavním objektu – 2020
- oprava ploch parteru – 2021

Problémy

- nutná oprava fasád památníku – reprofilace betonových konstrukcí
- oprava střešního pláště památníku a správní budovy
- oprava ocelových sloupů – nosičů vlajek
- oprava betonových obrub kolem památníku – vychýleno díky erozím
- nutná generální oprava symbolického hřbitova

2. Historická výstavní budova

- generální rekonstrukce 2010-2012 z ROP Moravskoslezsko

Realizované opravy

- ve sklepních místnostech 1. podzemním patře aplikovány odvětrací plastové lišty na zdivu a odvětrací kanálky podél zdí v podlaze ke zlepšení odvádění vlhkosti – 2015
- přetmelení výplní a výměna vadných dílů skel světlíku v centrální kopuli – 2020
- nátěry výplní otvorů; repase a opravy oken a dveří; vnitřní malby – 2021
- modernizace části osvětlovacích systému, založeného na inteligentní LED technologii v části HVB – 2021

Problémy

- přehřívání objektu a špatná cirkulace vzduchu z důvodu absence vzduchotechniky
- rekonstrukce světlíku
- praskání teras na podlahách v 1. a 2. nadzemním patře
- nesprávně technologicky provedená rekonstrukce vstupního schodiště

3. Janottova vila - knihovna SZM

- generální rekonstrukce 2011-2012

Realizované opravy

- rekonstrukce střešního pláště 2020

Problémy

- špatná hydroizolace v suterénu – zpracován návrh řešení sanací

- špatný stav fasád – zejména soklová část

4. Palác Razumovských – ředitelství SZM, depozitář knihovny

Realizované opravy

- III. etapa rekonstrukce jednoho z křídel paláce, úprava na kancelářské prostory – 2018
- oprava vnější dešťové kanalizace – zahradní část – 2018
- obnova kamenných obvodových zdí – 2020-2021
- oprava rozvodů vnější dešťové kanalizace – dvorní část – 2021

Problémy

- nutné opravy nátěrů výplní otvorů
- nutná repase obložení dřevěného vstupního portálu včetně vstupních dveří
- hydroizolace plochých střech a balkonové terasy
- repase zahradního schodiště včetně řešení hydroizolace spodní stavby v jeho místě
- rekonstrukce podlah v I. PP

5. Objekt Nádražní okruh 33b – oddělení ochrany sbírkových předmětů, depozitáře knihovny

- od výstavby v 80. letech 20. stol. nebyla dosud realizována zásadní rekonstrukce
- dílčí stavební úpravy proběhly v posledních deseti letech zhruba ve třech etapách (1. PP - příruční depozitář, dřevodílna a údržba; 1. NP – preparace, výuková laboratoř v rámci OPVK), po opravě však objekt nebyl zkolaudován – výsledný stav stavebních úprav se lišil od projektu, změny nebyly zakresleny – stav napraven v roce 2020
- dokončené úpravy byly v roce 2019-2020 zpracovány do dokumentace skutečného využití prostor pro projednání v režimu změny účelu užívání

Realizované opravy

- rekonstrukce střechy, výměna oken, dveří a zateplení objektu - v rámci programu energetických úspor – 2. pololetí 2021

Problémy

- repase rozvodů a topení
- úprava vstupního schodiště
- repase anglických dvorků a jejich zábradlí

Stavebně-technický stav dalších objektů v majetku SZM

6. Objekt Nádražní okruh 29 – oddělení historického výzkumu

- poslední rekonstrukce v 70. letech 20. stol.
- nutná generální rekonstrukce
- zřízení zadní přístupové cesty a parkoviště (projektová dokumentace parkoviště zpracována)

7. Objekt Ostrožná 42 (bývalý františkánský klášter)

- poslední rekonstrukce v 70. letech 20. stol. – adaptace na pracoviště společenských věd
- problémy se statikou a vlhkostí
- na objekt vznesen restituční církevní nárok – probíhaly pouze nejnutnější udržovací práce, objekt bude na základě rozsudku Krajského soudu v Ostravě vydán Československé provincii Milosrdných sester Panny Marie Jeruzalémské

8. Památník Petra Bezruče, Ostrožná 35

Realizované opravy

- rekonstrukce I. a II. nadzemního patra – 2019-2020
- vybudována nová expozice Život a dílo Petra Bezruče – 2019-2020
- výměna oken a vstupních dveří – 2020-2021
- rekonstrukce fasády – 2021

Problémy

- potřeba dokončení revitalizace zahrady
- nutná výměna plynových kotlů

9. Objekt Nádražní okruh 33a – Grauerova vila

- původní stav bez rekonstrukce

Realizované opravy

- rekonstrukce střešního pláště 2019-2020

Problémy

- nutná adaptace pro účely muzejních pracovišť
- nutná výměna výplní otvorů

- nutná výměna vadných konstrukčních prvků stropů II.NP a navazujících prvků krovu a zateplení obvodového pláště

10. Arboretum Nový dvůr

Budova zámečku

- zámeček vznikl mezi lety 1846-1870, dostupné prameny však nedovolují určit, zda měl od začátku dnešní podobu, nebo byl v 60. letech 19. století přestavěn v pseudorenesančním stylu. Stavitel- architekt není znám
- celková rekonstrukce započata v září 2021 na základě dotace poskytnuté zřizovatelem

Švanovy domky

- generální rekonstrukce 2019-2020, objekt původně sloužil jako obytný dvojdomek, pochází patrně z přelomu 19./20. století a v areálu arboreta byl a je využíván jako skladový prostor. V roce 2019 bylo provedeno nové zastřešení – nový krov a střešní plášť. Byl vybourán propadlý strop nad 1.NP, zrušeno mezipatro. V roce 2020 byla dokončena celková rekonstrukce objektu – provedena výměna výplní otvorů, celková elektroinstalace, provedeny vnitřní a vnější úpravy povrchů. Byly provedeny terénní úpravy před objektem a provedena oprava oplocení.

Alpinum

- rekonstrukce 2017, bylo rekonstruováno dle vypracované projektové dokumentace, na vlastním kamenném ochozu vybudována pergola s lankovou treláží. Provedena byla oprava jezírka a terén upraven a doplněn výsadbou rostlin

Historický altánek

- částečná udržovací rekonstrukce 2019-2020

Rybník

- provedeno odbahnění – 2018

Expoziční pavilon ze 70. let 20. stol. a vstupní objekt

- je zpracována projektová dokumentace na přestavbu vstupního a výstavního pavilónu v arboretu Nový Dvůr do stupně stavebního řízení – 2016, aktualizace rozpočtu provedena v r. 2017 na základě dokumentace pro provedení stavby, vydáno stavební povolení

Chata nad skalou

- rekonstrukce 2017, dle dobových fotografií a stavu před rekonstrukcí byla vypracována projektová dokumentace a následně byla provedena generální rekonstrukce objektu. Vzhledem k jeho stavu byly zachovány pouze kamenné základové konstrukce. Konstrukce stěn, střechy a vstupního schodiště byly provedeny nově.

Nové prvky v areálu:

- vřesoviště – 2018
- broukoviště – 2019
- chodník pro bosé nohy – 2021
- okrasné jezírko s rybami – 2021
- cestní síť – 2021

11. Objekt Bělá pod Pradědem – přírodovědná stanice pro terénní výzkum

- objekt z důvodu nepotřebnosti převeden Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových – 2021

12. Srub Petra Bezruče na Ostravici

- původní stav z r. 1929, objekt v poměrně dobrém stavu, v zadním traktu vztlínání přízemní vlhkosti, nutná oprava statiky krajního pilíře, nutný nátěr objektu, nutná generální oprava oplocení;
- v r. 2018/2019 provedeno vyčištění původních odlehčovacích kanálů v zahradě a sadu
- ve spolupráci s OÚ Ostravice v současné době (09/2021) probíhají jednání k řešení odvodnění celé lokality včetně pozemku SZM; následně budou v návaznosti na finanční možnosti spuštěny jednotlivé výše uvedené stavební úpravy a opravy oplocení

13. Objekt Palackého 23, Ostrava – Přívoz – depozitář oborové části Novodobé dějiny

- původně bytový dům, rekonstrukce v 70. letech 20. stol., objekt v poměrně dobrém stavu, veden jako záložní objekt pro případné uložení části sbírkového fondu
- v rámci optimalizace majetku zahájen proces převodu majetku na ÚZSVM – 08/2021

14. Areál čs. opevnění v Hlučíně-Darkovičkách

- areál je tvořen čtyřmi pevnostními objekty (MO-S 17 Štípký, MO-S 18 Obora, MO-S 19 Alej, MO-S 20 Orel) a jedním LO vz. 37
- schází zázemí pro návštěvníky, objekty jsou v technicky nevyhovujícím stavu – vlhkost, špatný stav stropních desek, nedostatečné EZS a kamerový systém

MO-S 17 Štípký

- objekt převzat do majetku SZM v r. 2013 bez navazujícího bezpečnostního zajištění (objekt je unikátní destrukcí, pocházející z roku 1945, kdy byl postupující sovětskou armádou

naplněn kořistní municí a odstřelen, čímž došlo k tomu, že stropní deka byla výbuchem oddělena od objektu, ve vzduchu se přetočila a dopadla zpět na objekt. Tím došlo rovněž ke zhroucení vnitřních stěn).

MO-S 18 Obora

- objekt uzavřen pro veřejnost, problém s nebezpečnými toxickými látkami (do poloviny 80. let
v objektu uloženy nebezpečné odpady Lachemy Bohumín), v roce 2019 byla provedena analýza koncentrací polutantů ve vnitřním prostředí srubu Obora, jež byla realizována ve spolupráci s VŠB-TUO a odhalila přítomnost různých toxických a dráždivých látek, především
pak přítomnost sloučenin arzenu, jejichž hodnoty mnohonásobně převyšovaly stanovené limity (nelezeno ve vzorku opadané omítky). Dle doporučení Prof. Ing. Daniely Plaché, Ph.D.
z Centra nanotechnologií VŠB-TUO bude přizvána firma, specializovaná na dekontaminace za účelem návrhu dalšího postupu a vyčíslení nákladů. Z výsledků chemických analýz je zřejmé, že objekt nelze zpřístupnit veřejnosti. V rámci interního grantového systému byla měřením ve výše uvedeném prostředí získána také data dokazující zvýšené hodnoty ozónu a oxidů dusíku (jedná se o stimulanty koroze kovových materiálů).

MO-S 19 Alej

- sanace vlhkosti střešního pláště - 2020
- hydroizolace a drenážní systém vnějšího pláště vojenského srubu, oprava fasády – 2021/2022

MO-S 20 Orel

- objekt uzavřen pro veřejnost, zpřístupněn pouze výjimečně – taktéž tento objekt byl na konci války odstřelen (německou armádou), v důsledku výbuchu došlo k částečnému zhroucení schodiště do podzemí a stěn uvnitř objektu, který je ovšem unikátní tím, že jde o pěchotní srub ve IV. stupni odolnosti)
- zpracován investiční záměr pro provedení projektové dokumentace generální rekonstrukce objektu – 2021

15. Blücherův palác – oddělení přírodních věd

- barokní palác, kulturní památka, jedna z architektonicky i historicky nejhodnotnějších staveb v centru Opavy
- objekt je využíván oddělením přírodních věd pro depozitáře, pracovny byly v roce 2010 přestěhovány do paláce Razumovských. V objektu jsou uloženy přírodovědné sbírky z oblasti entomologie, botaniky, geologie, zoologie a paleontologie v počtu cca 1,3 mil. jednotek. Poslední částečná rekonstrukce tohoto historicky cenného objektu proběhla v

letech 1959-1962, zabezpečení izolace objektu v 80. letech 20. století. Současný stav stavebních konstrukcí je kritický. V létě 2009 došlo k výměně silně poškozené střešní krytiny na mansardách. Ve velmi špatném stavu je celá střešní konstrukce včetně krovů, v některých částech objektu se objevují statické poruchy zdí, do objektu zatéká.

Realizované opravy

- vypracováno statické posouzení objektu BP, na jehož základě bylo zahájeno stěhování již nepotřebného materiálu a vlastní příprava sbírkových předmětů na stěhování. Odborná literatura byla přestěhována do knihovny SZM. Rovněž byl vystěhován nepotřebný nábytek, který zde byl do roku 2014 ukládán – 2015
- proveden dílčí restaurátorský průzkum z důvodu možnosti instalace EPS, která byla následně instalována - 2015
- byl zpracován návrh zajištění statiky sloupoví balkonu BP a provedeno opatření proti další možné pokračující destrukci – 2015
- na základě poptávky byly vypracovány cenové nabídky na stěhování sbírkových předmětů z BP pro vytvoření přehledu nákladů této logisticky náročné akce - 2016
- vypracován IZ s názvem akce „SZM, projektová dokumentace-rekonstrukce Blücherova paláce“ – 2016
- provedeno dočasné odstranění komínových těles nad střešními rovinami – 2016
- provedena sanace střešní krytiny nad SV křídlem budovy z důvodu zatékání a ohrožení uložených sbírkových předmětů – 2018
- vyklizení rozsáhlých půdních prostor – 2019

Problémy

- rozsáhlé napadení dřevomorkou a dalšími dřevokaznými houbami a hmyzem
- současné užité zatížení je překročeno dvojnásobně až čtyřnásobně proti doporučenému stavu
- nutná generální rekonstrukce objektu, je nutno zahájit kroky k postupnému vystěhování sbírkových předmětů
- v roce 2008 bylo provedeno staticko-technické zhodnocení objektu, které vyhodnotilo stav jako havarijní, přesto nebyly podniknuty adekvátní kroky k nápravě, v roce 2015 proveden nový statický průzkum
- degradace objektu byla urychlena razantním omezením vytápění objektu v letech 2012-2014
- objekt je dlouhodobě monitorován z hlediska teploty a relativní vlhkosti

16. Müllerův dům

- objekt z roku 1726 patřil k dnes již neexistujícímu lichtenštejnskému zámku (dříve hradu opavských Přemyslovců), jednopatrová budova s valbovou střechou v rozsáhlé zahradě
- plánovaná rekonstrukce ukončena v r. 2018

Rozpracované investiční záměry a projekty:

1. Centrální depozitář

V době zpracovávání této koncepce (09/2021) probíhají poslední fáze před podpisem kupní smlouvy, která zajistí odkup nemovitosti v Loděnici.

Po převedení do majetku státu (leden-únor 2022) bude aktualizován investiční záměr na provedení projektové dokumentace pro stavební úpravy objektu nového centrálního depozitáře. Po získání projektové dokumentace ve stupni pro provedení stavby DPS (2022), bude aktualizován IZ na provedení stavebních úprav a po získání RoPD od MK ČR, organizováno výběrové řízení na dodavatele stavby a započítí vlastní realizace stavebních úprav.

Termín realizace	2022-2023
-------------------------	------------------

2. Skleníková expozice Arboretum Nový Dvůr

- nová skleníková expozice
- v době zpracovávání této koncepce se řeší významné navýšení cen některých komodit a cen energií, které bude mít dopad na celkovou cenu díla i na následné provozní náklady, které by měly negativní dopad do hospodaření instituce. Nejen z těchto, ale i z časových důvodů může dojít k ukončení projektu. Projekt ve své původní, případně přepracované podobě (doplnění o další alternativní zdroje elektrické energie) by byl přesunut do dalšího programovacího období.
- v případě nerealizování skleníku bude nutno opravit některé inženýrské sítě (vodovodní přípojka, přípojka elektro, výměna plynových kotlů) z vlastních zdrojů. Dále bude nutno přistoupit k rekonstrukci pěstebního skleníku.

3. Rekonstrukce záměčku v Arboretu Nový Dvůr

- AND – II. etapa, rekonstrukce záměčku – je vybrán dodavatel stavby (08/2021). Realizace akce stavebních úprav započata v průběhu září 2021. Předpokládané ukončení stavby je plánováno v roce 2022.

4. Národní památník II. světové války

- rekonstrukce a vytvoření zcela nových expozic (realizace 2021-2022) - „Podpora socializace a interaktivity expozice Národního památníku II. světové války a výstavních prostor správní budovy“

Termín realizace	2022-2023
Předpokládaný náklad	34,624 mil.
Zdroje financování	IROP

4.6.2 Plánované projekty 2022-2027, termíny a předpokládané finanční náklady

1. Nákup objektu a rekonstrukce na centrální depozitář SZM

Projektová dokumentace je ve fázi přípravy investičního záměru

Termín provedení projektové dokumentace pro stavební úpravy objektu	2021-2022
Předpokládaný náklad	130 mil.
Provedení stavebních úprav objektu	2022-2023
Zdroje financování	MK ČR

2. Blücherův palác

Vzhledem k havarijnímu stavu tohoto objektu je bezpodmínečně nutná generální rekonstrukce. V současné době je zpracovávána aktualizace investičního záměru na vypracování projektové dokumentace. V objektu budou umístěny prostory pro instalaci „otevřených depozitářů“, interiéry jako ukázky městského šlechtického bydlení, kancelářské prostory a bude obnoven divadelní sál (původní šlechtické divadlo).

Termín	2022-2027
Předpokládaný náklad	400-500 mil.
Zdroje financování	dosud neurčeno

3. Skleníková expozice Arboretum Nový Dvůr

V případě realizace stavby.

Termín	2021-2023
Předpokládaný náklad	265 mil
Zdroje financování	IROP + SR – MK ČR

4. Rekonstrukce záměčku v Arboretu Nový Dvůr

AND – II. etapa, rekonstrukce záměčku – je vybrán dodavatele stavby (08/2021) – etapa SO-01. Realizace akce stavebních úprav začala v průběhu září 2021. Předpokládané ukončení stavby je plánováno v roce 2022.

Termín	2021-2022
Předpokládaný náklad	38 mil

Zdroje financování	MK, provozní příspěvek SZM
---------------------------	-----------------------------------

5. Revitalizace území po těžbě břidlic – Arboretum Nový Dvůr – důl Quido I

V Arboretu Nový Dvůr se nachází dosud nezajištěné důlní dílo. V roce 2015 se podařilo archivním průzkumem zjistit, že se jedná o jedno z těžebních děl, která založil Quido Riedel, zakladatel arboreta, se zachovalou přístupovou důlní štolou s vyústěním do vnitřních komor a postranních ražebních chodeb.

V průběhu revitalizace budou provedeny zajišťovací práce na důlním díle Quido I ve smyslu platné báňské legislativy a s přihlédnutím k předpokládanému velkému pohybu návštěvníků a sanačně-rekultivační práce v okolí tohoto důlního díla. Bude zajištěno nejen důlní dílo a ústí vstupní štoly, ale i rozsáhlý geologický zářez, ve kterém je důlní dílo zaústěno. Výsledkem těchto prací bude zpřístupnění dolu veřejnosti.

V současnosti proběhla operace převodu práv a povinností z MŽP na SZM. Následovat bude žádost o přidělení dotace v rámci programu revitalizace území po těžbě břidlic na MPO ČR.

Termín přípravy projektové dokumentace	2016-2019
Termín realizace - předpoklad	2022-2024
Předpokládaný náklad	32 mil.
Zdroje financování	MPO (28 mil.), vlastní zdroje

6. Arboretum Nový Dvůr – revitalizace areálu

V následujících letech bude nutno investovat do areálu značné finanční prostředky, které povedou k ozdravení stavu dřevin a výsadeb, zlepši technický stav drobných budov a cest uvnitř areálu, povedou k vytvoření nových expozičních ploch a celkově zvýší návštěvnícký komfort:

- oprava drobných staveb a cestní sítě v arboretu – v prostoru historického parku
- parkoviště – PD a vlastní realizace (2023-2025)
- vstupní objekt (2023-2024)
- výstavní pavilon (2023-2024)

Termín	2022-2025
Předpokládaný náklad	50 mil.
Zdroje financování	vlastní zdroje, dotace MK

Úpravy venkovního areálu

- parková expozice - tvorba nových expozičních ploch:
- vřesoviště
- trvalkové záhony
- rozárium
- pinetum

- rašeliniště
- doplnění sbírky sakur a částečně kvetoucích keřů
- doplnění sbírky rododendronů a azalek
- expozice netradičních ovocných dřevin

Termín realizace	průběžně 2022-2027
Předpokládaný náklad	2 mil.
Zdroje financování	vlastní zdroje

Odbahnění rybníka – provedeno naposledy v roce 2018

Termín realizace	2027
Předpokládaný náklad	1,2 mil.
Zdroje financování	provozní příspěvek SZM

7. Národní památník II. světové války

- rekonstrukce a vytvoření zcela nových expozic (realizace 2021-2022) – „Podpora socializace a interaktivity expozice Národního památníku II. světové války a výstavních prostor správní budovy“
- nutná oprava fasád památníku – reprofilace betonových konstrukcí
- oprava střešního pláště památníku a správní budovy
- oprava ocelových sloupů – nosičů vlajek
- oprava betonových obrub kolem památníku – vychýleno díky erozím

Termín realizace	průběžně 2022-2027
Předpokládaný náklad	25 mil.
Zdroje financování	vlastní zdroje, dotace MK

8. Historická výstavní budova

- instalace vzduchotechniky v celé budově
- sanace vadných omítek suterénu
- repase světlíku

Termín realizace	2022-2027
Předpokládaný náklad	28 mil.
Zdroje financování	vlastní zdroje, dotace MK

9. Srub Petra Bezruče – oprava oplocení a střechy, statika pilířů, hygienické zázemí

Termín realizace	průběžně 2022-2027
Předpokládaný náklad	8 mil.

Zdroje financování	vlastní zdroje, programy rekultivace území
---------------------------	---

10. Palác Razumovských - dokončení III. etapy rekonstrukce

- nutné opravy nátěrů výplní otvorů
- nutná repase obložení dřevěného vstupního portálu včetně vstupních dveří
- hydroizolace plochých střech a balkonové terasy
- repase zahradního schodiště včetně řešení hydroizolace spodní stavby v jeho místě
- rekonstrukce podlah v I. PP; archiv I. a II.
- revitalizace zahrady

Dokončena projektová dokumentace, stavební povolení v právní moci.

Termín realizace	2022-2027
Předpokládaný náklad	10 mil
Zdroje financování	vlastní zdroje, dotace MK

11. Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky – sanace objektu MO S-20 Orel

V době zpracování této koncepce (09/2021) je připravován IZ na provedení projektové dokumentace a celkové sanace objektu.

Termín přípravy projektové dokumentace	2022-2023
Předpokládaný náklad stavebních úprav	55 mil
Zdroje financování	dosud neurčeno

Do drobných oprav a údržby majetku bude ročně investována částka minimálně v objemu 3,5 mil. z provozních prostředků SZM.

Strategie a nástroje pro dosažení stanovených cílů

Pravidelná aktualizace plánovaných investic do nemovitého majetku SZM.

Používáním nových technologií a materiálů při rekonstrukcích objektů snižovat provozních náklady.

Optimalizací majetku snižovat provozní náklady na správu budov.

Efektivní využívání plánovaných finančních prostředků – využívání otevřených výzev na e-tržišti jak pro investice do majetku, tak při pořizování služeb.

Rekonstrukce objektů v prezentačních areálech směřovat rovněž ke zvýšení návštěvnického komfortu a ke zvýšení možností provozovat doplňkové služby (např. zlepšování cestní sítě, budování a rozšiřování parkovišť, opravy objektů pro možnost provozování občerstvení a stravovacích služeb, pořádání svateb apod.) a tím přispět ke zvyšování výnosů z pronájmů a vstupného.

Promyšlenou personální a mzdovou politikou udržet stabilní pracovní tým odborně kvalifikovaných zaměstnanců, zabezpečujících správu a údržbu budov a areálů.

Indikátory

Snížení provozních nákladů u rekonstruovaných budov.

Zvýšení výnosů ze služeb a vstupného rozšiřováním možností pronájmů a návštěvnického komfortu.

Snižování provozních nákladů optimalizací majetku.

Udržení stabilního pracovního týmu.

4.6.3 Digitalizace správní a provozní činnosti

Výchozí stav

Řešení digitalizace pro správu dokumentů se provádí přes systém elektronické spisové služby. Odeslané i příchozí dokumenty jsou elektronicky evidovány a předávány elektronickou cestou jednotlivým oddělením v souladu se Směrnicí - Spisový řád. Skartační řízení se rovněž provádí přes pomocí modulu Národního archivního portálu.

Pro správu ekonomických činností je využíván systém Helios iNuvio, který bude využíván nadále. Systém je pravidelně aktualizován v návaznosti na nové předpisy a nařízení.

Období 2022-2027, cíle a opatření

Cíl 1: Digitalizace správních činností pro optimalizaci provozních nákladů

- digitalizace provozních činností – příprava koncepčního projektu - v rámci digitalizace správy nemovitosti SZM je zpracován plán na dálkové odečty spotřeb veškerých toků energií, dálkové řízení ÚT systémem IRC a dálkovou kontrolu měření a regulace
- v rámci snahy o snižování nákladů a kontroly nad spotřebou energií SZM spolupracovalo s projekčními kancelářemi a energetiky na vypracování seznamu objektů, koncepčního projektu a jednotlivých cílů k jejich dosažení
- zařadit plánovaná opatření do programů Národního plánu obnovy (RRF)

Termín	2022-2024
---------------	------------------

Cíl 3: Modernizace síťové infrastruktury společně s posilováním bezpečnosti všech virtuálních systémů

- navyšování kvality a rychlosti konektivity v rámci všech pracovišť SZM
- zajištění plynulosti chodu všech digitalizačních a kolaborativních služeb
- optimalizaci úložných kapacit pro zálohování databázových systémů
- unifikaci systémů všech zařízení ve vnitřní síti pro posílení bezpečnosti dat
- modernizaci jednotlivých síťových prvků s ohledem na virtuální bezpečnost
- modernizaci zastaralého systému pro správu sbírky

- optimalizaci účetních systémů s ohledem na implementaci aktuální legislativy

Termín	2022-2027
---------------	------------------

Cíl 3: Modernizace virtuální přístupnosti

- stabilní a intuitivní propojení návštěvníka s multimediálními systémy SZM
- posílení pokrytí wi-fi signálem ve všech výstavních a expozičních areálech
- modernizaci prezentačních systémů pro přednášky, workshopy a semináře
- využívání technologických novinek při muzejní prezentaci s ohledem na moderní trendy
- aktualizace a přizpůsobení webové prezentace současným potřebám

Strategie pro dosažení stanovených cílů

Modernizace síťové infrastruktury.

Širší využívání cloudové platformy.

Modernizace zálohovacího systému v návaznosti na rozšiřující se potřebu archivace digitalizovaných obsahů.

Rozšíření pokrytí wi-fi signálem v prezentačních areálech.

Průběžné proškolení zaměstnanců v práci s novými systémy, které využívají.

Pravidelná školení zaměstnanců v oblasti bezpečnostních hrozeb a jejich prevence, v oblasti práce s kancelářskými systémy a práce v cloudovém prostředí.

Pravidelná školení pro obsluhu návštěvnických a prezentačních systémů.

Indikátory

Dostupnost wi-fi signálu ve všech prezentačních areálech.

Nové webové stránky, umožňující zlepšení virtuálních možností prezentace sbírkového fondu a činnosti muzea.

Bezpečné a efektivní vnitřní informační systémy.

Objem dat, zálohovaných na centrálním úložišti.

Virtuální muzeum – zpřístupnění sbírkového fondu SZM v on line prostředí

4.7 Vnější vztahy, propagace, marketing

4.7.1 Výchozí stav

Oddělení vnějších vztahů se v období před rokem 2016 potýkalo s nebyvale velkou fluktuací zaměstnanců, což nevytvářelo dostatečný prostor pro naplnění jakékoliv marketingové strategie a koncepce. Oddělení vnějších vztahů v dnešní podobě vzniklo v roce 2016 přeměnou a sloučením oddělení marketingu a komunikace a oddělení produkce. Oddělení rozvíjí obecné povědomí o činnosti SZM, což zahrnuje komunikaci s médii, s veřejností, přípravu propagačních materiálů,

aktualizaci webových stránek a vyhledávání nových příležitostí k prezentaci SZM. Mimo to oddělení ještě zajišťuje výrobu tiskovin a instalaci výstav ve všech expozičních areálech SZM.

Nyní je Oddělení vnějších vztahů rozděleno do dvou pracovišť (pracoviště komunikace a marketingu a pracoviště realizace výstav), aby mohlo efektivně řešit úkoly spadající do jeho předmětu činnosti.

Oddělení bylo personálně stabilizováno a byly mu vymezeny jasné kompetence tak, aby byly finanční prostředky na propagaci a marketingové aktivity vynakládány efektivně. Úzce spolupracuje se všemi odbornými i provozními zaměstnanci SZM tak, aby byl co nejefektivněji naplněn předmět jeho činnosti.

Pracovníci oddělení vnějších vztahů si uvědomují, že komunikace s odbornou i laickou veřejností je jedním ze základních úkolů veřejné instituce, jakou SZM bezesporu je. Hlavním úkolem pracoviště komunikace a marketingu je proto prohlubování dobrých vztahů směrem k veřejnosti, což se v poslední době daří zejména díky sociálním sítím a osobním zastoupením a prezentací SZM na nejrozličnějších kulturních a jiných prezentačních akcích (např. veletrhy, zahajování turistické sezóny, dny otevřených dveří atp.). Nejedná se přitom pouze o informování o výstavách, akcích a kulturních aktivitách, ale i zvýšení návštěvnického komfortu.

V současné době SZM využívá především tyto formy propagace:

- zpracování tiskových zpráv k důležitým výstavám a akcím
- spolupráce s tiskem, televizí a rozhlasem, zejména s regionálním tiskem, Českou televizí (Studio Ostrava), Českým rozhlasem Ostrava, TV POLAR atp.
- internetové stránky muzea, které jsou pravidelně aktualizovány
- sociální sítě, u nichž pravidelně stoupá sledovanost a dosah příspěvků (facebookový profil byl doplněn také o profily instituce na Instagramu, Twitteru a YouTube)
- tištěné propagační materiály, plakáty, letáky, čtvrtletní zpravodaje a další informační příležitostné tisky a k velkým výstavním projektům také billboardy, velkoformátové bannery a citylighty umístěné na exponovaných místech
- prezentace instituce na veletrzích a jiných prezentačních a kulturních akcích

4.7.2 Období 2022 – 2027, cíle a opatření

I v následujícím období bude stěžejní záležitostí pro činnost oddělení udržení a rozvíjení dobrého jména SZM a povědomí o smyslu a činnosti instituce, dále pravidelné informování veřejnosti o všech

aktivitách v SZM, a to s využitím stávajících forem prezentace, ale také rozšiřováním a hledáním možností nových, např. půjde o širší využití sociálních sítí pro prezentaci muzejních aktivit včetně vytváření kvalitního virtuálního digitálního obsahu jako jsou např. 3D prohlídky expozičních areálů a výstav, virtuální výstavy, tvorba audio a video obsahu s vysokou mírou virtuální virality. Pro zatraktivnění nabídky muzea směrem k návštěvníkům je připravován Klub přátel SZM (pro všechny věkové kategorie), který nabídne členství příznivcům muzea, na jehož základě jim budou připravovány exkluzivní nabídky a mimořádné akce.

Cíl 1: Prohloubení spolupráce s mediálními partnery, informačními centry a kanceláři cestovního ruchu nejen v České republice, ale i v příhraničních regionech, prohloubení spolupráce s dalšími kulturními institucemi

- prohloubit spolupráci na úrovni médií pokrývajících spádovou lokalitu působnosti SZM
- rozšířit spolupráci s veřejnoprávními médii, především Českou televizí a Českým rozhlasem, nejen prostřednictvím reportáží o činnosti muzea, ale také prostřednictvím reklamních spotů
- rozšíření spolupráce s informačními centry a krajskými destinačními agenturami
- průběžné rozvíjení spolupráce s kanceláři cestovního ruchu a příslušnými krajskými a městskými odbory pro kulturu a cestovní ruch (díky Moravskoslezskému kraji se již podařilo zařadit expoziční areály SZM jako kulturní cíle v kraji)
- spolupráce při propagaci SZM v příhraničních regionech sousedních států, jejichž obyvatelé tvoří významný podíl v segmentu návštěvníků SZM - především Polsko a Slovensko
- hledání a rozvíjení vztahů s partnery v příhraničních regionech za účelem vzájemné propagace
- prohloubit spolupráci s pamětovými a kulturními institucemi nejen v regionu a v České republice, ale také v okolních státech za účelem vytváření společných projektů, vzájemné podpory a propagace
- prezentace SZM na veletrzích a jiných prezentačních a kulturních akcích
- rozšíření spolupráce s podnikatelským sektorem (sponzoring), a to jak se stávajícími partnery, tak oslovováním nových potenciálních partnerů (v návaznosti na ekonomickou situaci v regionu)

Termín realizace	průběžně
-------------------------	-----------------

Cíl 2: Zvýšení podílu prezentace sbírkového fondu a činnosti muzea ve virtuálním prostředí

Uplynulé období, které bylo v posledních dvou letech poznamenáno pandemií covidu 19, ukázalo zvýšenou potřebu prezentace všech činností muzea v online prostředí. Velký zájem veřejnosti ukázal,

že virtuální prezentace sbírkového fondu, komentovaných prohlídek, přednášek i zábavných a vzdělávacích materiálů pro děti bude tvořit i v budoucnu významnou složku v oblasti propagace SZM.

Pro naplnění tohoto úkolu bude nutno:

- zajistit přípravu nových webových stránek SZM (s možností samostatně více ovlivnit redakční náplň webu bez pomoci externí firmy a tím ušetřit provozní náklady za správu), včetně e-shopu a virtuálního muzejního informačního centra
- rozšířit využití sociálních sítí pro prezentaci muzejních aktivit včetně vytváření kvalitního virtuálního digitálního obsahu jako jsou např. 3D prohlídky expozičních areálů a výstav, virtuální výstavy, tvorba audio a video obsahu s vysokou mírou virtuální virality

Termín realizace	průběžně
-------------------------	-----------------

Cíl 3: Modernizace nového jednotného vizuálního stylu

Aktualizace jednotného vizuálního stylu je nezbytnou nutností ve snaze prezentovat instituci ve virtuálním prostředí. Jednotný vizuální styl zohlední jak muzeum jako celek, tak jednotlivá oddělení a prezentační areály. Je důležitý nejen uvnitř instituce pro posilování pocitu sounáležitosti k instituci, ale především směrem ven, ke stávajícím i potenciálním návštěvníkům.

Termín realizace	2022-2023
-------------------------	------------------

Cíl 4: Zajištění nových atraktivních propagačních předmětů, vytvoření nabídky produktů pro realizaci firemních aktivit v areálech SZM a kulturně-vzdělávacích akcí a programů

V návaznosti na opravy a rekonstrukce prezentačních areálů bude rozšiřována možnost nabídky pronájmů např. pro firemní aktivity, prezentace výrobků a činností firem, regionální a nadregionální přehlídky a soutěže.

K lepší propagaci muzea jak v prezentačních areálech, tak při propagaci na veletrzích, prezentačních a kulturních akcích, bude nutno neustále rozšiřovat segment propagačních materiálů jak pro dospělé, tak pro děti. Zájem o takové předměty rok od roku roste a jejich prodej je rovněž zdrojem zvýšení výnosů.

Termín realizace	průběžně
-------------------------	-----------------

Cíl 5: Zajistit zdroje od sponzorů a dárců

K této oblasti získávání mimorozpočtových prostředků bude nutno v následujícím období přistoupit s maximální aktivitou. Bude nutno rozvíjet formy sponzorství, které se dosud osvědčily, a to především získávání finančních prostředků na podporu výstavních projektů a pořádání kulturních akcí. Cílená aktivita bude rovněž směřována k dárcovství sbírkových předmětů.

Strategie pro dosažení stanovených cílů

Pravidelná analýza návštěvnických skupin.

Rozšíření spolupráce s agenturami cestovního ruchu (Moravian-Silesian Tourism, Opavské Slezsko, Czechtourism).

Nová nabídka propagačních předmětů a materiálů.

Příprava jednotného vizuálního stylu prezentace muzea a propagačních materiálů a předmětů.

Propagace muzea na veletrzích a prezentačních akcích.

Rozšíření propagace muzea ve veřejnoprávních médiích (např. reklamní kampaně k výstavním projektům).

Cílené kampaně zaměřené na získávání sbírkových předmětů k připravovaným výstavním projektům.

Indikátory

Pravidelný monitoring médií – počet reportů.

Počet návštěvníků webu a sociálních sítí.

Počet návštěvníků výstav, kulturních a vzdělávacích akcí.

Zvýšení výnosů z prodeje a pronájmů.

Nové webové stránky SZM.

Počet získaných sbírkových předmětů v rámci kampaní.

4.8 Lidské zdroje a řízení organizace

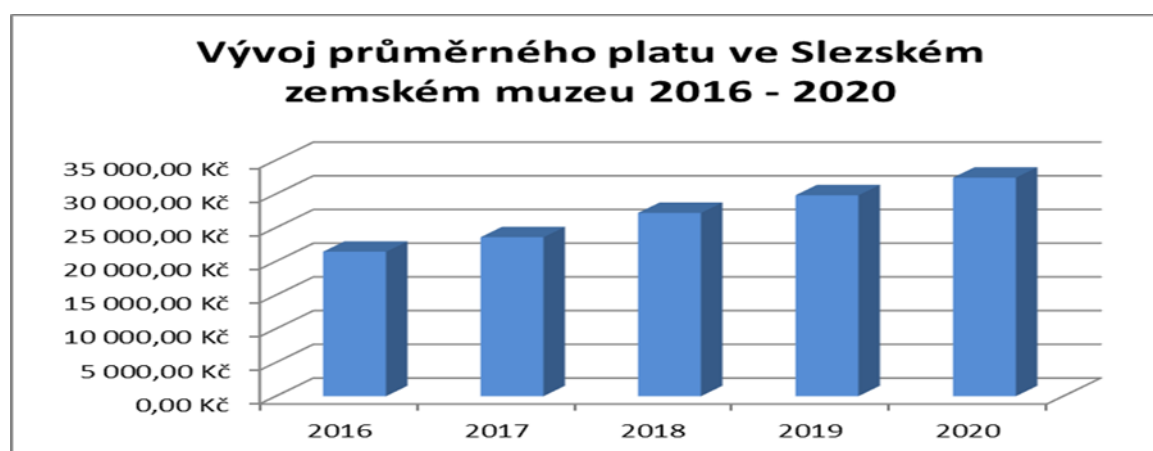
4.8.1 Výchozí stav

SZM mělo ke konci roku 2020 přepočtený stav zaměstnanců 113,37 osob s celkovými mzdovými náklady 45 973 mil. Kč, z toho ale cca 3,5 mil. Kč tvořily mzdové prostředky plynoucí z grantové podpory (NAKI, IP DKRVO).

Velkou výhodou instituce je vysoká odbornost zaměstnanců v poměru k vykonávané práci – ze 126 zaměstnanců má 66 vysokoškolské vzdělání. Výše platů je ovšem nejen pod celostátním, ale i regionálním průměrem, což v minulosti bylo jedním z faktorů neúměrně vysoké fluktuace.

Názorný přehled o vývoji průměrné mzdy za minulá sledovaná období je znázorněn v tabulkovém a grafickém přehledu:

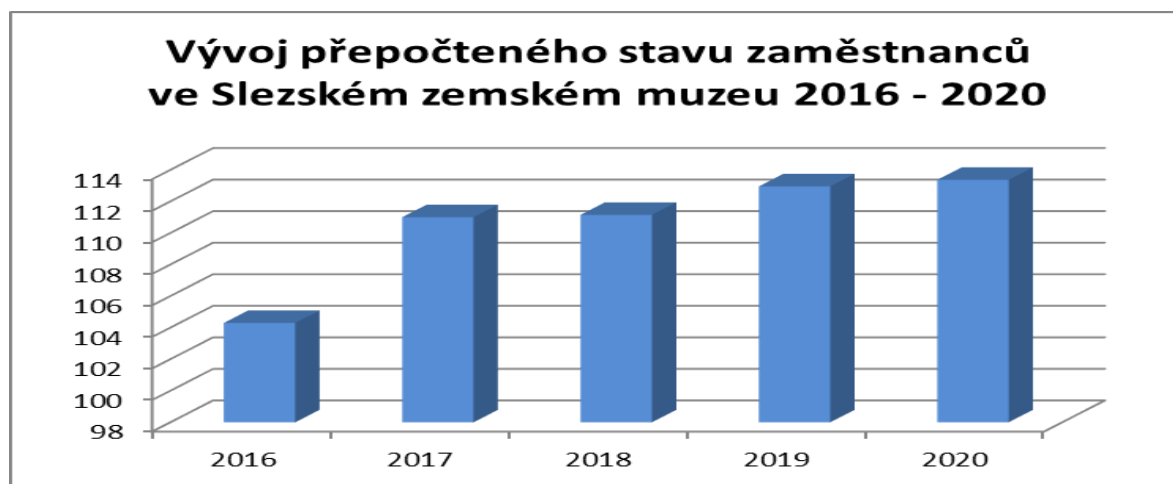
SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM - vývoj průměrného platu	2016	2017	2018	2019	2020
Průměrná HM	21 439,08 Kč	23 592,00 Kč	27 194,77 Kč	29 815,00 Kč	32 426,78 Kč

Přepočtený stav zaměstnanců za minulá sledovaná období je znázorněn v tabulkovém a grafickém přehledu:

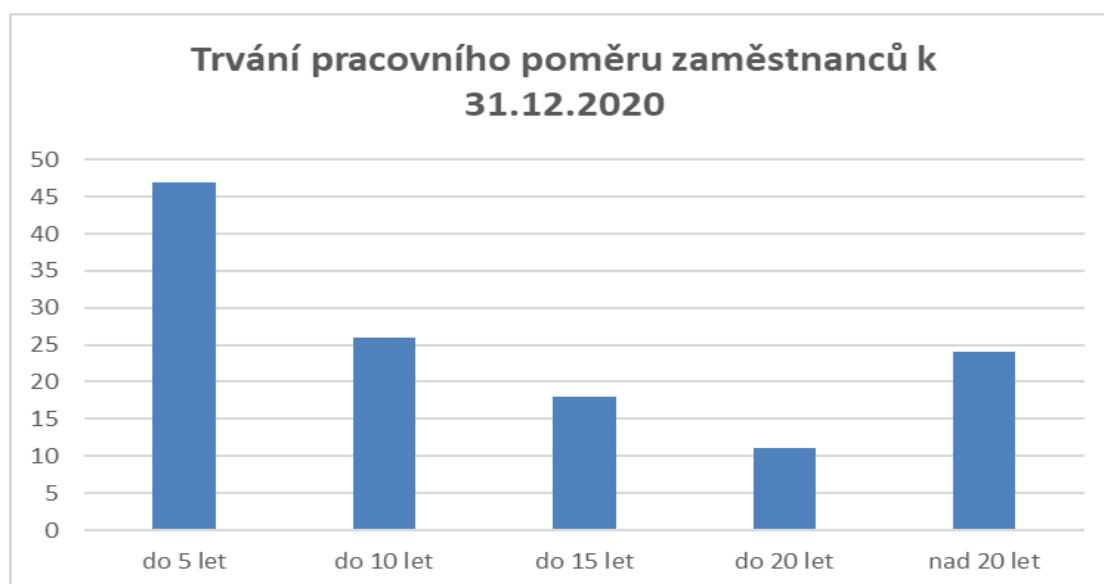
SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM - vývoj přepočteného stavu zam.	2016	2017	2018	2019	2020
Přepočtený stav zaměstnanců - skutečnost	104,3	111	111,15	112,956	113,37

V hlavní návštěvnické sezoně je stav zaměstnanců navyšován o pracovníky na vedlejší činnost, přičemž se jedná zejména o středoškolské a vysokoškolské studenty na pozicích průvodců v prezentačních areálech.

Doba trvání pracovního poměru zaměstnanců Slezského zemského muzea k 31. 12. 2020 v tabulkovém a grafickém přehledu:

Doba trvání	Počet
do 5 let	47
do 10 let	26
do 15 let	18
do 20 let	11
nad 20 let	24

V uplynulém období byla snaha stabilizovat pracovní týmy na jednotlivých odděleních tak, aby nedocházelo k fluktuaci zaměstnanců. Důraz byl kladen na mzdovou politiku a systém odměňování, kdy bylo důsledně přihlíženo nejen k délce pracovního poměru a dosaženému vzdělání, ale také k výkonnosti. Byla zavedena evaluace odborných pracovníků. Současně s tím byla snaha zajistit zaměstnancům komfortní pracovní prostředí a zlepšit technické vybavení pro odbornou práci. SZM podporovalo také zaměstnance, kteří se rozhodli zvýšit svou kvalifikaci, ať už v navazujícím vysokoškolském studiu, nebo v odborných kurzech a seminářích. SZM podporuje také rozšiřování jazykové vybavenosti zaměstnanců především z prezentačních areálů a od roku 2021 běží v muzeu kurzy anglického jazyka pro začátečníky a pokročilé.

4.8.2 Mzdová politika

Slezské zemské muzeum bude usilovat jednak o navyšování mzdového limitu, který by měl především směřovat k přibližování se celostátnímu průměrnému platu, jednak o postupné zvyšování finančního limitu na ostatní osobní náklady (OON).

V předcházející kapitole je znázorněn vývoj průměrné mzdy zaměstnanců SZM v minulých obdobích. V oblasti zvyšování osobních nákladů je nutno pozitivně hodnotit především snahu zřizovatele, tedy MK ČR, že v rámci zpracované „aproximační strategie“ má jako jednu z priorit právě zvyšování platů. Při současném vývoji ve mzdové oblasti však není možno pro zaměstnance efektivně využívat fungující motivační nástroje, stejně tak je složité získat nové kvalitní zaměstnance, zejména v oblasti ekonomické, provozní a investiční, kde platové nástroje velmi zaostávají.

Průměrná hrubá mzda v regionu k 31. 12. 2020 je 34 247,- Kč, celostátní je 35 611,- Kč. Průměrná mzda v SZM je pod celostátní výší průměrné mzdy, ale nedosahuje ani regionální průměrné mzdy. Dle našich prognóz se k této výši průměrného platu z roku 2020 postupně přiblížíme, a to pouze při velmi optimistickém vývoji zdrojů ve mzdové oblasti. Pořád je velmi zřetelné, že platový vývoj v oblasti kultury pořád zaostává oproti ostatním odvětvím.

Pro dlouhodobější plánování mzdových prostředků se průběžně zpracovává systemizace pracovních míst, která zohlední i potřebu nových pracovních míst v následujících pěti letech a vyčíslí se následně dopad do mzdového limitu.

Současný počet systemizovaných pracovních míst je vzhledem k plánovaným cílům odpovídající, neočekáváme v následujícím období výrazné výkyvy.

Nárůst počtu zaměstnanců, a s tím související vyšší požadavky na mzdové prostředky mohou vzniknout pouze v souvislosti s výstavbou a následným provozem skleníkové expozice v Arboretu Nový Dvůr.

Možnosti potencionálního růstu počtu zaměstnanců jsou uvedeny v tabulce – výhledový přepočtený počet zaměstnanců s možnostmi modelového řešení a dopad do mzdového limitu finančních prostředků.

SZM - vývoj přepočteného stavu zam.	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Přepoč. stav zam.- plán/souč. stav	113	113	113	113	113	113
Přepoč. stav zam.+ centrální depozitář	0	0	0	0	0	0
Přepoč. stav. zam. + skleník v AND	0	0	4	4	4	4
Přepoč. stav zam. + centr. depozitář + skleník	113	113	117	117	117	117
SZM - vývoj průměrného platu	2022	2023	2024	2259	2026	2027
Průměrná HM	34500,-Kč	36225,- Kč	38050,- Kč	39960,- Kč	41960,- Kč	44060,- Kč

Struktura zaměstnanců

- dle vzdělání: zde nejsou očekávány výrazné výkyvy, na základě systemizace pracovních míst a současného stanovení požadovaného vzdělání u jednotlivých pracovních pozic lze předpokládat, že bude přetrvávat současný trend převahy vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců, podíl dělnických profesí je dán především provozováním Arboreta Nový Dvůr. V souvislosti s možným růstem zaměstnanců (výstavba skleníkové expozice v AND) očekáváme, že nově vzniklá pracovní místa budou mít především charakter „provozního personálu“, tj. půjde zřejmě o středoškolsky vzdělané zaměstnance
- dle věku: SZM je institucí, otevřenou všem věkovým skupinám, v budoucích letech lze však očekávat trend generační výměny na pozicích odborných pracovníků. Cílem personální politiky bude zajistit, aby starší generace předávala své cenné zkušenosti nově nastupující generaci zaměstnanců muzea.

Věková skupina	Muži		Ženy		Celkem	
	Počet	tj. % z celk. počtu mužů	Počet	tj. % z celk. počtu žen	Počet	tj. %
21 - 30 let	8	13,3	6	9,1	14	11,1
31 - 40 let	16	26,7	13	19,7	29	23,0
41 - 50 let	15	25,0	13	19,7	28	22,2
51 - 60 let	10	16,7	28	42,4	38	30,2
61 let a více	11	18,3	6	9,1	17	13,5
CELKEM	60	100,0	66	100,0	126	100,0

4.8.3 Cíle a opatření v oblasti lidských zdrojů a mzdové politiky

Cíl 1: Zodpovědně se zaměřit na řízení a rozvoj v oblasti lidských zdrojů, chápat tuto oblast jako naprosto klíčovou oblast personálního rozvoje SZM,

- průběžná aktualizace kategorizace pracovních míst
- průběžná kontrola a aktualizace pracovních náplní zaměstnanců
- průběžná aktualizace systemizace pracovních míst v SZM
- vytvoření sítě partnerských institucí pro výměnné stáže zaměstnanců

- získávat kvalitní, odborně erudované zaměstnance a tím zvyšovat kvalitu a stabilitu pracovních týmů
- zajišťovat péči o zaměstnance, respektovat jejich potřeby, dbát na spokojenost a vytvářet dobré pracovní prostředí
- vnitřními předpisy, směrnicemi a kontrolní činností zajistit dodržování zákonnosti v organizaci
- dbát na pozitivní firemní kulturu, na dobré mezilidské vztahy uvnitř organizace i směrem ven k veřejnosti
- pravidelně aktualizovat organizační strukturu dle potřeb organizace, současně s tím aktualizovat Organizační a Pracovní řád SZM
- uplatňovat princip odpovědnosti a jasně definovat kompetence jednotlivých útvarů a oddělení
- další zlepšování pracovních podmínek zaměstnanců – vybavení pracovními pomůckami, modernizace technického a přístrojového vybavení, modernizace kancelářských prostor

Cíl 2: Podporovat vzdělávání zaměstnanců a zvyšování jejich odborné kvalifikace

- podporovat odborný růst zaměstnanců na všech pozicích
- pokračovat v rozšiřování jazykových znalostí zaměstnanců
- pořádat interní školení a semináře pro zaměstnance
- poskytovat a vytvářet příznivé podmínky pro vzdělávání zaměstnanců SZM (např. studijní volno)

Cíl 3: Zlepšování mzdových podmínek pro odborné i ostatní zaměstnance SZM

- aktivní využití nastaveného motivačního systému a pravidelná evaluace odborných pracovníků
- diferenciací odměňování zaměstnanců v závislosti na pracovních výsledcích, nikoliv jen na vzdělání a délce pracovního poměru

Strategie a nástroje pro dosažení stanovených cílů

Stanovení jednoznačných kompetencí zaměstnanců SZM.

Provádět pravidelnou aktualizaci systemizace pracovních míst.

Provést revize pracovních náplní v návaznosti na aktuální potřeby.

Aktivně aplikovat hodnocení dle motivačního systému odměňování.

Aktivně využívat systém hodnocení odborných a vědeckých pracovníků.

Pravidelně aktualizovat systém interních předpisů vztahujících se k personálnímu řízení.

Vytvářet podmínky pro vzdělávání zaměstnanců SZM.

Indikátory

Zpracovaná systemizace pracovních míst

Organizační a pracovní řád

Aktualizovaná organizační struktura dle potřeb instituce
Počet aktualizovaných a nově zpracovaných vnitřních předpisů
Počet absolvovaných vzdělávacích školení a seminářů
Stabilní pracovní týmy
Zvyšující se mzdové ohodnocení

4.9 Poskytování standardizovaných služeb, cíle a opatření

Muzea, která spravují sbírky ve vlastnictví státu a územních samosprávných celků, zapsané v Centrální evidenci sbírek (CES), jsou rovněž poskytovateli standardizovaných veřejně prospěšných služeb. Slezské zemské muzeum poskytuje standardizované veřejné služby na základě zákona 122/2000 Sb. (ve smyslu pozdějších změn 186/2004, 483/2004 a 203/2006).

SZM zpřístupňuje sbírky veřejnosti celoročně ve třech expozičních areálech – v Historické výstavní budově, v Arboretu Nový Dvůr a v Památníku Petra Bezruče. Tři expoziční areály jsou zpřístupněny sezonně – Národní památník II. světové války, Areál čs. opevnění v Hlučíně-Darkovičkách a Srub Petra Bezruče. Ve všech areálech jsou zpřístupňovány jak dlouhodobé expozice, tak krátkodobé výstavy. Ty jsou zpřístupňovány jak ve vlastních budovách, tak v objektech partnerských institucí.

Muzeum pořádá kulturní a vzdělávací muzejní programy pro širokou veřejnost, pořádá přednášky, workshopy a semináře. Výsledky své činnosti prezentuje každoročně ve výročních zprávách, které poskytuje veřejnosti na webových stránkách SZM. S činností seznamuje veřejnost v tiskových zprávách. Vydává vlastní publikace a publikuje odborné články čerpající především ze zpracování sbírkového fondu.

Cíl 1: Poskytovat nadále zvýhodněné vstupné vybraným skupinám návštěvníků

- poskytovat zvýhodněné vstupné seniorům, dětem a osobám se zdravotním postižením
- poskytovat zvýhodněné vstupné pro školní kolektivy na výstavy, doprovodné akce i edukační programy
- poskytovat rodinné vstupné
- při významných výročích poskytovat volný vstup do muzea široké veřejnosti

Cíl 2: Rozšiřovat možnosti bezbariérového přístupu do objektů SZM

Historická výstavní budova, Národní památník II. světové války, Knihovna SZM a Arboretum Nový Dvůr jsou již řešeny bezbariérově.

- při plánovaných rekonstrukcích objektů, v nichž je to konstrukčně možné, stavební úpravy realizovat tak, aby umožnily alespoň částečný bezbariérový přístup (Srub Petra Bezruče)

Cíl 3: Rozšiřovat nabídku služeb v oblasti vzdělávací a kulturně-výchovné

- prioritou bude zaměření na kategorii návštěvníků se speciálními potřebami a zprostředkovávání výstav a sbírkového fondu prostřednictvím sociálních sítí

Cíl 4: Rozšiřovat virtuální prezentaci sbírkového fondu SZM

- prostřednictvím virtuálních komentovaných prohlídek výstav, přednášek a prezentací sbírkových předmětů zlepšit dostupnost muzea pro veřejnost a především pro osoby se zdravotním postižením

5. Ekonomická činnost, financování muzea

Při zpracování ekonomické náročnosti koncepce na léta 2022–2027 bylo důležité ekonomické vyhodnocení předcházejícího období. Při stanovení financování muzea na období let 2022-2027, je prioritním cílem nastínit možné zdroje financování. V případě, že se nepodaří vlastní nebo externí zdroje zajistit, nebudou plánované činnosti, popř. akce, realizovány nebo budou realizovány jen zčásti, případně v etapách. Plánování těchto zdrojů v tak velkém časovém předstihu je velmi problematické, protože není možno vyhodnotit externí vlivy, které se mohou promítnout do hospodaření instituce (např. ceny energií, pokračující pandemie SARS-Cov 2), jedná se tedy pouze o odhadované zdroje. Některé cíle, které jsou stanoveny v této koncepci, je možno realizovat pouze při stávajícím vývoji rozpočtu a při stávajícím počtu zaměstnanců. Při stanovení zdrojů financování byly rovněž vyhodnoceny projekty, realizované v minulém období s tím závěrem, že v následujícím období nepřinesou zvýšené provozní náklady, naopak, investiční akce jsou plánovány s cílem provozní náklady snížit. Výjimku tvoří pouze možné budoucí vzniklé náklady v souvislosti s provozem nové skleníkové expozice v Arboretu.

5.1 Vyhodnocení hospodaření SZM v letech 2016-2020

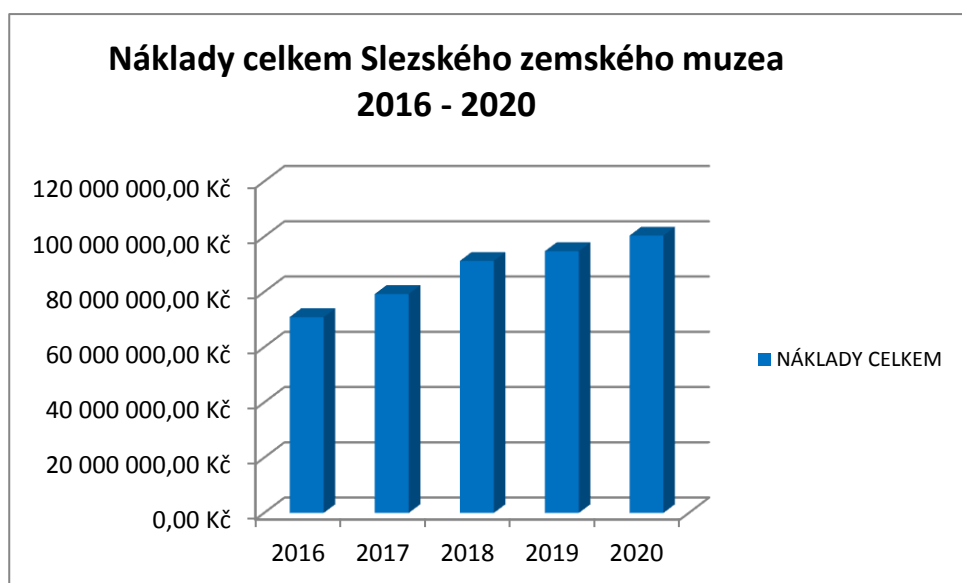
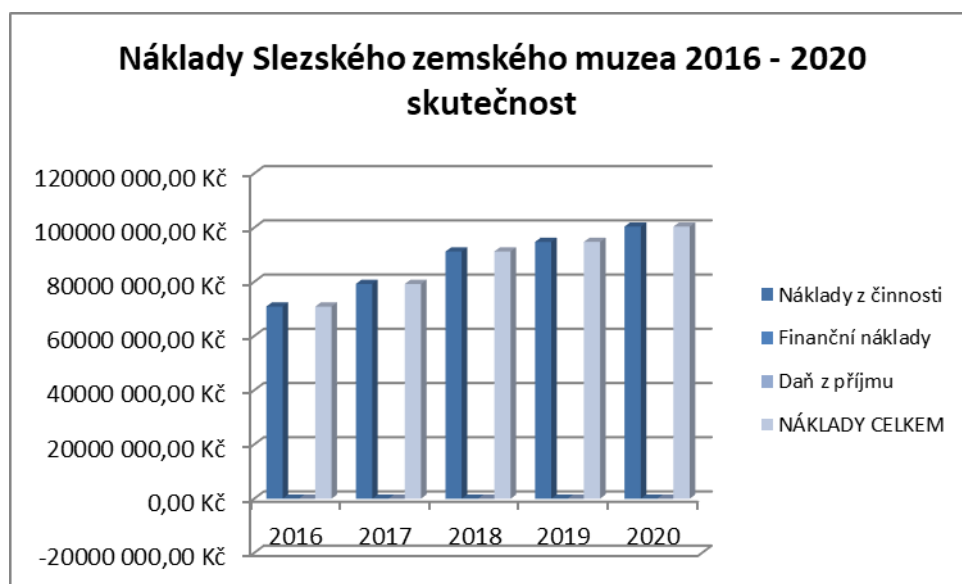
V této kapitole koncepce rozvoje SZM je prezentováno srozumitelné a názorné vyhodnocení vývoje hospodaření příspěvkové organizace Slezské zemské muzeum v letech 2016 -2020 (za rok 2021 není uzavřena účetní uzávěrka), týkající se hlavní činnosti. (pozn. hospodářskou činnost SZM nemá).

Vyhodnocení celkových nákladů a výnosů v letech 2016-2020

Náklady v letech 2016-2020

V oblasti celkových nákladů, jak vyplývá z příložené tabulky a grafického znázornění, je ve sledovaných letech vcelku vyrovnaný vývoj (pozn. vyšší náklady z činnosti v letech 2018-2020 jsou ovlivněny neinvestičními akcemi souvisejícími s rekonstrukcemi areálů Slezského zemského muzea). Vyhodnocení jednotlivých položek nákladového plánu – rozpočtu také bylo podrobně komentováno v jednotlivých ročních zprávách hospodaření daného roku, kde byly popsány přesné důvody vzniklých odchylek od stanovených plánovaných rozpočtovaných nákladových položek.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Náklady z činnosti	70 898 710,68 Kč	79 245 347,62 Kč	91 213 676,51 Kč	94 750 420,90 Kč	100 405 652,87 Kč
Finanční náklady	6 391,33 Kč	2 967,04 Kč	15 210,49 Kč	14 248,90 Kč	8 233,93 Kč
Daň z příjmu	-6 580,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
NÁKLADY CELKEM	70 898 522,01 Kč	79 248 314,66 Kč	91 228 887,00 Kč	94 764 669,80 Kč	100 413 886,80 Kč

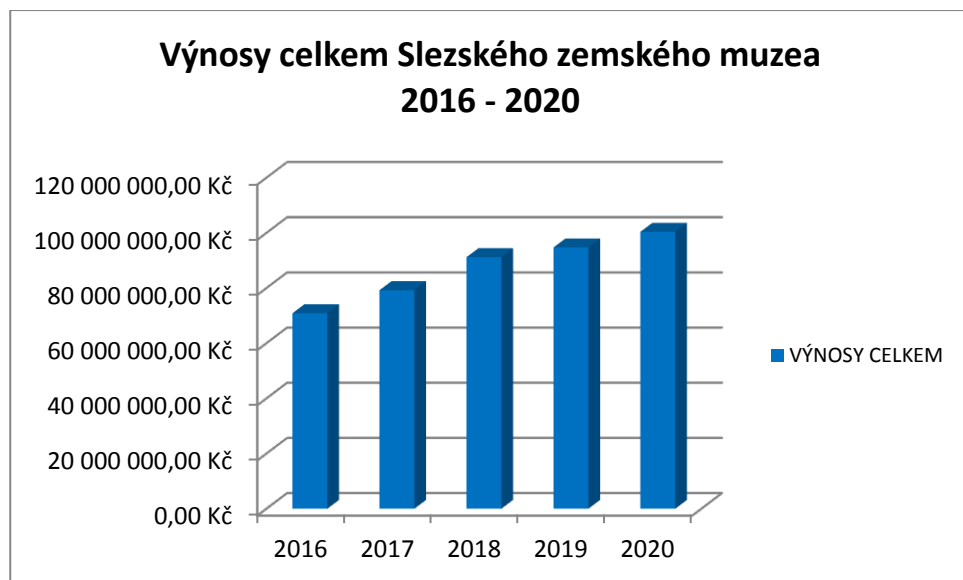
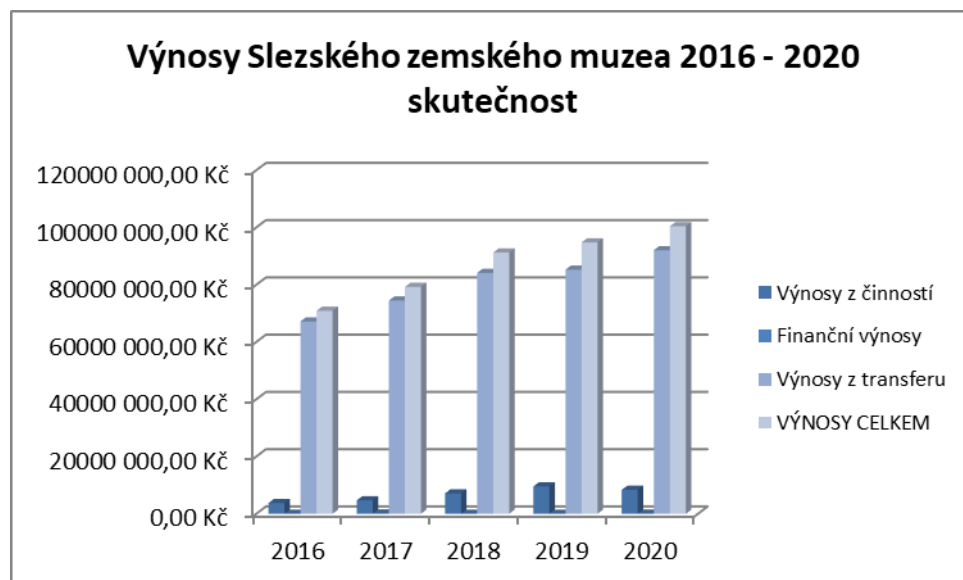

Výnosy v letech 2016-2020

V celkových výnosech je v příložené tabulce a grafickém vyjádření patrný vývoj v oblasti výnosů z prodeje výrobků a služeb - zejména ze vstupného a pronájmu nebytových prostor (tj. vlastní výnosy). Výše těchto výnosů je ovlivňována především množstvím a atraktivností pořádaných výstav a dalších akcí. Velký vliv na vývoj má především vývoj v oblasti pronájmu nebytových prostor. Vzhledem ke stavu nemovitostí, spravovaných SZM (tj. velmi neutěšený technický stav, u některých nemovitostí až havarijní stav) a dále pak s přihlédnutím k aktuálnímu stavu realitního trhu v lokalitách, kde se nemovitosti nacházejí, dochází k výraznému snížení ve skupině výnosů z pronájmů z nebytových prostor.

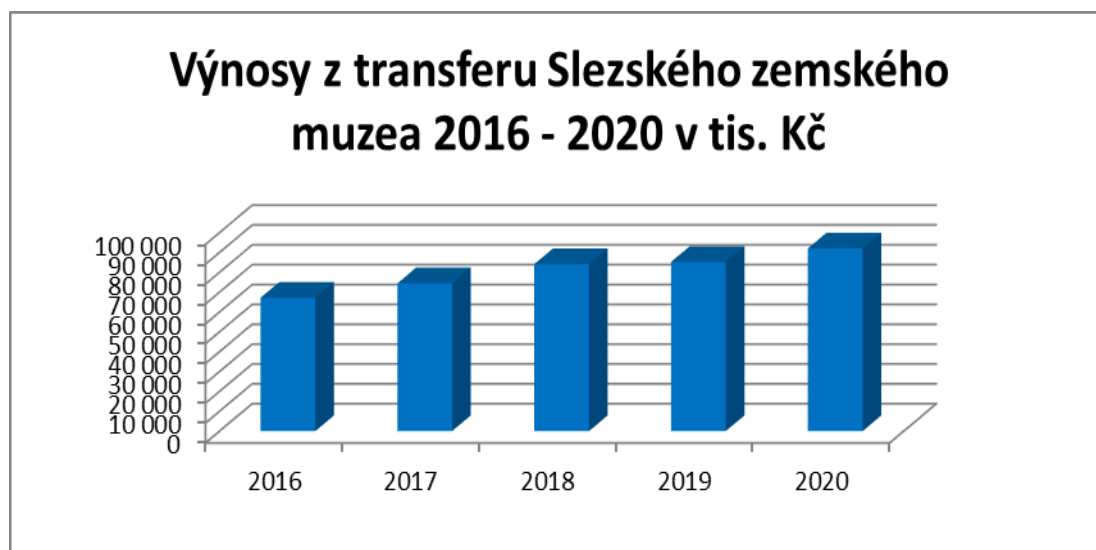
Co se týče oblasti hodnocení výnosů z transferu, věnujeme se tomuto v samostatné analýze této výnosové skupiny.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Výnosy z činností	3 725 416,13 Kč	4 683 395,71 Kč	7 108 957,83 Kč	9 541 534,46 Kč	8 363 161,50 Kč
Finanční výnosy	2 529,21 Kč	93 427,43 Kč	511,14 Kč	299,05 Kč	25 082,15 Kč
Výnosy z transferu	67 170 576,67 Kč	74 471 491,52 Kč	84 119 418,03 Kč	85 222 836,29 Kč	92 025 643,15 Kč
VÝNOSY CELKEM	70 898 522,01 Kč	79 248 314,66 Kč	91 228 887,00 Kč	94 764 669,80 Kč	100 413 886,80 Kč

Vyhodnocení výnosů z transferu v letech 2016 -2020

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Schválený rozpočet	57 259	62 140	71 303	75 663	81 533
Úpravy rozpočtu - provoz	5 817	4 423	1 724	464	701
Dotace na VaV		3 145	6 110	6 186	6 602
Indiv. a sys. Dotace	1 711	2 298	2 586	1 063	1 463
Ostatní příspěvky a dotace od zřizovatele a od jiných poskytovatelů	2 384	2 465	2 396	1 846	1 727
VÝNOSY CELKEM	67 171	74 471	84 119	85 222	92 026

Výše uvedené znázornění jasně ukazuje vývoj jednotlivých oblastí finančních transferů. Lze konstatovat, že nedochází k bezdůvodným skokovým změnám.

5.2 Střednědobý plán na roky 2022-2027

Východiskem při zpracování dlouhodobého finančního plánu jsou především finanční vztahy a ukazatele stanovené zřizovatelem. Dále jsou zde také zohledněny plánované náklady související s případnou dobou udržitelnosti v souvislosti s realizací výstavby skleníkové expozice v AND a dalšího rozvoje ostatních expozičních areálů. Oblast plánování mzdových nákladů (platy zaměstnanců) vychází z ukazatelů, stanovených pro rok 2022. Detailnější rozbor jednotlivých položek bude vždy obsahem krátkodobých (ročních) plánů – rozpočtů.

NÁKLADY						
Rok	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Náklady z činnosti	92 441 052	91 493 052	94 493 052	95 437 983	96 392 362	97 356 286
z toho mzdové náklady (účet 521)	41 909 809	41 909 809	41 909 809	41 909 809	41 909 809	41 909 809
Finanční náklady	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Daň z příjmu	0	0	0			
Náklady celkem	92 446 052	91 498 052	94 498 052	95 442 983	96 397 362	97 361 286
čerpání - rezervy (nadpožadavky)						

NÁKLADY CELKEM	92 446 052	91 498 052	94 498 052	95 442 983	96 397 362	97 361 286
VÝNOSY						
Rok	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Výnosy z činnosti	9 670 000	9 670 000	9 670 000	9 850 000	9 999 000	10 200 000
z toho: čerpání fondů	4 500 000	4 500 000	4 500 000	4 500 000	4 500 000	4 500 000
Finanční výnosy	0	0	0			
Výnosy z transferu	82 776 052	81 828 052	84 828 052	85 592 983	86 398 362	87 161 286
Výnosy celkem	92 446 052	91 498 052	94 498 052	95 442 983	96 397 362	97 361 286
rezerva - nadpožadavky						
VÝNOSY CELKEM	92 446 052	91 498 052	94 498 052	95 442 983	96 397 362	97 361 286

5.3 Zdroje financování

Hlavním cílem Slezského zemského muzea v ekonomické oblasti je především zvyšování podílu vlastních výnosů, tj. tržeb ze vstupného, tržeb z prodeje zboží a dále snaha o zvyšování výnosů v oblasti pronájmu nebytových prostor, což vzhledem ke stavu nemovitostí bude velmi složité. Přesto bude nutno pokusit se o využití všech možných zdrojů financování, především:

Příspěvek zřizovatele na provoz: bude i nadále hlavním zdrojem financování, především v oblasti pokrytí mzdových nákladů a dalších provozních nákladů. Při současném vývoji poskytování příspěvku na provoz je možno pokrýt běžný provoz muzea, tj. všech jeho areálů. Je však potřeba uvést, že Slezské zemské muzeum disponuje poměrně rozsáhlým nemovitým majetkem, jehož technický stav je převážně ve velmi špatném stavu. Alarmující je oblast údržby a plánovaných oprav, která byla a je vzhledem k finančním prostředkům velmi podceňována. V budoucnu bude nutno klást mnohem větší požadavky na „investiční výdaje“, protože v případě prodloužení provedení oprav již nebude možné. Dalšími významnými náklady, které není možno pokrýt v plné výši z vlastních výnosů (při současné výši provozního příspěvku), jsou celkové obměny expozic. Co se týče sezonních výstav, ty již dnes financujeme z provozních prostředků, popř. účelových dotací, grantů (např. program kulturní aktivity). Velkým přínosem pro rozpočet SZM jsou také externí finanční dotace na vědecko-výzkumné projekty (např. IGS). Výše příspěvku na provoz v dlouhodobém horizontu je součástí dlouhodobých plánů, které se každoročně aktualizují a předkládají se spolu s návrhem na rozpočet daného roku ekonomickému odboru MKČR.

Investiční dotace: každoročně je aktualizován zásobník investičních akcí, které jsou v něm řazeny podle priorit (rozhodující je především technický stav objektů). Tento zásobník je plánován v dlouhodobějším horizontu. V koncepci se touto problematikou zabýváme v kapitole 4.6 – provozně-investiční činnost. Zásobník investičních akcí představuje plán investic do nemovitého majetku a odhad potřebných financí, nutných pro realizaci těchto investic. Co se týče dopadů investičních akcí v následujících letech, v současnosti nejsou známy skutečnosti, že by tyto akce měly mít výrazný vliv na provozní prostředky, popř. by znamenaly další požadavky na platy. Výjimku může tvořit investiční akce – výstavba nové skleníkové expozice v Arboretu Nový Dvůr. Co se týče skleníkové expozice, je v současnosti výstavba závislá na získání prostředků na dofinancování této investiční akce. V současnosti jsou zpracovávány finanční analýzy, které pomohou určit dopad na provozní

rozpočet. Již nyní lze říci, že v případě uskutečnění této investiční akce lze očekávat finanční dopady v oblasti provozního příspěvku (zvýšení počtu zaměstnanců, s tím související zvyšování mzdových nákladů, zvyšování energetických nákladů, případně zvyšování externích služeb atd.). Nyní lze odhadovat tyto náklady cca ve výši 3 mil. Kč.

Ostatní zdroje: dotace a granty z mimorozpočtových zdrojů (obce, města), finanční prostředky z fondů EU, Norské fondy, programy EU – IROP, INTERREG, sponzorské dary, účast na vědeckých a investičních projektech atd.

5.4 Cíle a opatření

Cíl 1: Efektivně hospodařit s finančními prostředky poskytnutými ze státního rozpočtu a účelně vynakládat investiční prostředky z veřejných zdrojů na rekonstrukci a obnovu nemovitého majetku

Indikátor: zajištění naplnění efektivního hospodaření příspěvkové organizace, efektivnost investic

Cíl 2: Zvyšování podílu v oblasti „výnosů z činnosti“

- zvyšovat tržby z prodeje vstupného a zboží a dále také zvyšovat nabídku veřejných služeb (např. provádění archeologických výzkumů v souvislosti se stavební činností).
- v oblasti zvyšování výnosů z pronájmů hledat další možnosti, spolupracovat s realitními agenturami apod.
- hledat nové možnosti výnosů (realizace a pořádání akcí, nabídka prostorů a zázemí pro pořádání firemních akcí s ekonomickým přínosem)

Indikátor: zvyšování výnosů v oblasti tržeb ze vstupného, tržeb ze služeb a ostatních výnosů

Cíl 3: Získávání mimorozpočtových zdrojů financování

- aktivně vyvíjet snahu o získávání dalších externích zdrojů financování (strukturální fondy EU, INTERREG EUROPE, Norské fondy, aktivně oslovovat potenciální sponzory atd.)
- podporovat účast v grantových dotačních titulech (NAKI, IP DKRVO,KA, VISK, GA ČR, aj.)

Indikátor: realizace projektů financovaných z externích zdrojů, účast v grantových dotačních titulech

Cíl 4: Snižování provozních nákladů

- postupná optimalizace a restrukturalizace majetku
- zavádění moderních technologií (např. nové technologie kotlen, způsoby osvětlení, apod.)

- investiční prostředky z veřejných zdrojů efektivně vynakládat na rekonstrukci a obnovu nemovitého majetku
- zvyšování produktivity práce na straně jedné, současně zlepšování mzdové politiky především zvyšováním ohodnocení dobrých pracovních výsledků
- pravidelnou auditní činností monitorovat hospodaření SZM a účelnost vynakládaných finančních prostředků jeho jednotlivých oddělení, v období 2022-2027 provést průměrně 5 auditů ročně

Indikátor: snižování provozních nákladů, pravidelné vyhodnocování produktivity práce v návaznosti na odměňování zaměstnanců, pravidelná auditní činnost a na jejím základě přijatá nápravná opatření

6. Spolupráce s vědecko-výzkumnými, odbornými a vzdělávacími institucemi v České republice a v zahraničí pro období 2022-2027

Slezské zemské muzeum spolupracuje s řadou tuzemských muzeí, vědecko-výzkumných a vzdělávacích institucí, ale také se zahraničními partnery. Tato spolupráce umožňuje odborným a vědeckým pracovníkům získat nové zkušenosti, sdílet výsledky své odborné činnosti, stejně jako využít své znalosti ve vzdělávání mládeže. SZM má podepsány dohody o spolupráci se třemi významnými univerzitami – Ostravskou univerzitou, Univerzitou Palackého v Olomouci a Slezskou univerzitou. Zahraniční spolupráce umožňuje budování důležitých vztahů v oblasti zachování kulturního a přírodního dědictví jednotlivých zemí.

Oddělení ochrany sbírkových předmětů

Zoologická zahrada Košice - (smlouva o spolupráci uzavřena v roce 2017 na dobu určitou) – dlouhodobá spolupráce podporující rozšiřování sbírky zoologických preparátů SZM

Zoologická zahrada a botanický park Ostrava - (smlouva o spolupráci uzavřena v roce 2018 na dobu neurčitou) – dlouhodobá spolupráce podporující rozšiřování sbírky zoologických preparátů SZM

VŠB – Technická univerzita Ostrava (Centrum nanotechnologií) – dlouhodobá spolupráce v rámci zajišťování analytické podpory při determinaci materiálů kulturní hodnoty, potenciál pro vzájemnou spolupráci při přípravě vědeckých projektů pro oblast péče o kulturní dědictví

Slezská univerzita v Opavě – Filozoficko-přírodovědecká fakulta (Rámcová smlouva o zajištění odborné praxe studentů uzavřena v roce 2019 na dobu neurčitou) – dlouhodobá spolupráce s Ústavem historických věd, oddělením muzeologie, památkové péče a kulturního dědictví, v oblasti metodické – zajišťování odborných praxí studentů, konzultace a posudky semestrálních, bakalářských a diplomových prací studentů; Fyzikální ústav v Opavě, Edukační centrum obecné fyziky a aplikované fyziky – spolupráce v rámci analýzy parametrů prostředí a jeho působení na objekty kulturního dědictví, spolupráce na projektech CLAIRO, NAKI, Norské fondy

Muzeum Komenského v Přerově – Ornitologická stanice – dlouhodobá spolupráce podporující rozšiřování sbírky zoologických preparátů SZM, metodická pomoc v rámci muzejní zoologické preparace

Národní památkový ústav – Územní odborné pracoviště v Ostravě (Odbor archeologie, oddělení péče o archeologické nálezy) – vzájemná metodická a technologická spolupráce a pomoc v rámci konzervace a restaurování předmětů kulturního dědictví

Zemský archiv v Opavě - Oddělení pro konzervaci a restaurování archiválií - vzájemná metodická a technologická spolupráce a pomoc v rámci konzervace a restaurování předmětů kulturního dědictví

Oddělení přírodních věd

Entomologické pracoviště

Národní muzeum – entomologické oddělení – M. Tkoč (taxonomický výzkum Diptera Brachycera)

Severočeské muzeum v Liberci – přírodovědné oddělení – P. Vonička (projekt: výzkum dipterofauny Jizerských hor a Frýdlantska)

Ostravská univerzita, Katedra biologie – J. Ševčík (projekt: výzkum dipterofauny Muránské planiny a Cerové vrchoviny)

Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě – L. Blažej (projekt: výzkum biodiverzity dipterofauny na Českolipsku)

Masarykova univerzita - Ústav botaniky a zoologie – A. Tóthová (výzkum molekulární fylogeneze čeledi Anthomyzidae)

Česká zemědělská univerzita, Praha - katedra agrobiologie a rybářství – M. Barták, Š. Kubík (taxonomický výzkum Diptera Acalyptrata)

Great Lakes Forestry Centre, Sault Ste. Marie, Ontario, Kanada – K. N. Barber (projekt: výzkum nearktických druhů čeledi Anthomyzidae)

School of Environmental Sciences, University of Guelph, Kanada – S. A. Marshall (taxonomický výzkum čeledi Sphaeroceridae)

The Natural History Museum, London, Velká Británie – D. Whitmore (výzkum Acalyptrata ve sbírkách NHM, Londýn). A. Kirk-Spriggs (projekt: Manual of Afrotropical Diptera)

Russian Academy of Sciences, Zoological Institute, St. Petersburg, Rusko – A. Shatalkin, A. Ozerov (výzkum čeledi Anthomyzidae ve sbírkách muzea)

Správa NP Muránska planina, Revúca, Slovensko – J. Šmídtová, T. Ilko (výzkum biodiverzity dipterofauny NP Muránska planina)

Správa CHKO Cerová vrchovina, Rimavská Sobota, Slovensko – E. Belánová, C. Balász (výzkum biodiverzity dipterofauny v CHKO Cerová vrchovina)

Univerzita Komenského, Přírodovědecká fakulta, Katedra zoológie, Slovensko – M. Kúdela, L. Jedlička (projekt: elektronický checklist Diptera ČR a SR)

Uniwersytet Gdański, Wydział Biologii, Katedra Zoologii Bezkręgowców, Gdańsk – E. Sontag (výzkum fosilních dvoukřídlých v baltském jantaru)

Botanické pracoviště

Ostravská univerzita – spolupráce na přípravě odborných publikací

Univerzita Palackého v Olomouci – revize sbírkového materiálu, výpůjčka materiálu, sdílení herbářových dat.

Masarykova univerzita v Brně – revize sbírkového materiálu, výpůjčka materiálu, sdílení herbářových dat

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – revize sbírkového materiálu, výpůjčka materiálu, sdílení herbářových dat

Botanický ústav AV ČR – revize sbírkového materiálu, výpůjčka materiálu, sdílení herbářových dat

Česká botanická společnost – revize sbírkového materiálu, výpůjčka materiálu, sdílení herbářových dat

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek – revize sbírkového materiálu, výpůjčka materiálu, sdílení herbářových dat, člen redakční rady, Acta Musei Beskidensis - Časopis Muzea Beskyd Frýdek-Místek.

Mineralogicko-petrografické pracoviště, Paleontologické pracoviště

Moravské zemské muzeum – historické dolování na severní Moravě a ve Slezsku, spolupráce na přípravě přírodovědných výstav, konzultace odborných záležitostí, determinace vzorků, recenze

Ostravské muzeum – spolupráce na přípravě přírodovědných výstav, konzultace odborných záležitostí, determinace vzorků, recenze

Vlastivědné muzeum v Olomouci – spolupráce na přípravě přírodovědných výstav, konzultace odborných záležitostí, determinace vzorků, recenze

Vlastivědné muzeum Jesenicka – příprava společných projektů a výstav

Muzeum Těšínska – publikační činnost, recenze

Masarykova univerzita v Brně, Přírodovědecká fakulta – odborná spolupráce (ze strany MU využívání studijních sbírek SZM, poskytování konzultací pracovníkům SZM, determinace vzorků atd.)

Ostravská univerzita, Filozofická fakulta – spolupráce při výzkumu antropogenních změn v krajině, společné publikace (historie)

Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta – spolupráce při výzkumu antropogenních změn v krajině, společné publikace (geografie)

Vysoká škola báňská, TU Ostrava, Hornicko-geologická fakulta – determinace paleontologických vzorků

Slezská univerzita v Opavě – odborní pracovníci SZM zajišťují výuku předmětu “Přírodovědecké muzejnictví” (dle zájmu studentů)

Firma URGA, s.r.o., Olomouc – zhotovování výbrusů hornin, kvalitativní i kvantitativní detekce a vyhodnocení obsahu prvků ve vzorcích

Státní okresní archiv Jeseník – materiály k výstavám a publikacím, tematicky především historická těžba a změny v krajině

Múzeum Spiša - spolupráce na výukových programech, konzultace

Zoologické pracoviště

ČESON – Mezinárodní noc pro netopýry (IBN), program Monitoring letounů v CHKO Poodří, veškerý další výzkum letounů (parky, haldy, sídliště, atd.), poradenská činnost, péče o handicapované a nalezené jedince letounů, spolupráce ohledně edukačních programů a plánovaných výstav (Utajeno v temnotách, Život v podzemí)

Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta – spolupráce s Ústavem botaniky a zoologie – chiropterologické výzkumné aktivity

Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta – výuka cvičení k předmětu Savci ČR, vedení diplomových a bakalářských prací, oponentní posudky bakalářských a diplomových prací

Slezská univerzita Opava – výuka předmětu Přírodovědecké muzejnictví

Český svaz ochránců přírody – poradenská a expertní činnost

ZO ČSOP NYCTALUS – péče o handicapované a nalezené jedince letounů, edukační programy, získávání kadáverů živočichů

Záchranná stanice Bartošovice – spolupráce při přípravě výstav (Zvířata a jejich děti), edukačních programů, získávání kadáverů živočichů, atd.

Správa Chráněné krajinné oblasti Poodří – spolupráce na tvorbě plánů péče, chiropterologickém průzkumu území (výše uvedený monitoring), získávání kadáverů živočichů

Záchranná stanice pro veverky PINKY – spolupráce na projektu Veverčí stezky v Arboretu Nový Dvůr

Zámek Kravaře – Mezinárodní noc pro netopýry

ZOO Ostrava – Mezinárodní noc pro netopýry, chiropterologický výzkum území Zoo Stromovka, odchyty letounů pro IBN, poradenská činnost při zásazích do území, péče o handicapované a nalezené jedince letounů, získávání kadáverů živočichů

ZOO Olomouc – dohoda o spolupráci při získávání uhynulých zvířat za účelem preparace pro zoologickou podsbírku SZM

Fish and Wildlife Service Montana – spolupráce na přípravě výstavního projektu Moře trávy

Montana State University – spolupráce na přípravě výstavního projektu Moře trávy

Network of European Museum Organisations – spolupráce na přípravě výstavního projektu Moře trávy

The American Alliance of Museums – spolupráce na přípravě výstavního projektu Moře trávy

Kit Carson Museum – spolupráce na přípravě výstavního projektu Moře trávy

The National Museum of the Republic of Tatarstan – spolupráce na přípravě výstavního projektu Moře trávy

Ichtyologie

Státní zdravotní ústav v Praze, Katedra botaniky UK v Praze, Vemodia, a.s., Praha -

Spolupráce na molekulární diagnostice izolovaných bakterií a plísní, která je klíčová pro publikování v impaktovaných časopisech

Povodí Odry, státní podnik, Ostrava, Český rybářský svaz, z. s., územní svaz pro Severní Moravu a Slezsko, Ostrava – z rybochovných objektů je získáván materiál nemocných ryb. V rámci spolupráce pokračuje analýza antropogenních vlivů na zdravotní stav účelových rybích obsádek a intenzivní akvakulturu lososovitých ryb využívajících vodu z vodárenských nádrží“. Výsledky jsou přínosem pro základní a aplikovaný výzkum z hlediska získávání nových poznatků v taxonomii

parazitických hub a bakterií. Zároveň jsou využívány pro potřeby praxe při zavádění nových poznatků ve veterinární diagnostice chorob užitkových, divokých a okrasných ryb a při prohlubování poradenské činnosti v ichthyopatologii.

Oddělení historického výzkumu – Slezský ústav

Etnologický ústav AV ČR - badatelská a publikační spolupráce při výzkumu etnicity, identity a kolektivní paměti obyvatel Slezska v novodobých dějinách s výhledem spolupráce na grantových projektech

Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy - badatelská spolupráce v oblasti výzkumu konfesní identity obyvatel národnostně smíšených regionů střední Evropy v novodobých dějinách s výhledem spolupráce na grantových projektech

Slezská univerzita v Opavě - dlouhodobá badatelská a publikační spolupráce při výzkumu etnicity, identity a kolektivní paměti obyvatel Slezska v novodobých dějinách

Společenskovedný ústav Slovenskej akadémie ved - nově navázaná badatelská a publikační na výzkumu migračních procesů ve střední Evropě po roce 1945, spolupráce na řešení Visegrádských grantů

University of Northampton - badatelská spolupráce na výzkumech politických a hospodářských dopadů první světové války ve Slezsku

Uniwersytet Opolski - badatelská, publikační a ediční spolupráce v oblasti výzkumu identit a kolektivní paměti ve střední Evropě v novodobých dějinách

Vlastivědné muzeum Jesenicka - dlouhodobá badatelská spolupráce při výzkumu dějin druhé světové války a poválečných migrací

Oddělení společenských věd

Uměleckohistorické pracoviště

Museum MORE, Gorssel, Nizozemsko - výstava „New Realisms. Modern Realist Approaches on the Czechoslovak Scene, 1918-1945“ – mezinárodní výstavní projekt, termín realizace: 2022, řešitel Denisa Hradilová

Muzeum umění Olomouc

Muzeum Beskyd – Frýdek Místek

Muzeum Novojičínska Nový Jičín – expozice zámek Kunín

Vlastivědné muzeum Jesenicka

Muzeum v Bruntále

Město Kravaře – expozice zámku

Statutární město Karviná – zámek Fryštát

Národní památkový ústav, územní památková správa v Kroměříži – expozice zámek Hradec nad Moravicí, zámek Jánský Vrch

Opavská kulturní organizace

Kulturní zařízení Valašského Meziříčí – zámek Žerotínů

Obec Oldřišov – expozice města

Oblastní galerie v Liberci – výstava „Obrazy zášti, vizuální projevy antijudaismu a antisemitismu v českých zemích.“

Národní památkový ústav, Územní památková správa v Českých Budějovicích - krátkodobé expozice Šlechtické slavnosti a zábavy

Muzeum v Bruntále

Městské muzeum Krnov

Národní památkový ústav, územní památková správa v Kroměříži – fond zámku Hradec nad Moravicí

Národopisné pracoviště

Spolupracuje s ostatními institucemi v ČR především zápůjčkami předmětů ze své bohaté sbírky. V následujících letech jsou a budou sbírkové předměty zapůjčeny těmto muzejním institucím a objektům, ve správě Národního památkového ústavu:

Národní památkový ústav Kroměříž, státní zámek Raduň – sbírky v expozici sýpky

Zámek Kravaře – sbírky v expozici „Život lidu na Hlučínsku v 19. století“

Muzeum v Bruntále – sbírky v expozici „Řemeslo má zlaté dno“

Vlastivědné muzeum v Šumperku – sbírky v expozici

Muzeum Ostrov lidových krojů, Zbraslavice

Opavská kulturní organizace Opava

Muzeum Komenského v Přerově

Muzeum Novojičínska Nový Jičín

Muzeum v Bruntále

Muzeologické pracoviště

Muzeum Policie ČR – badatelská spolupráce při výzkumu novodobých dějin Slezska a severní Moravy

Vlastivědné muzeum Jesenicka – badatelská a publikační spolupráce při výzkumu novodobých dějin Slezska

Muzeum Těšínska – badatelská spolupráce při výzkumu dějin Těšínska

Teatrologické pracoviště

Spolupráce se bude vztahovat především k poskytnutí materiálů a informačních zdrojů, spojených s místními divadelními aktivitami nebo údaji týkající se jednotlivých osobností (herců, režisérů, dramatiků aj.) a jejich pozůstalosti uloženými na pracovišti, dále obrazové podklady do publikací týkající se zejména fotografií osobností, jednotlivých inscenací nebo scénografických návrhů apod.

Katedra divadelních a filmových studií Univerzity Palackého v Olomouci

Institut umění – Divadelní ústav v Praze

Divadelní oddělení Moravského zemského muzea v Brně

Divadelní oddělení Národního muzea v Praze

Muzikologické pracoviště

V období let 2022-2026 bude pokračovat spolupráce muzikologického pracoviště SZM s **Oddělením dějin hudby Moravského zemského muzea** na projektu s názvem *Musica instrumentalis Moraviae (MIM)* – jedná se o vytvoření centralizované sbírky hudebních nástrojů za jednotlivá hudební pracoviště České republiky (České muzeum hudby, Moravské zemské muzeum, Slezské zemské muzeum) s možností putovní výstavy cenných hudebních exponátů mezi jednotlivými institucemi.

Historické pracoviště

Liechtenstein museum Wien

Slezská univerzita v Opavě

Ostravská univerzita

Statutární město Karviná

Muzeum Hlučínska

Opavská kulturní organizace

Muzeum J. A. Komenského Uherský Brod

Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou

Regionální muzeum v Kolíně

Zemský archiv v Opavě

Státní okresní archiv Opava

Oddělení fotodokumentace a digitalizace

Městské muzeum v Krnově

Muzeum v Bruntále

Vlastivědné muzeum Jesenicka

Muzeum Josefa Seidla v Českém Krumlově

Moravská galerie v Brně

Národní technické muzeum v Praze

Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze

Národní památkový ústav

Oddělení archeologie

Muzeum v Bruntále – uzavřena smlouva o spolupráci v rámci archeologických výzkumů dle zákona 20/1987 Sb.

Vlastivědné muzeum Jesenicka - spolupráce v rámci projektu preventivní ochrany středověkých fortifikací na Jesenicku

Slezská univerzita, ústav archeologie – účast pracovníků oddělení na výuce studentů

Archeologický ústav AV ČR Brno, v. v. i. – spolupráce při preventivní ochraně středověkých fortifikací na Jesenicku apod.

Národní památník II. světové války

Vojenský historický ústav Praha – spolupráce bude probíhat především v oblasti vzájemných výpůjček sbírkových předmětů a odborných konzultací k ochraně sbírkových předmětů, především militarií

Památník Lidice – bude pokračovat dlouhodobá spolupráce při vzájemné výměně sezonních výstav

Památník Terezín – dlouhodobě probíhá spolupráce při výpůjčkách sbírkových předmětů

Armáda ČR – spolupráce při pořádání pietních aktů a vojensko-historických akcí, z nichž největší je akce Hlučín-Darkovičky

Čs. obec legionářská – pořádání společných pietních akcí - Pochod po linii čs. opevnění, organizace návštěv školních skupin

Český svaz bojovníků za svobodu – pořádání hvězdicového pochodu k připomenutí výročí ostravsko - opavské operace

Jagello 2000 – dlouhodobá spolupráce při prezentaci výstav k významným výročím a vojenským osobnostem v rámci Dnů NATO & Vzdušných sil AČR.

PANT – nezisková organizace, jejímž posláním jsou vzdělávací a výukové aktivity v oblasti moderních dějin a dokumentární filmová tvorba. Spolupráce bude pokračovat především v oblasti přednáškové činnosti, společného pořádání workshopů pro učitele dějepisu a v pořádání soutěží pro žáky všech stupňů škol

Slezská univerzita – studentské praxe, organizace společných akcí

Ostravská univerzita – studentské praxe

Univerzita obrany, Brno – spolupráce při organizaci konferencí, výměna informací, spolupráce při přípravě obsahové náplně nové expozice v Národním památníku II. světové války

Památník Petra Bezruče

Památník národního písemnictví v Praze – spolupráce v rámci odborné, konzultační a výstavní činnosti, vzájemné poskytování archivních materiálů

Ostravská univerzita v Ostravě – spolupráce zejména s Katedrou české literatury a literární vědy a Centrem regionálních studií v oblasti výzkumu, v rámci konzultační a posudkové činnosti, v rámci výstavní činnosti, zajišťování odborné studentské praxe pro studenty bohemistiky (předmět Projektový seminář)

Ostravská univerzita, Knihovna města Ostravy a antikvariát Fiducia – 2020-2022 – projekt Naki Literární paměť regionu 1918 – 2018

Slezská univerzita v Opavě – spolupráce zejména v rámci konzultační a posudkové činnosti

Masarykova univerzita v Brně – spolupráce v rámci výzkumné a posudkové činnosti

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek – spolupráce v rámci výzkumné činnosti, v rámci výstavní činnosti, vzájemné poskytování materiálů

Muzeum Těšínska – spolupráce v rámci odborné činnosti, vzájemné poskytování materiálů

Muzeum a galerie v Prostějově - Červený domek v Kostelci na Hané – spolupráce v rámci odborné činnosti, vzájemné poskytování materiálů

Ostravské muzeum v Ostravě – spolupráce v rámci odborné činnosti, vzájemné poskytování materiálů

Zemský archiv v Opavě – spolupráce v rámci odborné činnosti, vzájemné poskytování materiálů, spolupráce při zajišťování studentské praxe

Archiv města Ostravy – vzájemné poskytování materiálů

Státní okresní archiv v Opavě – poskytování materiálů, konzultační činnost

Arboretum Nový Dvůr

Botanické zahrady ČR - spolupráce v rámci Index seminum (seznam taxonů, jejichž semena a spory jsou z dané instituce k dispozici pro výměnu), spolupráce v rámci výstavby nového expozičního skleníku v AND (výměna rostlin a doplnění sortimentu zajímavými taxony v nové expozici)

Zahraniční botanické zahrady -- spolupráce v rámci Index seminum (seznam taxonů, jejichž semena a spory jsou z dané instituce k dispozici pro výměnu)

Unie botanických zahrad ČR – spolupráce v rámci botanických zahrad ČR, školení, semináře, získávání odborných informací v resortu zahradnictví, květinářství, zelinářství, ovocnářství, vinohradnictví, pěstování léčivých bylin, apod.

7. Závěr

Střednědobá koncepce SZM na léta 2022-2027 definuje hlavní cíle rozvoje ve všech oblastech muzejní činnosti a byla vytvořena na základě výsledků plnění úkolů v předešlém období. S ohledem na stanovené priority budou vytvářeny každoroční plány činnosti, které zahrnou i aktuální potřeby instituce.

Střednědobá koncepce SZM na léta 2022-2027 je základním strategickým dokumentem, který bude průběžně doplňován o další koncepční a metodické materiály.

Koncepce vstupuje v platnost dnem 1. 1. 2022.

8. Přílohy

- 8.1 Koncepce sbírkotvorné činnosti SZM 2022-2027**
- 8.2 Koncepce digitalizace sbírky SZM 2022-2024**
- 8.3 Organizační struktura k 30. 9. 2021**
- 8.4 Analýza obecných rizik**
- 8.5 Seznam zkratk**

„Otisk úředního razítka“

Mgr. Jana Horáková
Ředitelka

„Podepsáno elektronicky“

V Opavě dne 14. 10. 2021

Č. j. SZM/001390/2021/KASZM; JID: SZMOSS00204357

Aktualizace k datu 18. 2. 2022; č. j. SZM/000338/2022/KASZM; JID SZMOSS00218333